स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना

(Local Disaster and Climate Resilience Plan - LDCRP)

२०८२

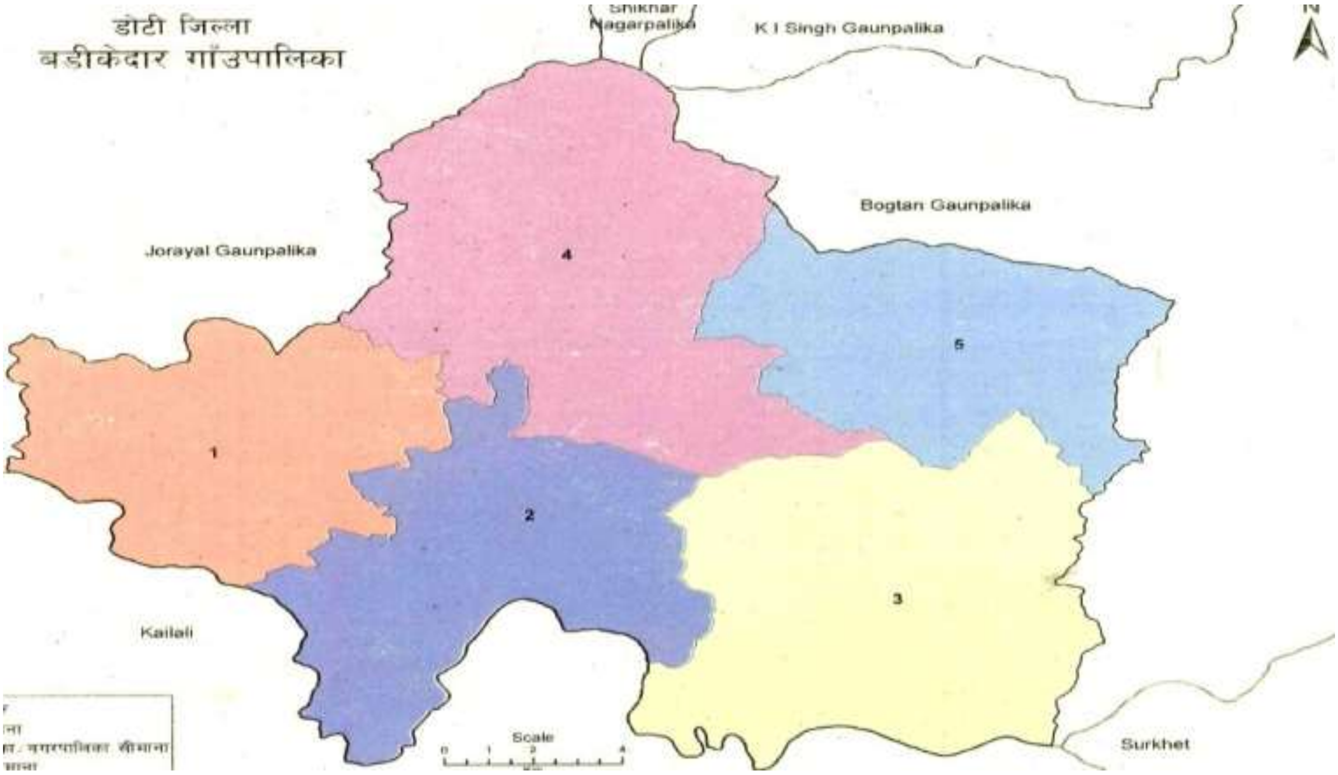

निर्माण निर्देशिका : स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका २०६८,स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका, मस्यौदा २०७४,

दस्तावेज : स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना-२०८२

सर्वाधिकार : बडीकेदार गाँउपालिका डोटी

समन्वय तथा सहकार्य : स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति बडीकेदार गाँउपालिका

आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग : युनिसेफ नेपाल धनगढी कैलाली,

बडीकेदार गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

खड्यौली, डोटी
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्या: ०८१/०८२
च.नं.

शुभकामना

नेपाल सरकारबाट जारी विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति २०६६, मा व्यवस्था भए बमोजिम विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी स्थानीयतहका सबै विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गर्नको लागि स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना आवश्यक हुन्छ । दिगो विकास लक्ष्यले निर्दिष्ट गरेको लक्ष्य हासिल गर्न विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई मुलप्रवाहीकरण गर्नु अत्यावश्यक रहेको छ ।

बडीकेदार गाँउपालिका डोटी विपद् जोखिमका दृष्टिकोणबाट उच्च संकटासन्न अवस्थामा रहेको छ । हालका दिनहरुमा विपदका घटनाहरुमा तिब्र रुपमा पुनरावृत्ती भैरहको छ । स्थानिय स्तरमा सम्भावित विपद् जोखिम पहिचान गरि सो अनुकूल पुर्वतयारी गरि सम्भावित विपदका बेलामा हुनसक्ने क्षतिलाई न्युनीकरण गर्नका लागि आवश्यक प्रयास गर्नपर्ने टड्कारो आवश्यकता भै सकेको छ । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संविधान अनुसार सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचन बाट हामी बडीकेदार गाँउपालिका डोटी जनप्रतिनिधिका रूपमा निर्वाचित भएर आईरहदा हामीसँग जनताका थुप्रै अपेक्षाहरू थिए । हामी सँग ती अपेक्षाहरूलाई साकार पार्ने इच्छा शक्ति पनि छ । हामी बडीकेदार गाँउपालिका लाई समुन्नत तथा विपद उत्थानशिल बडीकेदार गाँउपालिका रूपमा विकासको नयाँ फराकिलो राजमार्गमा हिडाउने जिम्मापाएका छौ ।

तसर्थ विपद उच्चजोखिममा रहेको यस बडीकेदार गाँउपालिका दिगो बिकासमा टेवा पुगाउनका लागि स्थानिय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तयार गरि कार्यान्वयन गर्नपर्ने आवश्यकता छ । साथै वास्तविक रुपमा विपद् पुर्वतयारी तथा व्यवस्थापन गर्ने विषयमा ज्ञान, सिप र क्षमतामा विकास गर्नुपर्ने आवश्यकता छ । विपद् पछिको कार्यमा मात्र केन्द्रित हुनु मात्र नभई विपद् व्यवस्थापनका तिनवटा चरणहरुलाई केन्द्रित गरि गर्नुपर्ने कियाकलापहरुलाई अगाडी बढाउनु पर्ने नितान्त आवश्यकरहेको हुँदा यो स्थानिय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तयार गरिएको छ । यस योजना तयारीका क्रममा आवश्यक सहयोग, सल्लाह तथा नेतृत्वदायी भुमिका निर्वाह गर्नुहुने बडीकेदार गाँउपालिका उपाध्यक्ष ५ वटै वडा अध्यक्षहरु, लगायत सम्पुर्ण कार्यपालिका सदस्यहरु, वडा सदस्यहरु लगायत यस बडीकेदार गाँउपालिका प्रमुख प्रशाकिय अधिकृत,विपद व्यवस्थापन शाखा प्रमुख, योजना शाखा प्रमुख लगायत सबै कर्मचारीहरुलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । यस बडीकेदार गाँउपालिकाको स्थानिय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तयारीका क्रममा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउनु हुने , युनिसेफ नेपाल धनगढी, कैलाली, लाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै योजना तयारीका क्रममा निरन्तर अथक प्रयास गर्नु हुने सवैलाई विशेष धन्वाद प्रदान गर्दछु ।

भैरव बहादुर साउँद
अध्यक्ष
बडीकेदार गाँउपालिका

बडीकेदार गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

खड्यौली, डोटी
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्याः ०८१/०८२
च.नं.

शुभकामना

नेपाल सरकारबाट जारी विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति २०६६, मा व्यवस्था भएबमोजिम विपद् जोखिम व्यवस्थापन लाई स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी स्थानीयतहका सबै विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गर्नको लागि स्थानीयविपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना आवश्यक हुन्छ । दिगो विकास लक्ष्यले निर्दिष्ट गरेको लक्ष्य हासिल गर्न विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई मुलप्रवाहीकरण गर्नु अत्यावश्यक रहेको छ । स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानसिल योजना तर्जुमा निर्देशिका-२०७४, २०६४ले स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई खोज तथा उद्धार र प्राथमिक उपचार सामाग्रीहरुको व्यवस्थापन गर्ने र प्रभावितहरुलाई राहत वितरण गर्दा स्थानीय उद्धार समिति मार्फत गर्ने र प्राथमिक उपचार सामाग्रीहरुको व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था गरेको छ। यो योजनाको तर्जुमा तथा कार्यान्वयनले लाई विपद्बाट उत्थानशील समाजको रुपमा स्थापित गर्ने लक्ष्यमा सहायक सिद्ध हुनेछ भन्ने बिश्वास लिएको छु । बडीकेदार गाँउपालिका बिपद् तथा जलबायु उत्थानशिल योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न स्थानीय समुदायसँग सहकार्य गर्न ईच्छुक रहेको जानकारी गराउँदछु। यसै कुरालाई हृदयंगमन गरी बडीकेदार गाँउपालिका विपद् जोखिम न्यूनीकरण रणनिति तयार गरी यस पालिकाको विपद्को क्षेत्रमा सरकारी तथा गैर सरकारी प्रयासलाई एकिकृत गर्ने उदेश्य यस योजनाले लिएको छ। अन्त्यमा, स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशीलयोजनाको दस्तावेज निर्माणमा सहयोग गर्नुहुने सम्पुर्ण सहयोगी हातहरुलाई हार्दिक धन्यबाद दिन चाहन्छु। साथै यो स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

डम्मरी बिष्ट कलेल
उपाअध्यक्ष
बडीकेदार गाँउपालिका

बडीकेदार गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

खड्यौली, डोटी
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्याः ०८१/०८२
च.नं.

शुभकामना

स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानसिल योजना तर्जुमा निर्देशिका-२०७४, राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य ढाँचा २०७५, विपद् जोखिमन्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली २०७६, अनुरुप निर्माण भएको यो योजना बडीकेदार गाँउपालिका को र स्थानीय समुदायको साझा सम्पति हो । यो योजनाले स्धानीय तहको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाका निर्दिष्ट गरेका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्न सहयोगी हुनेछ । बडीकेदार गाँउपालिका का बिपद् तथा जलबायु उत्थानशिल योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न स्थानीय समुदायसँग सहकार्य गर्न ईच्छुक रहेको जानकारी गराउँदछु। अन्तमा, यो विपद् तथा जलवायु उत्थानील योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सूचना संकलन तथा अन्य विविध सहयोग गर्नुहुने स्थानीय विपद् तथा जोखिम उत्थानशील समितिका सदस्यहरू, यस कार्यका लागि प्राथमिकता दिनुहुने बडीकेदार गाँउपालिकाका अध्यक्ष, उप अध्यक्ष, वडा अध्यक्ष र जनप्रतिनिधिज्यूहरू र यस कार्यलाई महत्व दिई आर्थिक तथा प्राविधिक रूपमा सहयोग पुऱ्याउने , युनिसेफ नेपाल धनगडी कैलाली, लाई धन्यवाद् दिदैं रणनीति अनुसारको यो स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशीन योजना कार्यान्वयन प्रक्रियामा प्रभावकारी रूपमा कार्यन्वयन गर्न प्रतिवद्द छु । साथै यस पालिकाका स्थानीय जनता, जनप्रतिनिधिज्यूहरू, राजनीतिकदलहरु तथा अन्य सरोकारवाला व्यक्ति तथा संघ संस्थाहरुलाई यो योजनाको सफल कार्यान्वयनमा पनि उतिकै साथ सहयोग र समन्वयका लागि सबैसंग अनुरोध गर्दै स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

शेर बहादुर बुढा
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
बडीकेदार गाँउपालिका

विपद् तथा जलवायु सम्बन्धी केहि शब्दावलीहरु

तालिका १ :

प्रकोप(Hazard)	एक प्रक्रिया, दृश्य, मानव क्रियाकलाप वा परिस्थिति जसले जनधनको नोक्सानी, घाइते हुने सम्भावना वा अन्य स्वास्थ्य सम्बन्धी असरहरू, सम्पतीमा क्षति साथै आर्थिक, सामाजिक र वातावरणीय अवरोध ल्याउन सक्छ ।
विपद् (Disaster)	विपद् भन्नाले कुनै स्थानमा आपत्कालिन अवस्था सिर्जना भई जन वा धनको क्षतिको साथै जीवनयापन र वातावरणमा प्रतिकुल असर पार्ने प्राकृतिक वा गैरप्राकृतिक विपद् सम्झनु पर्दछ ।
संकटासन्नता (Vulnerability)	तुलनात्मक रुपमा कम क्षमता भएका त्यस्तो व्यक्ति वा सामाजिक समूह जो सङ्ग सम्भावित प्रकोपको सामना, रोकथाम गर्न र पुनस्थापित हुन कुनै स्रोत साधन र उपाय हुदैन भने त्यसलाई संकटासन्नता भनिन्छ । वा संकटासन्नता भन्नाले खतरामा भएका हुनसक्ने जोखीमका तत्वहरु वा जोखीमको अवस्थामा रहेका व्यक्तिहरु भन्ने बुझिन्छ ।
सम्मुखता (Exposure)	प्रकोपबाट विपद् उत्पन्न हुन सक्ने क्षेत्रतर्फ उन्मुख रहेका मानिस, सम्पत्ति, प्रणाली वा अन्य तत्वहरूको उपस्थितिलाई नै सम्मुखता भनिन्छ । ती तत्वहरू प्रकोपको सम्मुख हुन्छन् र प्रकोपबाट उत्पन्न हुन सक्ने विपद्बाट प्रभावित हुन सक्दछन् ।
क्षमता (Capacity)	संस्था, समुदाय वा समाज संग उपलब्ध भएको सवै प्रकारका बलिया पक्षहरु, विशेषताहरु, श्रोतहरुको समग्र पक्ष जस्ले विपदको जोखिम कम गर्न, व्यवस्थापन गर्न र उत्थानशिलता बलियो बनाउँछ ।
विपद् जोखिम (Disaster Risk)	कुनै निश्चित समयमा प्रकोप, सम्मुखता, संकटासन्नता र क्षमताको अन्तरक्रियाबाट समुदाय अवथा समाजमा मृत्यु हुन सक्ने, घाइते हुन सक्ने र सम्पतीको क्षतिहुन सक्ने संभावित अवस्था ।
रोकथाम (निवारण) (Prevention)	अहिले अवस्थित रहेको जोखिम र नयां विपदको जोखिम हुन नदिने क्रियाकलापहरु र उपायहरु ।
अल्पीकरण (Mitigation)	विपद्मा पर्नु भन्दा पहिले विपद्को असर वा प्रभावलाई कम वा न्यून गर्नका लागि संचालन गरीने कार्य वा उपायहरुलाई अल्पीकरण भनिन्छ । यस अनर्तगत संरचनात्मक र गैर संरचनात्मक अल्पीकरणका कार्य वा उपायहरु पर्दछन ।
अनूकुलन (Adaptation)	जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक असरहरू सँग घुलमिल हुनसक्ने गरी अर्थपूर्ण वातावरण सिर्जना गर्न गरिने कार्यहरु ।
विपद् प्रतिकार्य	विपद्को घटना घट्ना साथ तत्कालै गरिने खोज, उद्धार एवम राहात

(Response)	सँग सम्बन्धित कार्य सम्झनुपर्छ र सो शव्दले विपद् प्रतिकार्यको पूर्वतयारीलाई समेत जनाँउछ ।
पूर्वतयारी (Preparedness)	सम्भावित वा हालको प्रकोप घटना अथवा प्रकोप अवस्थाका असरहरूको प्रभावकारी ढंगले पूर्वानुमान गर्न सक्ने, प्रतिकार्य गर्नसक्ने र त्यसबाट पुनर्लाभ लिन सक्ने सरकारी निकाय, प्रति कार्य तथा पुनर्लाभमा काम गर्ने संस्था, समुदाय र स्वयंसेवक व्यक्तिहरूद्वारा विकसित ज्ञान तथा क्षमता ।
विपद् पुनर्लाभ (Disaster Recovery)	विपद्को घटनापछि गरिने पुननिर्माण एवम पुनर्स्थापनासँग सम्बन्धित कार्य सम्झनु पर्छ ।
उत्थानशील(Resilience)	“उत्थानशीलता” भन्नाले प्रकोप सम्मुखतामा रहेका प्रणाली, समुदाय वा समाजमा अन्तर्निहित क्षमता जसले प्रकोपका असरहरूलाई समयमा नै प्रभावकारी ढंगले प्रतिरोध, शमन वा समायोजन गर्नुका साथै पूर्वास्थामा फर्कन सामर्थ गराउँछ । यस अन्तर्गत आधारभूत संरचनावा सेवा-प्रणालीको संरक्षण एवं पुनर्स्थापना लगायत पर्दछन् ।
विपद् खोज तथा उद्धार समूह	विपद्को अवस्थामा खोजी तथा उद्धार गर्न क्रियाशील वा विपद् व्यवस्थापनको लागि परिचालन गर्न तयार गरिएको विशिष्टीकृत खोज तथा उद्धार समूह सम्झनुपर्छ र सो शब्दले मानवीय सहायताकर्मीलाई समेत जनाउँछ ।
विपद् जोखिम न्यूनीकरण	विपद् पूर्व गरिने जोखिमको विश्लेषण तथा मुल्याङ्कन, विपद् रोकथाम वा विपद्बाट हुने क्षतिको न्यूनिकरण तथा विकासका कार्यमा विपद् जोखिमलाई कम गर्ने सम्बन्धी कार्य सम्झनु पर्छ ।
विपद् व्यवस्थापन:	विपद् जोखिम न्यूनीकरण, विपद् प्रतिकार्य र विपद् पूनर्लाभसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण क्रियाकलाप सम्झनु पर्छ ।

विपद् व्यवस्थापनमा प्रयोग हुने केही महत्वपूर्ण शब्दावली

तालिका २ :

नेपाली शब्द	अङ्ग्रेजी शब्द
भवन निर्माण संहिता	Building Code
क्षमता	Capicity
क्षमता विकास	Capacity Building
जलवायु परिवर्तन	Climate Change
आपत्कालीन व्यवस्थापन	Emergency Managemet
सामना क्षमता	Coping Capicity
विपद्	Disaster
विपद् जोखिम	Disaster Risk
विपद् व्यवस्थापन	Disaster Management
विपद् जोखिम व्यवस्थापन	Disaster Risk Management
पूर्वचेतावनी प्रणाली	Early Warning System
वातावरणीय ह्रास	Environmental Degradation
सम्मुखता	Exposure
पूर्वानुमान	Forecast
भौगर्भिक प्रकोप	Geological Hazard
प्रकोप	Hazard

पूर्वतयारी	Preparedness
रोकथाम	Prevention
पुनर्लाभ	Recovery
उत्थानशील	Resilience
प्रतिकार्य	Response
प्रबलीकरण	Retrofiting
जोखिम	Risk
जोखिम विश्लेषण	Risk Assessment
जोखिम व्यवस्थापन	Risk Management
जोखिम स्थानान्तरण	Risk Transfer
सङ्कटासन्न / सङ्कटासन्नता	Vulnerable/Vulnerability
प्रारम्भिक द्रुत लेखा-जोखा	Initial Rapid Assessment (IRA)

कार्यकारी सारांश

नेपाल बाढी, पहिरो, भूकम्प, महामारी, आगलागी, हावाहुरी, चट्याङ्ग, असिना, लू, शीतलहर, खडेरी, हिमताल विस्फोट तथा हिमपहिरोको उच्च जोखिममा रहेको मलुक हो । जलवायु जन्य परिवतर्नका कारण पर्ने प्रतिकुल प्रभावबाट पनि नेपाल संवेदनशील अवस्थामा रहेको छ । विश्व मानचित्रमा नेपाल भुकम्पीय जोखिमको हिसावले ११ औं जोखिम, बाढी पहिरोको हिसावले ३० औं जोखिम र जलवायू परिवर्तनको जोखिमको हिसावले नेपाल विश्वमा चौथो जोखिममा पर्दछ । डोटी जिल्ला पनि यस्ता खालका जोखिमहरु बाट अछुतो रहन सकेको छैन । डोटी जिल्लाको बडीकेदार गाँउपालिकामा पनि भुकम्प, पहिरो , बाढी ,आगलागी, महामारी, हावाहुरी, चट्याङ्ग, खडेरी, जंगली जनावर तथा जलवायु परिवर्तन जस्ता प्रकोपको उच्च जोखिममा रहेको छ । यस सन्दर्भमा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत “विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६” विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापान ऐन २०७४, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका २०६८ तथा यसको परिमार्जन मस्यौदा निर्देशिका २०७४ मा व्यवस्था भए बमोजिम विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनको क्षेत्रमा पूर्वतयारी, रोकथाम, अल्पिकरण, प्रतिकार्य, पुनस्थापन र पुर्ननिर्माण तथा अनुकुलनको कार्यलाई विशेष महत्व दिइएको छ । विपद् उत्थानशील समाज निर्माणका लागि विकास योजनामा विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलताको सवाललाई एकीकृत रुपमा मूलप्रवाहीकरण गर्न जिम्मेवार तहले पहल लिन आवश्यक देखिन्छ । यस सन्दर्भमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलता लाई केन्द्र देखि स्थानीय तह सम्म विस्तार गरी सबै तहका विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलपव्राहीकरण गर्नुपर्ने यथार्थतालाई आत्मसात गरी दिगो विकासको मान्यतालाई सुनिश्चित गर्न प्रभावित सबै वर्ग, समदुाय एवं क्षेत्रको पहुँच र स्वामित्व स्थापित हुने गरी स्थानीय श्रोत, साधन तथा क्षमताको अधिकतम परिचालन गर्नुपर्ने आजको आवश्यकता हो । यस प्रक्रियालाई सहभागिता मूलक, पारदर्शी, उत्तरदायी, समावेशी र जिम्मेवार बनाउन विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ को मूलभावना तथा मर्मलाई आत्मसात गर्दै विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ परिच्छेद ७, दफा १७ तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ को उपदफा १(न) ले दिइएको अधिकार प्रयोग गरी समावेशी र जलवायू उत्थानशीलताका विषयहरु समेत समावेश गर्दै बडीकेदार गाँउपालिकामा विपद् शाखा, युनिसेफ नेपाल धनगडी कैलाली, आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना, २०८२ निर्माण गरीयको कार्यपालिकाको बैठकले अनुमोदन गरेको मिति देखी लागु हुने छ ।

विषय सुची

विपद् तथा जलवायु सम्बन्धी केहि शब्दावलीहरु	
विपद् व्यवस्थापनमा प्रयोग हुने केही महत्वपूर्ण शब्दावली	
कार्यकारी सारांश	
खण्ड - १: प्रारम्भिक परिचय	१
१.१.१. पृष्ठभुमी	१
१.१.२. स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजनाको परिचय र उद्देश्य	२
१.१.३. योजनाको आवश्यकता तथा महत्व	३
१.१.४. योजनाका सीमा	४
१.१.५. योजना निर्माण प्रक्रिया विधि	५
१.१ स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील योजना तर्जुमा प्रक्रिया	६
१.१.६. योजना कार्यान्वयन रणनीति	७
१.१.७. योजनाको अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा पुनरावलोकन	८
१.२.१. गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय	८
खण्ड-२: प्रकोप, संकटासन्नता, क्षमता तथा जोखिम विश्लेषण.....	२०
२.१. जोखिम विश्लेषण	२०
२.१.१. भूकम्पिय जोखिम विश्लेषण	२३
२.१.२. बाढी जोखिम विश्लेषण	२४
२.१.३. हावाहुरीको जोखिम	२४
२.१.४. वन्यजन्तुबाट क्षतिको जोखिम	२४
२.१.५. अन्य प्रकोपहरुको जोखिम	२४
२.२. प्रकोपको पहिचान तथा स्तरीकरण	२४
२.३. प्रकोप नक्सांकन	२६
२.४. विपदको ऐतिहासिक समयरेखा	४१
२.५. प्रकोप, मौसमी र बालीपात्रो विश्लेषण	५५
२.५.१. प्रकोप पात्रो	५६
२.५.२. मौसमी पात्रो	५७
२.५.३ बालीपात्रो	५७
२.६. पालिकामा रहेका स्रोत तथा क्षमताको विश्लेषण	५९
२.६.१. सरोकारवाला व्यक्ति तथा संघ संस्थाहरूको विवरण	५९
२.७. स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँचा	७२
तालिका ३५: बडीकेदार गाँउपालिका क्षमता विश्लेषण	७३
तालिका ३६: बडीकेदार गाँउपालिका क्षमता विश्लेषण	७९
तालिका ३७: बडीकेदार गाँउपालिका क्षमता विश्लेषण	८२
तालिका ३८: बडीकेदार गाँउपालिका क्षमता विश्लेषण.................... तालिका ३९: बडीकेदार गाँउपालिका क्षमता विश्लेषण	८२
खण्ड ३: दिर्घकालिन सोच तथा नीति	८८
३.१ दिर्घकालिन सोच	९२
३.२. ध्येय	९२
३.३. लक्ष्य	९२
३.४. उद्देश्यहरू	९२
३.५. नीति तथा रणनीतिहरु	९२
खण्ड-४ स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना	९३
४.१ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा पूर्व तयारी, रोकथाम, अल्पीकरण र अनुकूलनका योजनाहरु	९४
४.१.१ नीतिगत व्यवस्था तथा निर्णय	९४
४.१.२ जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि	९४
४.१.३ जोखिम न्यूनीकरण	९४
४.१.४ आपत्कालीन पूर्व तयारी	१०२
४.२ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ४५ दिन सम्म)	१०५
४.३ विपद् पश्चात्का पुर्नलाभ अर्न्तगत पुर्नस्थापना र पुर्ननिर्माणका क्रियाकलापहरू	१०७
खण्ड-५ : स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको समायोजन, कार्यान्वयन तथा अनुगमन ।	१२१
५.१ योजना प्रक्रियामा स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्ययोजनाको समायोजन	१२१

५.२ स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको कार्यान्वयन	१२१
५.३ स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको प्रगति र मुल्याङ्कन	१२२
खण्ड ६ : वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना	१२५
६.१ पृष्ठभूमि	१२५
६.२ उद्देश्य	१२५
६.३ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन	१२६
६.४ फिल्ड अवलोकन तथा वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना।	१२६
खण्ड ७ : अनुसूचीहरू	१२७
अनुसुची १ : विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिका सदस्यहरुको नामावली	१२७
अनुसुची २ : योजना तर्जुमा समन्वय समितिका सदस्यहरुको नामावली	१२८
अनुसुची ३ : लैंगिक तथा सामाजिक कार्यदलका सदस्यहरुको नामावली.	१२९
अनुसुची ४ : खोज तथा उद्धार कार्यदलका सदस्यहरुको नामावली...........	१३०
अनुसुची ५ : प्राथमिक उपचार कार्यदल सदस्यहरुको नामावली	१३०
अनुसुची ६ : पुर्व चेतावनी प्रणालि कार्यदलका सदस्यहरुको नामावली	१३०
अनुसूची ७ : मुख्य सरोकारवालाहरुको नामावली	१३१
अनुसूची ८ : विपद् प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम	१३३
फारम भर्दा ध्यानदिनुपर्ने कुराहरु	१३८
अनुसुची ९: फिल्ड अवलोकन वातावरणीय विश्लेषण रुजुसूची	१३८
अनुसुची १० : वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना	१३९

खण्ड - १: प्रारम्भिक परिचय

१.१.१. पृष्ठभुमी

नेपाल विभिन्न प्रकारका प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित प्रकोपहरु बाट प्रभावित छ । ८० प्रतिशत भन्दा बढी जनसंख्या बाढी, हावाहुरी, असिना, आगलागी, भूकम्प र हिमताल विष्फोटन जस्ता प्रकोपहरुको जोखिममा छन् । नेपाल विश्वमा २० औं विपद् संकटासन्न राष्ट्र भित्र पर्दछ । भौगर्भिक रुपले उच्च जोखिममा रहेको कारण जुनसुकै बेला जान सक्ने प्रलयकारी भूकम्पको समेत उच्च जोखिममा रहेको छ । विश्वब्यापी रुपमा भूकम्पीय जोखिमका दृष्टिले नेपाल ११ औ तथा जलवायु परिर्वतनका जोखिमको दृष्टिले चौथो स्थानमा रहेको छ

मानविय क्रियाकलापका कारण वाताबरणमा आएको परिवर्तनले विश्वलाई नै चुनौती दिएको छ । अत्याधिक मात्रामा उत्पादन भएको कार्वन तथा अन्य ग्यासका कारण बढ्दै गएको पृथ्वीको तापक्रमका कारण विभिन्न परिवर्तनहरु देखा परेको छ । नेपाल जस्तो मूलक यस परिवर्तनको मारमा छ जहाँ प्रत्यक्ष रुपमा स्वास्थ्य, खानेपानी, जिविकोपार्जन जस्ता क्षेत्रहरुमा यसको गंभिर असर बढ्दे गएको छ भने विभिन्न प्रकारका विपद्हरुको जोखिममा वृद्धि भएको छ । वन विनास, आगलागी तथा डडेलो, अब्यवस्थित भौतिक निर्माणका कारण प्राकृतिक स्रोतको दोहन, प्लाष्टिक जन्य कृषिमा सामाग्रीको प्रयोग, रासायनीक तथा विषाधीहरुको प्रयोग, सरसफाई अभाव, पानीको स्रोतहरुमा आएको कमी, वर्षा तथा मौसममा आएको फरकपना जस्ता समस्याले समुदायलाई थप संकटासन्नतामा पारेको छ । यसर्थ उल्लेखित समस्याको न्यूनिकरण तथा अनुकुलनको अवलम्वन अपरिहार्य रहेको छ ।

पनि विभिन्न बहुप्रकोपको जोखिममा रहेको एक पालिकाको रुपमा रहेको छ । यस बडीकेदार गाउँपालिका पहिरो , बाढी भुकम्प, आगलागी, स्वास्थ्य समस्या (झाडापखला, फ्लु, छालारोग, आँखा संक्रमण र प्रजनन स्वास्थ्य समस्या), विद्युत करेन्ट, सर्पदंश, सवारी दुर्घटना, हावाहुरी, चट्याङ्ग, खडेरी, जंगली जनावर र जलवायु परिवर्तनको प्रभाव जस्ता प्रकोपहरुको उच्च जोखिममा रहेको छ । यस सन्दर्भमा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत "विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०७५" विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापान ऐन २०७४, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, स्थानीय विपद जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका २०६८ तथा यसको परिमार्जन मसौदा निर्देशिका २०७४ बडीकेदार गाउँपालिकाको विपद् जोखिम न्युनीकरण तथा ब्यवस्थापन ऐन २०७५ मा व्यवस्था भए बमोजिम विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनको क्षेत्रमा पूर्वतयारी, रोकथाम, अल्पिकरण, प्रतिकार्य, पुनस्थापन र पुर्ननिर्माण तथा अनुकुलनको कार्यलाई विशेष महत्व दिइएको छ । विपद् उत्थानशील समाज निर्माणका लागि विकास योजनामा विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलताको सवाललाई एकीकृत रुपमा मूलप्रवाहीकरण गर्न जिम्मेवार निकायले पहल लिन आवश्यक भइसकेको छ । यस सन्दर्भमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलता लाई केन्द्र देखि स्थानीय तहसम्म विस्तार गरी सबै तहका विकास नीति तथा कार्यक्रममा मूलपव्राहीकरण गर्नुपर्ने यथार्थता लाई आत्मसात गरी दिगो विकासको मान्यतालाई सुनिश्चित गर्न प्रभावित सबै वर्ग, समदुाय एवं क्षेत्रको पहुँच र स्वामित्व स्थापित हुने गरी स्थानीय श्रोत, साधन तथा क्षमताको अधिकतम् परिचालन गर्नुपर्ने आजको आवश्यकता हो । यस योजना निर्माण प्रक्रियालाई सहभागितामूलक, पारदर्शी, उत्तरदायी, समावेशी र जिम्मेवार बनाउन विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ को मूल भावना तथा मर्मलाई आत्मसात गर्दै विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापान ऐन २०७४ परिच्छेद ७, दफा १७ तथा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ को उपदफा १(न) ले दिइएको अधिकार प्रयोग गरी समावेशी र जलवायू उत्थानशीलताका विषयहरु समेत समावेश गर्दै बडीकेदार गाउँपालिका र युनिसेफ नेपाल धनगढी कैलालीको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा यस स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना,२०८२ निर्माण गरी लागु गरिएको छ ।

१.१.२. स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजनाको परिचय र उद्देश्य

पालिकाका सम्भावित विपद् तथा जलवायुजन्य परिवर्तनको जोखिम न्यूनिकरण तथा पूर्व तयारीका कार्य गर्न, विपद्को प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न र विपद् पश्चात् पुनःस्थापन तथा पुनर्निर्माणका लागि दिशानिर्देश गर्न योजनाबद्ध कार्यक्रम तर्जूमा गरी, कार्य जिम्मेवारी तथा बजेट सहितको ढाँचा प्रस्तुत गर्नु नै यस स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजनाको मुख्य उद्देश्य हो, जसले: भित्रका स्थानीय सरकार, समुदाय र सरोकारवालाको प्रत्यक्ष, समावेशी, र सक्रिय सहभागिताको प्रत्याभूति गरी विपद् व्यवस्थापन चक्र अनुसारका कार्य गर्नेछ ।

बडीकेदार गाउँपालिका भित्रका स्थानीय सरकार, समुदाय र सरोकारवालाको प्रत्यक्ष, समावेशी, र सक्रिय सहभागिताको शुनिश्चित गर्ने । बडीकेदार गाउँपालिका भित्र विपद तथा जलवायु परिवर्तन द्वारा मानवीय, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा प्राकृतिक श्रोतमा पर्न सक्ने प्रतिकूल प्रभाव न्यूनिकरण गर्ने । बडीकेदार गाउँपालिकामा समावेशी र सहभागीता मूलक विधिको प्रयोग मार्फत् समुदायमा रहेको सङ्कटासन्नताको पहिचान, स्तरीकरण तथा क्षमता विश्लेषण गर्दै जोखिम न्यूनीकरण, पूर्व तयारी, प्रतिकार्य र पुर्नलाभका कार्यहरु गर्न तथा जलवायु परिवर्तन अनुकुलनका लागि स्थानीय श्रोत, साधन तथा क्षमताको अधिकतम् परिचालनमा विपद् पूर्व तयारी र जोखिम न्यूनिकरणहरुको गतिविधिहरु संचालन गर्ने आवश्यकता अनुसार विकास प्रक्रियामा विपद् तथा जलवायु उत्थानशिलता लाई मूलप्रवाहीकरण गर्दै विपद् पूर्व, विपद्को समयमा र विपद् पछि गर्नु पर्ने कार्यलाई प्राथामिकीकरण आधारमा संचालन गर्ने । विपद् जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रमलाई स्थानीय तहमानै संस्थागत गरी आत्मनिर्भर बनाउन र स्थानीय समुदायको साझेदारीमा वृद्धि गर्ने । बडीकेदार गाउँपालिकाको समुदायहरुलाई विपद जोखिम बारे ज्ञानको अभिवृद्धी गरी विपद्को समयमा अति संकटासन्न समुदाय तथा परिवारहरुलाई पर्ने असरहरुलाई कम गदै विपद जोखिम न्यूनीकरणमा सामुदायिक तहको अर्थपुर्ण सहभागिता सूनिश्चित गर्ने तथा बाह्य स्रोतको माध्यमबाट स्थानिय तहमा पूर्वतयारी, जोखिम न्यूनिकरणका उयापहरुको कार्यान्वयन जोड दिने छ ।

१.१.३. योजनाको आवश्यकता तथा महत्व

भौतिक, सामाजिक र धारणागत संकटासन्नताको करक तत्वका कारण भुकम्प, पहिरो बाढी, आगलागी, खडेरी, सर्पदंश, जंगली जनावर समस्या, सडक दुर्घटना, हावाहुरी तथा स्वास्थ्य समस्याबाट समुदायहरु थप जोखिममा रहेका छन् आवास, स्वच्छ खानेपानी, खाद्य सुरक्षा, स्वास्थ्य तथा सरसफाईका सुविधाहरु, शिक्षा र संरक्षण जस्ता सेवाको सिमितता तथा उपयुक्त व्यवस्थापनको अभावले विपद् प्रभावित समुदायहरुको मुख्य समस्याहरु रहने गरेको छ । भने प्रभावित परिवारहरुसँग त्यसको सामना गर्ने क्षमता समेत निकै कमजोर रहेको हुन्छ । तसर्थ यस्ता समस्याहरुलाई सम्वोधन गर्न स्थानिय प्रकोप, क्षमता र संकटासन्नताको पहिचान र आन्तरिक तथा बाह्य क्षमता वा स्रोत माध्यम बाट समुदायलाई सशक्तीकरण गर्ने र प्रभावकारी समन्वयको संयन्त्र बनाउने निर्णय गर्नु अत्यन्त जरुरी छ ।

विपदको अवस्थामा प्रभावकारी मानवीय सहायता उपलब्ध गराउन तथा सम्भावित विपदको जोखिम कम गर्नका लागि विपद जोखिम न्युनीकरण योजना आवश्यक पर्दछ । विशेष गरी मानवीय सहायता शुनिश्चित गराउन, विपद् जोखिम न्युनीकरणमा समुदायको सहभागितामा सहयोग गर्न, सामाजिक, सांस्कृतिक मर्यादा कायम राखी प्रतिकार्यमा प्रभावितहरुको समान पहुँच शुनिश्चित गर्न र विपद् पश्चात प्रभावितहरुको उचित व्यवस्थापन गर्न, यस योजनाले मार्गनिर्देश गर्ने छ । त्यसका साथै स्थानिय तहलाई श्रोतको सहि पहिचान तथा परिचालन गर्न जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउन पनि यस योजनाले सहयोग गर्नेछ । यसै आवश्यकतालाई महशुस गर्दै यस बडीकेदार गाउँपालिकामा विपद्बाट हुने क्षतिलाई कम गर्न तथा विपद् पछिको मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित तथा प्रभावकारी बनाउन पुर्वतयारी दस्तावेजका रुपमा यो विपद् तथा जलवायू उत्थानशिल योजना तयार पारिएको हो ।

१.१.४. योजनाका सीमा

युनिसेफ नेपाल धनगढी कैलालीको सहयोगमा बडीकेदार गाउँपालिकाको विपद् व्यवस्थापन समितीका संयोजक तथा सदस्यहरु, योजना निर्माणको लागि यस बडीकेदार गाउँपालिकामा गठन भएको योजना निर्माण समितिका संयोजक तथा सवै सदस्यहरु, विपद् सम्पर्क ब्यक्ति सामाजिक संघ संस्थाका प्रतिनिधिहरु, महिला, शिक्षकहरु विध्यार्थीहरु लगायत सम्पूर्ण क्षेत्रको सहभागिता संकटासन्नता तथा क्षमताको पहिचान तथा विश्लेषण ९खगलिभचबदषष्तिथ बलम ऋबउबअष्तथ ब्ककभककभलत० विभिन्न औजारहरुको प्रयोग गरीएको छ । पालिकाको विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गर्दा पुर्ण रुपमा सहभागितामूलक प्रकृयाका माध्यमबाट गरिएको छ । योजना कार्यान्वयनमा पालिकाको विकास योजनासँग एकिकृत गरि कार्यान्वयनलाई शुनिश्चित गरिने छ ।

यस योजना तर्जुमा गर्दा निम्न नीति, निर्देशिका तथा ऐन का सीमाहरुमा रहेर गरिएको छ । सुचना संकलनलाई तथ्थ परक र सहि सुचनाका लागि विभिन्न सुचना संकलनका औजारहरुको प्रयोग, परिक्षण, पूनरावलोकलन तथा पुनः परिक्षण गरिएको छ । समुदायमा लक्ष्यीत समूह छलफल, मुख्य सुचना दाताहरुको अन्तर्वाता, सरोकारवाला संघ संस्थाहरु सँगको अन्तरक्रिया गरिएको छ । जसले पालिका स्तरका सामूहिक जोखिम तथा क्षमताहरु यस योजनाले समेट्ने हुँदा स्थानिय टोल तथा बस्ती स्तरिय सुचनाहरु समेत समेटिएको छ ।

जोखिम तथा क्षमताको अवस्थाले हुन सक्ने सम्भावित विपद्का घटनाहरुको आंकलन तथा संकटासनन समुदायको जोखिमको अवस्थालाई चित्रण गरेको छ । क्षेत्रगत समस्या विश्लेषका लागी सोहि अनुसारको क्षेत्रगत समस्या पहिचानका विधि तथा औजारहरुको प्रयोग वान्छनिय देखिन्छ ।

विपद जोखिम व्यवस्थापनको योजना अन्तरगत बनाएका गतिविधीहरुको कार्यन्वयनका लागि छुट्टै बजेट ब्यवस्थापन नभएका कारण सम्बन्धित स्थानिय तहका सुरक्षा निकायहरु , जिल्ला समन्वय समिति तथा दातृ संस्थाहरुबाट समेत सहयोग मिल्ने आशा गरिएको छ ।

योजना निर्माण गर्दा यस पालिकामा ३१५ जानको प्रत्यक्षे उपस्थितमा र १५० जना सँग मुख्य सुचना दाताहरुको अन्तर्वाता, सरोकारवाला संघ संस्थाहरु सँगको अन्तरक्रिया गरिएको थियो । १ पटक विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तयारीका लागी प्रारम्भिक कार्यशाला गोष्ठी गरि सुचना संकलन गरिएको थियो भने अन्तिम मस्यौदा माथि १ पटक विभिन्न क्षेत्रगत समुह सगँ बैठक, तालिम तथा अन्तरक्रिया र संकटासन्नता तथा क्षमता लखाजोखाको औजारको प्रयोग, लक्ष्यीत समूह छलफल गरियो र उक्त कार्यशाला बाट आएका राय सुझाव,पालिकामा भएको तथ्याङ्क, सामाजिक स्रोत नक्साङ्कन तथा पालिकाका ५ वटै वडाहरुमा ३ दिने गरिएको संकटासन्नता तथा क्षमताको आँकलन , सुचना संकलन (भिसीए) प्रतिवेदनलाई समेत आधार मानी तयार गरिएको छ ।

१.१.५.योजना निर्माण प्रक्रिया विधि

स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तर्जुमा निर्देशिकाले निर्देशित गरे अनुसारका ५ वटा चरणलाई क्रमानुसार मध्येजनर गरी यो योजना निर्माण प्रक्रिया सम्पन्न गरिएको छ । योजना निर्माण प्रक्रिया अनुसार तह १, २ र ३ लाई पूर्ण रुपमा यस योजनाले समेटेको छ भने तह ४ र ५ का लागि निर्देशित मार्ग प्रशस्त गरेको छ, जसमा पालिकाले प्रक्रिया अगाडी बढाउनुपर्ने हुन्छ ।

यस योजना निर्माण क्रममा नियमित पालिका सँगको बैठक तथा अन्तरक्रिया, योजना समन्वय पसमितिको सहभागिता र सहयोग, वडा विपद् ब्यवस्थापन समितिको बैठक र अन्तरक्रिया, संकटासन्नता तथा क्षमता विश्लेण तालिम प्राप्त ब्यक्तित्वहरुको परिचालन र सुचना संकलन, वडा तथा समुदायमा गरिएको लक्ष्यीत वर्ग छक्लफल, पालिका स्थानिय विपद् ब्यवस्थापन समिति सँग गरिएको कार्याशाला सुचना माथीको पृष्ठपोषण र प्रथम तथा द्धितिय नमूना योजना खाँका प्राप्त पृष्ठपोषणहरु यस योजना निर्माणमा अपनाईएको प्रक्रियाहरु हुन् । योजना तर्जुमा गर्दा बडीकेदार गाउँपालिकाको सवै क्षेत्रबाट प्रतिनिधित्व हुने गरी सवै सरोकारवालाको सहभागितालाई सुनिश्चित

गरिएको छ । विगतका वर्षहरुको विपद्को अवस्थाहरुको वारेमा विश्लेषण गरीएको छ । पालिकाको सामाजिक आर्थिक तथा धार्मिक अवस्थाको विश्लेषण गरिएको छ । पालिकाको सम्पुर्ण वडाहरुको प्रतिनिधित्व गराई तथ्याङ्क संकलन गरिएको छ । विपद् पुर्व, विपदको समय, र विपद् पश्चात गर्नुपर्ने पूर्वतयारी, विपद् जोखिम न्यूनिकरण, विपद् प्रतिकार्य तथा पून:लाभका गतिविधिहरु, तौरतरिका, जिम्मेवारी र कार्य प्रक्रियालाई समेटेर यो योजना निर्माण गरिएको छ ।

१.१ स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशील योजना तर्जुमा प्रक्रिया:

तालिका ३ :

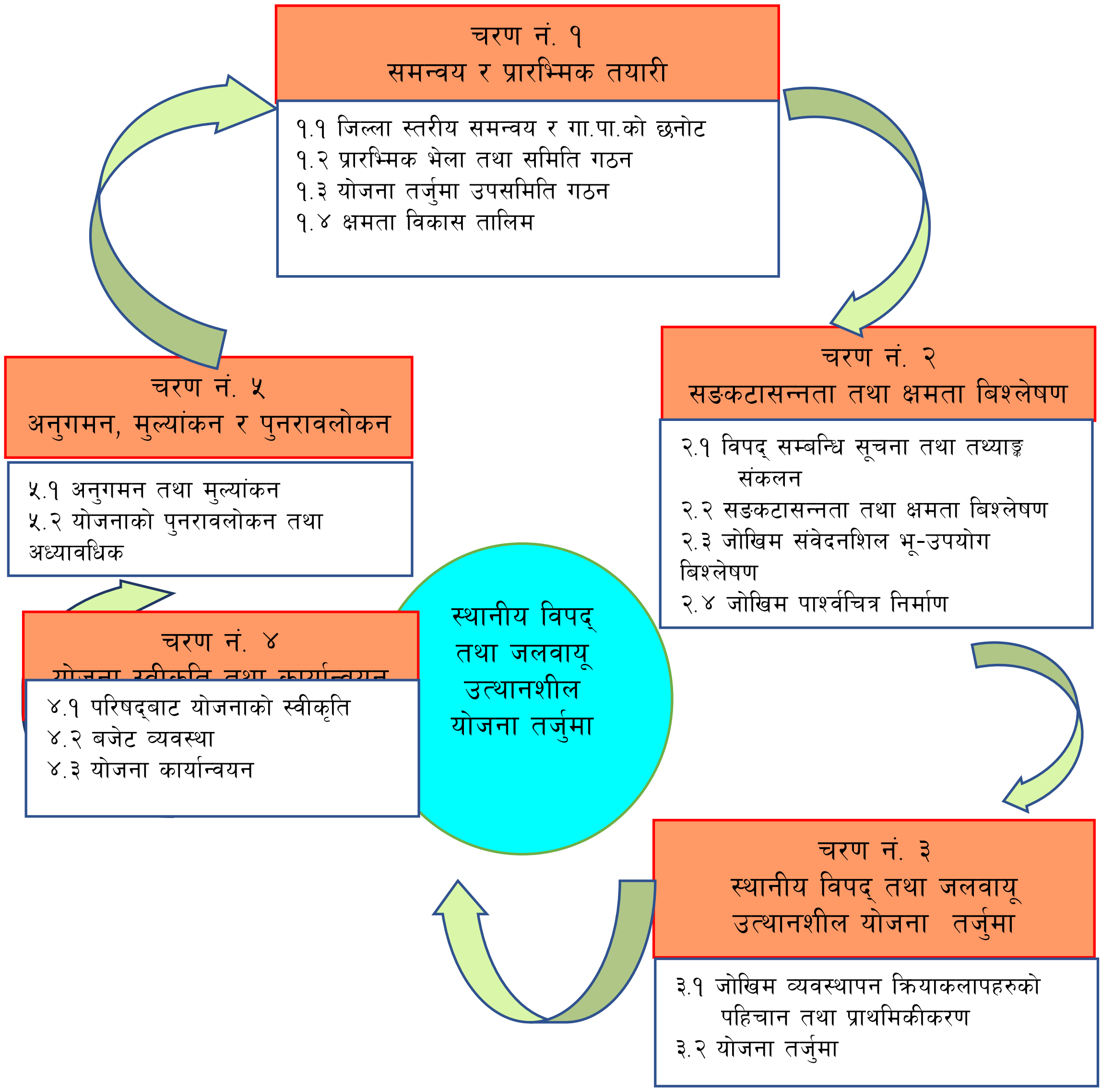

१.१.६.योजना कार्यान्वयन रणनीति :

नेपाल सरकारको विपद् जोखिम न्युनीकरण तथा ब्यवस्थापन ऐन २०७४, कानून, नीति तथा निर्देशिकाले निर्देशित गरे अनुरुप तथा बडीकेदार गाउँपालिकाको स्थानिय विपद् जोखिम न्युनीकरण तथा ब्यवस्थापन ऐन २०७५ र विकास योजना अनुसार विकासका गतिविधिहरु संचाललनका क्रममा विपद् जोखिम न्यूनिकरणलाई मूल प्रवाहिकरण गरी दिगो विकासका माध्यमबाट यस योजनाको कार्यन्वय गर्ने मूल रणनीति रहनेछ । आन्तरिक तथा बाह्य स्रोतको पहिचान र परिचालनका माध्यमबाट प्राथमिकता प्राप्त न्यूनिकरणका योजना, आवश्यक दक्ष जनशक्तिको तयारी सामाग्रीगत तयारी र आर्थिक ब्यवस्थापनका मूख्य क्षेत्रलाई प्राथमिकता र आवश्यकताका आधारमा

संचालन गर्ने योजना कार्यान्वयनको मूल रणनीति रहनेछ । यसका अलवा दिर्घकालिन योजनाहरुका लागि आवश्यकता अनुसार छुट्टै कार्यसंचालन रणनीति तर्जुमा गरी योजनाको मुल उद्देश्यलाई प्राप्त गरिने रणनीति लिइने छ । यस योजनालाई मूर्तरुप दिन निम्नानुसारका तत्कालिन नीति अंगिकार गरिएको छ ।

योजनालाई बडीकेदार गाउँपालिकाको गाउँसभाबाट अनुमोदन गराई वैधानिकता प्राप्त गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । शिक्षा तथा सचेतना विना विपद् न्यूनिकरण तथा दिगो विकास सम्भव छैन भन्ने मान्यतालाई अंगिकार गरी, विपद् व्यवस्थापनका सबै तहरुमा सुचना, शिक्षा तथा संचारको विकास र विस्तारमा जोड दिईनेछ । बडीकेदार गाउँपालिकाको तथा वडास्तरमा आवश्यकता अनुसारका दक्ष जनशक्तिको विकास, तालिम तथा क्षमता अभिबृद्धिका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरणको क्षेत्रमा कार्यरत सरोकारवाला राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संघ/संस्थाहरुको सहभागिता र सहकार्यमा जोड दिइने छ । विपद् जोखिम न्यूनिकरण र पूर्वतयारीलाई प्राथमिकता र आवश्यकताका आधारमा वडा तथा समुदाय तहसम्म विकेन्द्रकृत गरी संचालन गरिनेछ ।

जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा स्थानिय, वडा विपद् व्यवस्थापन समितिहरुको प्रत्यक्ष समन्वय तथा सहकार्यमा विपद्को समयमा तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्तिहरुलाई परिचालन गरिनेछ ।

योजना कार्यान्वयनको लागि बडीकेदार गाउँपालिकाको आन्तिरिक वजेट व्यवस्थापन, सरकारी कार्यालय, जिल्ला समन्वय समिती, प्रदेश सरकार, मन्त्री तथा सांसदहरु तथा अन्य दातृ निकायरुसँग समन्वय गरिने छ ।

स्थानीय ज्ञान, शिप, प्रविधी र श्रोत तथा साधनको अधिकत्तम उपयोग गरी विपद् जोखिम तथा जलवायु उत्थानशिल योजनालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने छ ।

१.१.७. योजनाको अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा पुनरावलोकन

यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वय तथा लक्ष्य प्राप्तीका लागि पालिकाको सहयोग र स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल समितिको सहकार्यमा विभिन्न्न तह तथा निकायहरुबाट नियमित अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण, पूनरावलोकन तथा समिक्षा र मूल्याङ्कन गरिने छ भने स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तर्जूमा निर्देशिकाको भाग २ को चरण ५ मा उल्लेख भए अनुसार प्रत्येक ५ वर्षको अवधिमा पुनरावलोकन तथा परिमार्जन गरिनेछ । योजनाको कार्यान्वयन भए नभएको स्थानीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशिल समिति, बडीकेदार गाउँपालिकाको, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला समन्वय समिति, तथा अन्य साझेदार निकायहरुबाट नियमित अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण र समिक्षा गरिनेछ । पालिकाबाट बार्षिक नीति तथा कार्यक्रमको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्दा स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयनको समेत नियमित अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गरिनेछ । पालिका तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजनाको कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गरिनेछ । विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन गर्ने संस्थाहरुले आफ्नो अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको प्रतिवेदन सम्बन्धित निकाय, स्थानीय निकायमा पेश गरिने छ । योजनाको बार्षिक रुपमा आवश्यकता अनुसार अध्यावधिक तथा परिमार्जन गरिने छ । प्रत्येक बर्ष पालिकाको आयोजनामा एक समीक्षा गोष्ठीको आयोजना गरी योजना अनुगमनमा देखिएका कमी कमजोरीको सुधार गरिने छ । अनुगमन मुल्याङ्कन गर्दा स्थानीय वडा तथा समुदायको राय सुझावलाई आधार मानिने छ ।

१.२.१. गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

डोटी जिल्लाको साविक घाङल, बछैन, मान्नाकापडी र लानाकेदारेशवर गा.वि.स. लाई मिलाएर बडीकेदार गाउँपालिकाको स्थापना २०७३ चैत्र २ गते भएको हो । डोटी जिल्लाको सदरमुकाम बाट १५० कि.मि. दक्षीण तर्फ रहेको यस गाउँपालिकाको नाम यसै क्षेत्रको प्रसिद्ध धाम बडीकेदार को नाम बाट नामाकरण गरिएको छ । यस गाउँपालिकामा जम्मा ५ वटा वडाहरु रेहका छन् । समुद्री सतह देखि १८०० मिटर उचाईमा रहेको यस गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल ३३२.५५ वर्ग

किलोमिटर रहेकोछ । धार्मिक पर्यटन र जटीबुटीको प्रचुर सम्भावना रहेको यस गााउँपालिकाको प्रमुख प्रसिद्ध धार्मिक स्थल बडीकारधाम यस गाउँपालिकाको वडा नं. ५ मार प्रमुख पर्यटकीय स्थल कालारुवा ताल यस गाउँपालिकाको वडा नं. ४ मान्नाकापडी मा रहेको छ ।

१.२.१.१.भौगोलिक अवस्थितिः

सिमाना : पूर्व : बोगटान गाउँपालिका पश्चिम : जोरायल गाउँपालिका र कैलाली जिल्ला उत्तर : शिखर नगरपालिका, वोगटान, जोरायल र के आई सिंह गाउँपालिका दक्षिण : कैलाली जिल्ला भौगोलिक जानकारी समुद्री सतह देखिको उचाई : १२३२ मि. आक्षाँश : २९०० ' उत्तरी देशान्तर : ८०० ४७' पूर्वी कुल क्षेत्रफल : ३३२.५५ बर्ग किलोमिटर

१.२.१.२. प्राकृतिक सम्पदा :

बडीकेदार गाउँपालिका प्राकृतिक सम्पदाको हिसावले धनी भु-भाग छ । समथर खेतीयोग्य जमिन देखि अग्ला अग्ला डाँडामा फैलिएको बडीकेदार गाउँपालिकामा प्राकृतिक सम्पदाहरु महत्वपूर्ण रहेका छन । तेले महाभारतसंग सिमाना जोडिएको यस गाउँपालिकामा जडीबुटीहरुको प्रसस्त सम्भावना छ । यसको साथसाथै काठ, कुकाठहरुको पनि प्रसस्त सम्भावना रहेको छ । बडीकेदार गाउँपालिका वडा नं ३ र ५ को सिमानामा देशकै लामो नदी कर्णाली बग्ने गर्छ । ठुलीगाड, मान्नाकापडी गाड, सेरागाड, पसेरा गाड लगायत अन्य साना ठुला नदी नालाहरु यस क्षेत्रका प्राकृतिक गहनाहरु हुन । यो गाउँपालिका जलश्रोतको धनी रहेको छ । यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र प्रचुर मात्रामा बिद्युत उत्पादन गर्न सक्ने ठाउँ रहेको छ । हालसम्म जिल्लाकै सवैभन्दा ठुलो जलबिद्युत आयोजना सालमुनी आयोजना यसै गाउँपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण हुँदैछ जुन ३.३० मेगावाट बिद्युत उत्पादन गर्नेछ । यस्तै अदुवा, बेसार, सुन्तला लगायतका फलफुल तथा मसालाहरुको उत्पादनका लागि पनि यो क्षेत्र निकै महत्वपूर्ण रहेको छ । यस गाउँपालिका क्षेत्रमा बाख्रा पालन, मौरी पालन लगायतका व्यवसायहरु सञ्चालन गर्न सकिने प्रसस्त सम्भावनाहरु रहेका छन ।

१.२.१.३. राजनीतिक अवस्थिति :

राजनीतिक अवस्थाको रुपमा यस बडीकेदार गाउँपालिकाको बिषयमा चर्चा गर्दा यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्रबाट बिगतमा पनि जिल्लास्तरीय राजनीतिक संरचनामा प्रतिनिधित्व रहेको पाईन्छ । राजनीतिक दलका जिल्ला तहसम्म पनि यस गाउँपालिकाबाट प्रतिनिधित्व भएको देखिन्छ । साविकका चार गाविसहरु लानाकेदारेश्वर, घाङल, बर्छैन र मान्नाकापडीलाई समावेश गरेर बनाईएको यस गाउँपालिकामा हाल पाँच वटा वडाहरु रहेका छन । साविकको बर्छैन गाविसलाई टुक्राएर दुई वडा वनाईएका छन भने अन्य तीन साविकका गाविसहरु हालका वडा भएका छन । यस गाउँपालिकामा हाल नेपाली कांग्रेस र नेकपा (तत्कालीन नेकपा एमाले) राप्रपा नेपाल र नेकपा क्रान्तीकारी माओवादीको प्रतिनिधित्व रहेको छ । गाउँकार्यपालिका र गाउँसभाको नेतृत्व नेपाली कांग्रेसले गरेको छ । यस्तै कार्यपालिकामा र गाउँसभामा नेकपाको समेत प्रतिनिधित्व रहेको छ । अन्य दलहरुमा राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी, नेत्रबिक्रम चन्दले नेतृत्व गरेको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी, नयाँ शक्ति नेपालको पनि गाउपालिका क्षेत्रमा उपस्थिति रहेको देखिन्छ ।

१.२.१.४ धरातलीय अवस्था :

हालको बडीकेदार गाउँपालिका साविकका ५ गाउँ विकास समितिहरु मिलेर वनेको छ । जसमा घाङल, बर्छैन, लानाकेदारेश्वर र मान्नाकापडी गाविसहरु रहेका छन । साविकका प्रत्येक गाउँविकास समितिलाई हालको गाउँपालिकाको वडा बनाईएको छ भने बर्छैन गाउँ विकास समितिलाई दुई वडामा बिभाजन गरिएको छ । प्रत्येक वडामा वडास्तरका प्रशासनिक तथा सेवा प्रदायक ईकाईहरु रहेका छन । यस क्षेत्रमा बिभिन्न स्थानबाट बसाई सरी आएकाहरुको बस्ती रहेको छ । देशका बिभिन्न स्थान र भारतबाट समेत बसाई सरी आएकाहरुको बसोवास यो क्षेत्रमा रहेको पाईन्छ । बडीकेदार क्षेत्र भु-धरातल हेर्दा अग्ला डाँडाहरु, महाभारतको लेक, खोला नदीहरु, केही समथर

खेतीयोग्य जमिन रहेको छ । वडा संख्याका हिसावले यो गाउँपालिका डोटी जिल्लाकै सवैभन्दा सानो गाउँपालिका देखिएपनि भुगोलको हिसावले भने सबैभन्दा ठुलो गाउँपीलिकाको रुपमा रहेको छ।

१.२.१.५.साँस्कृतिक उत्कृष्टता :

बडीकेदार क्षेत्र मिश्रित संस्कृति भएको क्षेत्र हो । यस क्षेत्रमा बाहुन, क्षेत्री, दलित, मगर, गुरुङ्गहरुको बसोवास रहेको छ । समुद्री सतहदेखि एक हजार आठ सय मिटर उचाइमा रहेको बडिकेदार गाउँपालिकामा (साविकको मान्नाकापडी, लानाकेदारेश्वर, धिर्कामाण्डौ र ड सातफरी गाविसको बीचमा) पर्छ । यस गाउँ पालिका भित्र मानिसहरुको आ आफनै खालको चाल चलन रिति रिवाज भेष भुषा रहेको पाईन्छ । किंवदन्तीअनुसार परापूर्वकालमा स्थानीय गाउँको एउटा गाई लेकमा चर्न आउने र दिनभर बडिकेदार शिलामा दूध चढाएर फर्कन्थ्यो घरमा गाईले दूध नदिने भएकाले गोठालोले चियो गर्दा शिला भएको ठाउँमा दूध दिएको देखेपछि लाना गाउँ वरपरका ब्राह्मण आएर पूजाआजा गर्न थाले पछी बडीकेदार नाम रहन गएको धार्मिक एवं पर्यटकीय तिर्थस्थलको नामबाट बडीकेदार गाउँपालिका राखिएको हो । यस गाउँ पालिकाकामा बडीकेदार लगाएत कुन्तादेविको ताल, केदार, बेताल, कैलपाल, धिरकाडी, मस्टो, मसानी, छडी, मोहन्याल आदि पर्दछन । त्यसैगरी बडीकेदारका अन्य विभिन्न ग्रामीण भेग र कुरा कन्दराहरूमा अन्य सहायक देवी-देवताहरू पनि प्रतिष्ठापित, विराजित र यथासमयमा पूजित छन । बडीकेदार क्षेत्रका वरपर रहेका विविध देवी-देवताका मठ मन्दिर तथा माणौहरुमा पनि समय तिथि अनुसार बाजा गाजा सहित सम्बन्धित स्थानका मानिस समेत यहाँ भेला भएर जात्रा मनाउने दशै मनाउने गर्दछन । यसका अलाव विभिन्न समुदायले आफनो परम्परा अनुसारका साँस्कृतिक कार्यहरु गर्दै आएका छन ।

१.२.१.६. विकासका सम्भावनाहरु

विकासका थुप्रै सम्भावना हुँदै हुँदै पनि बडीकेदार गाउँपालिकाको विकास हुन सकेको देखिदैन । अहिलेको अवस्था हेर्दा गाउँपालिकाको केन्द्रसम्म पुग्ने कच्ची सडक मात्रै रहेको छ । भिमदत्त राजमार्गवाट कैलालीको चुरे गाउँपालिका हुँदै यस गाउँपालिकाको केन्द्रसम्म पुग्ने कच्ची सडक निर्माण हुन थालेको करीव ३५ बर्ष बित्यो तर हालसम्म उक्त सडक पिच हुन सकेको अवस्था छैन । राजनीतिक दलहरुले उक्त सडकलाई चुनावी नारा बनाउँदै आए तर सडकको स्तरोन्नती हुन सकेन । उक्त सडक लगायत वडा केन्द्रसम्म पुगेका अन्य सडकहरुको स्तरोन्नती गर्न सके बेलैमा वडाहरुमा उत्पादित कृषिजन्यबस्तुहरुलाई वजारको पहुँचमा पुर्‍याउन सजिलो हुने देखिन्छ । हाल सवै वडाका केन्द्रसम्म कच्ची सडक पुगेको छ तर त्यो नियमित चल्ने हुन सकेको छैन । यस्तै गाउँपालिकाभित्रका सवै बस्तीहरुमा अहिलेसम्म पनि बिद्युतीकरण हुन सकेको अवस्था छैन । गाउँपालिकाभित्र हुनु पर्ने आधारभुत पूर्वाधारहरु, खेल मैदान, बाल उद्यान, पिकनिक स्थल, मनोरञ्जन स्थल निर्माण भएका देखिदैनन । खोलामा पुल पुलेसा नहुँदा बर्षातको समयमा ज्यान जोखिममा राखेर हिडनु पर्ने अवस्था रहेको छ । समग्रतामा हेर्दा यस गाउँपालिकाको विसाक हुन नसकेको यथार्थ हो । तर यदि गाउँपालिकाले सही नेतृत्व पायो भने गाउँपालिकाभित्र विकासका थुप्रै सम्भावनाहरु रहेका छन । महाभारत तेलेसंग सिमाना जोडिएको छ । यदि महाभारत तेले क्षेत्र हुँदै गाउँपालिका सिमानामा चक्रपथ (रिङ्गरोड) निर्माण गर्न सक्यो भने यस क्षेत्रको पर्यटकीय विकास र कानुन अनुरुप वैन पैदावारहरु निकालेर गाउँपालिकाको विकासमा खर्च गर्न सकिन्छ । यस्तै प्रत्येक वडा केन्द्रहरु जाने ढ सडकहरुलाई ग्रावेल गर्दै विस्तारै कालोपत्रे तयार गर्ने योजना वनाउदा सवै वडाहरुलाई राम्रो सम्भाना देखिन्छ । अन्दाधुन्द डाँडा भत्काउने गरी जथाभावी सडक खन्नु भन्दा सडक निर्माण गुरु योजना तयार गर्नु जरुरी देखिन्छ । यस्तै प्रसस्त जलश्रोत भएका कारण खानेपानी, सिंचाई, उर्जामा जलश्रोतहरुको भरपुर प्रयोग गर्न सके एकातिर गाउँपालिकाबासी उत्पादनसंग जोडिने र अर्कोतिर गाउँपालिकाको तिव्र विकास हुन सक्ने सम्भावना रहेको छ । पर्यटकीय क्षेत्र, उत्पादनमुलक उर्वर जमिन, जलश्रोत, बातावरण आदिका दृष्टिले बडीकेदार

गाउँपालिकाको विकासको प्रचुर सम्भावना रहेको क्षेत्र हो । यस गाउँपालिकाको विकासका लागि ईमानदार जुझारु र लजनशील नेतृत्वको खाँचो रहेको छ ।

१.२.१.७.जैविक विविधता र वातावरणीय सेवा

वासस्थानका आधारमा महत्वपुर्ण जनावर तथा चराचुरुङ्गीको विवरण यस गाउँपालिकाभित्र पाईने बन्यजन्तुहरुमा चितुवा, घोरल, जरायो, बँदेल, मृग, बाँदर, लंगुर, दुम्सी, ओद आदि रहेका छन । यस्तै चराचुरुङ्गीहरुमा कालिज, तित्रा, च्याखुरा, वन कुखुरा, न्याउली, कोईली लगायतका रहेका छन ।

१.२.१.८. वस्ती सम्बन्धी विवरण

तालिका ४ :

गाँउपालिका वडा नं......१...(जोखिम सुरक्षित स्थान)

बस्ती नं	जोखिम बस्तीहरु नाम	सुरक्षित स्थान जान्न लाग्ने समय	सुरक्षित स्थान	घरधुरी जम्मा
१	विपीनगर घोडीलास	२० मिनेट	विपी मञ्च क्यामास	८५
२	चिम्चे, थलापानी	३० मिनेट	सालघाडी	२५
३	बनेना, विढोडा	४० मिनेट	वनेना स्कुल	१६
४	रिस्रेडी	३० मिनेट	स्कुल	१५
५	कोला , बगरगडा	४० मिनेट	विद्यालय, वाचनालय	३५
६	स्याली, देवली	१५ मिनेट	देवली स्कुल, स्वा.चौ	१४
७	रोमापल लखाच्युरी	३० मिनेट	अलाडी स्कुल	७
८	पाडी लखाच्युरी	५० मिनेट	पालव्युरी	९
९	मुडा, रजेडा	१५ मिनेट	रेजडा, चिउरा कोट , मुडा स्कुल	२३

गाँउपालिका वडा नं..२..(जोखिम सुरक्षित स्थान)

तालिका ५ :

बस्ती नं	जोखिम बस्तीहरु नाम	सुरक्षित स्थान जान्न लाग्ने समय	सुरक्षित स्थान	घरधुरी जम्मा
१	सिर्सि	१० मिनेट	सरस्वती मा वि	३९
२	सायल गतेपसेला	३० मिनेट	कोलझाडा	१९
३	वाराउ	१५ मिनेट	ठलगडा	२२
४	लखोन्तोता	१५ मिनेट	गडौ	५
५	गर्वजा	२० मिनेट	विघलय देवेश्वर	३०
६	तीलाडी	२० मिनेट	जनता विघालय	३५
७	कालीमाटी	२० मिनेट	खेत कालीमाटी	१०
८	वेरी	२० मिनेट	वेरी डौडा	१०
९	मैतडी खार	२० मिनेट	सालगडा	१९

गाँउपालिका वडा नं ३ (जोखिम सुरक्षित स्थान)

तालिका ६ :

बस्ती नं	जोखिम बस्तीहरु नाम	सुरक्षित स्थान जान्न लाग्ने समय	सुरक्षित स्थान	घरधुरी जम्मा
१	अेखलढुगा	२० मिनेट	अेखलढुगाको स्कलमन	३५
२	व्यओरा	१५ मिनेट	मथिको डाडा	१५
३	गाजरी	१५ मिनेट	म्लेचोर विधालय	२२
४	देउयान	१५ मिनेट	माथि डाडौ	१५
५	पातल	३० मिनेट	माथि मेधानमा	२२
६	च्वला, विठोडा	१५ मिनेट	विद्यालय	४४
७	जैशीवाज	१५ मिनेट	माथि डाडौ	३०
८	धारापानी	१५ मिनेट	माथि डाडौ	२०
९	नाना कोट	१५ मिनेट	माथि सडकमा	१६

गाँउपालिका वडा नं. ४ (जोखिम सुरक्षित स्थान)

तालिका ७ :

बस्ती नं	जोखिम बस्तीहरु नाम	सुरक्षित स्थान जान्न लाग्ने समय	सुरक्षित स्थान	घरधुरी जम्मा
१	कापडी	३० मीनेट	मान्नाकापडी स्वा चौर	१२
२	मैरी मिल्दीम	१ घण्टा	शिवजी मा वी	२२
३	वाज वाटा	१ घण्टा	मान्ताकापडी स्वा चौर	१५
४	पन्तडक ददिला	३० मीनेट	मेलघटी मा वि	९
५	दान्खोला	१ घण्टा	मान्ताकापडी स्वा चौर	१४
६	वल्लेजुडी	१ घण्टा	मान्ताकापडी स्वा चौर	२
७	वाइखोला	३० मीनेट	विष्णु मागणी	१२
८	रनुकाडा	३० मीनेट	महोन्याल आदि	१०
९	विधवाटा, चुत्पला	१ घण्टा	मालाकापडी	१२

गाँउपालिका वडा नं ५(जोखिम सुरक्षित स्थान)

तालिका ८ :

बस्ती नं	जोखिम बस्तीहरु नाम	सुरक्षित स्थान जान्न लाग्ने समय	सुरक्षित स्थान	घरधुरी जम्मा
१	कापडा	२० मिनेट	युवा वर्ष आवी	२५
२	केदारमाण्डौ	३०मिनेट	शिवजी आ.वि.	२०
३	थानकोट	१ घण्टा	कुन्थला	२९
४	गडगाउँ	३०मिनेट	ताडा	४१
५	सुनाडा	४५ मिनेट	ताडा	२५
६	बयलगार	२० मिन्ेट	िवधालय	३५
७	धामीगाउँ	१ घण्टा	रन्तोला	२४
८	बुढाकोट	३०मिनट	रन्तोला	५५
९	धारी	२० मिन्ेट	धारी डाँडा	३६

१.२.१.९.उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्या विवरण

तालिका ९ :

वडा नं	जम्मा घरधुरी	जनसंख्या			औषत परिवारको आकार	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	५२२	२५६६	१२४४	१३२२	४.९२	९४.१०
२	५०५	२५२०	१२५५	१२६५	४.९९	९९.२१
३	६६०	३३०५	१६३१	१६७४	५.०१	९७.४३
४	६१६	३२३४	१६१८	१६१६	५.२५	१००.१२
५	६०२	३२७७	१६२९	१६४८	५.४४	९८.८५
जम्मा	**२९०५**	**१४९०२**	**७३७७**	**७५२५**	**५.१३**	**९८.०३**

१.२.१.१०.जनघनत्वको अवस्थां

तालिका १० :

वडा	जनसंख्या विवरण		क्षेत्रफल विवरण		जनघनत्व
	जनसंख्या	प्रतिशत	क्षेत्रफल (बकिमी)	प्रतिशत	(प्रति वकिमी)
१	२५६६	१७.२२			४६.७२
२	२५२०	१६.२४			४२.१५
३	३३०५	१५.४६			४०.८९
४	३२३४	२१.७०			३७.९१
५	३२७७	२९.३८			६३.३८
जम्मा	१४९०२	१००			५०

१.२.१.११.उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्या विवरण

तालिका ११ :

उमेर समूह	१	२	३	४	५	कुल जम्मा
००-०४	२३१	२५९	२७९	३१६	२९९	१३८४
०५-०९.	२५२	२८६	४००	३०८	३७७	१६२३
१०-१४.	३११	३४०	४८९	४४६	४४६	२०२३
१५-१९	२८४	३१२	३७१	३७४	३७३	१७१४
२०-२४	२५८	२४८	२८२	३१८	३३४	१४४०
२५-२९	२१२	२०८	२५६	२४३	२४९	११६८
३०-३४	१६१	१६९	२०३	२१०	२१७	९६०
३५-३९	१७४	१४३	२२१	२०२	१७०	९१०
४०-४४	१३३	१२१	१६४	१७२	१८२	७७२
४५-४९	११७	९४	१५२	१३९	१३४	६३६
५०-५४	११८	१०५	१३८	१४१	१४७	६४९
५५-५९	९१	५९	१०८	१०२	१००	४६०
६०-६४	७९	७०	८१	९०	७८	३९८
६५-६९	६५	५१	६३	७४	५३	३०६
७०-७४	४३	३०	५०	५०	५९	२३२
७५-७९	२७	१७	३७	३५	३७	१५३
८०-८४	७	३	८	९	१३	४०
८५-८९	२	२	२	४	६	१६
९०-९४	१	०	१	१	२	५
९५+	०	३	०	०	१	४
कुल जम्मा			३३०५	३२३४	३२७७	१४९०२

१.२.१.१२. अपागंताको आधारमा जनसंख्या

यो तालिकाले १० वर्षभन्दा माथिका व्यक्तिहरूमा गरिएको एक प्रकारको सर्वेक्षणको नतिजा हो। यसमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई उनीहरूको काम गर्ने क्षमताको आधारमा तीन रङमा विभाजन गरिएको छः रातो, पहेंलो र सेतो। यहाँ तालिकामा भएका मुख्य कुराहरूलाई व्याख्या गरिएको छः पूर्ण अशक्त अपाङ्गता (रातो रङ): यस स्तम्भमा रातो रङले जनाइएका व्यक्तिहरू पूर्ण रूपमा अशक्त छन्, अर्थात् उनीहरू कुनै पनि प्रकारको काम गर्न सक्दैनन्। आंशिक अशक्त अपाङ्गता (पहेंलो रङ): यस स्तम्भमा पहेंलो रङले जनाइएका व्यक्तिहरू आंशिक रूपमा अशक्त छन् र उनीहरू घरायसी कामहरू गर्न सक्छन्। सामान्य अपाङ्गता (सेतो रङ): यस स्तम्भमा सेतो रङले जनाइएका व्यक्तिहरूमा सामान्य अपाङ्गता छ र उनीहरू गैर-घरायसी कामहरू (घरबाहिरका कामहरू) गर्न सक्छन्।

तालिका १२ :

वडा नं	अपाङ्गता संख्या	अपाङ्गताको प्रकार		
		पूर्ण अशक्त अपाङ्गता (रातो रंगको)	मध्यम अपाङ्गता (पँहेलो रंगको)	सामान्य अपाङ्गता (सेतो रंगको)
१	१६२	३७	६८	५७
२	४२	८	१९	१५
३	४५	४	२९	१२
४	८३	९	३४	४०
५	१०९	१४	३५	६०
जम्मा	**४४१**	**७२**	**१८५**	**१८४**

अपाङ्गताका लागी पालिकाले गर्नुपर्ने कार्य

अपाङ्गता समावेशि विपद् व्यवस्थापनका लागि स्थानीय तहले गर्नुपर्ने केहि महत्वपुर्ण कार्यहरूस् नीति निर्माण र कार्यान्वयन अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई समावेश गरेर विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, योजना, र मार्ग निर्देशनहरू विकास गर्ने विपद् व्यवस्थापन नीति र योजनामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको आवश्यकतालाई सम्बोधन गरिएको छ भनेर सुनिश्चित गर्ने सामाजिक सचेतना र तालिम अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम र अभिमुखिकरण आयोजना गर्ने समुदायका सदस्यहरूलाई अपाङ्गता समावेशि विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी सचेतना प्रदान गर्ने पूर्व(सूचना प्रणाली अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी पहुँचयुक्त सूचना प्रवाह र चेतावनी प्रणालीको विकास गर्ने सूचना प्रवाह र चेतावनी प्रणालीमा ब्रेल, सांकेतिक भाषा, र सरल भाषा लगायत विभिन्न पहुँचयुक्त माध्यमहरूको प्रयोग गर्ने भौतिक पूर्वाधार सुधार आपत्कालीन निकास मार्ग, आश्रय स्थल, र अन्य भौतिक संरचनाहरू अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि पहुँच योग्य बनाउने, सार्वजनिक स्थानहरू, स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरू, र विद्यालयहरूमा पहुँच योग्यता सुनिश्चित गर्ने सहयोग र साझेदारी अपाङ्गता क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्था, गैरसरकारी संस्थाहरू, र सामुदायिक समूहहरू सँग सहकार्य गर्ने विपद् व्यवस्थापनमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको

सहभागिता सुनिश्चित गर्न समन्वय र साझेदारीको विकास गर्ने उपयुक्त अनुकुलता (Reasonable Accommodation): विपद् व्यवस्थापनमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको आवश्यकता लाई ध्यानमा राखेर उपयुक्त अनुकुलता प्रदान गर्ने विपद् स्थिति र उद्धार प्रयासहरूमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई आवश्यक पर्ने सहायता र उपकरणहरू उपलब्ध गराउने आर्थिक स्रोत व्यवस्थापन अपाङ्गता समावेशि विपद् व्यवस्थापनका लागि आवश्यक आर्थिक स्रोतको सुनिश्चितता गर्ने आपतकालीन कोषको व्यवस्थापनमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि विशेष बजेटको व्यवस्था गर्ने आवश्यकता पहिचान र अनुगमन अपाङ्गता समावेशि विपद् व्यवस्थापनका लागि नियमित रूपमा आवश्यकताको पहिचान र अनुगमन गर्ने विपद् पछि पुनःस्थापनाका लागि अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अवस्था र आवश्यकताको विश्लेषण गर्ने ।

खण्ड–२: प्रकोप, संकटासन्नता, क्षमता तथा जोखिम विश्लेषण

२.१.जोखिम विश्लेषण

को प्रकोप, संकटासन्नता तथा जोखिम विशलेषण गर्न पालिका स्तरीय विपद् तथा जलवायू उत्थानशिल समिति लाई १ दिने विपद् जोखिम न्यूनीकरण, जलवायू परिवर्तन, संकटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी पालिकामा सम्पन्न गरी बडीकेदार गाँउपालिका ५ वटै वडाहरुमा प्रकोप, संकटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण १ दिने कार्यशाला गोष्ठी वडा स्तरमा सम्पन्न गरिएको थियो । पालिका सवै वडा तथा समुदायमा धेरै जस्तो सवै प्रकोपहरु मिल्दा जुल्दा छन् । जलवायू परिवर्तनको असर पनि समान छन ।

बडीकेदार गाँउपालिका ५ वटै वडामा गरीएको संकटासन्नता तथा क्षमता/जोखिम विश्लेषणका औजारहरु - प्रकोप पात्रो , मासमी पात्रो ,वाली पात्रो , सामाजिक स्रोत नक्सांङकन संकटासन्नता तथा क्षमता पहिचान, समस्याको वृक्ष विश्लेषण, संस्थागत विश्लेषण, क्षमता पहिचान, लक्षित समुह छलफल, प्रत्यक्ष अवलोकन, भू–उपयोग जोखिम विश्लेषण) समेतको प्रयोगबाट गरिएको विश्लेषणको नतिजालाई संक्षिप्त रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १३:जोखिम विश्लेषण नतिजा

क्र.स.	प्रकोप	कारण	कारक तत्व	प्रभाव	जोखिम न्यूनीकरणका लागी पहिचाह नभएको उपायहरु
१)	भुकम्प	ज्वालामूखि वस्पोटन, भु-धरातलिय प्लेटहरु कमजोर हुनु	भौगोलिक बनावट, पृथ्वीको भित्री सतहमा अत्याधिक तापक्रम	जनधनको क्षति, भौतिक संरचना, पशुप्राणी, बाढी पहिरो तथा मानसिक त्रास	सचेतीकरण, पुर्व तयारी, सुरक्षित स्थान पहिचान , भुकम्प प्रतिरोधात्मक घरहरु तथा विद्यालय निर्माण, भवन आचारसंहिताको पालना , खुला चौरको व्यवस्थापन
२	पहिरो	वन विनास , जथाभावी वाटा खन्नु , अनाआवश्यक डोजर तथा स्काभेटरको प्रयोग गर्नु ,कमजोर भु. बनावट ,भिरालो जमिन , अभिरल वर्षा,	वन फणानी मात्र बढ्नु ,कमजोर भु वनोट , भिरालो जमिन अभिरल वर्षा , जलवायु परिवर्त ,	जनधनको क्षति मानव तथा जीवजन्तुहरुमा त्रास उत्पन्न खेतियोग्य जमिनहरुको क्षति भौतिक संरचनमा क्षति ,	अनावश्यक वन फणानी रोक्ने ,वृक्षारोपण गर्ने , जनचेतना बढाउने ,सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने ,पुर्व तयारीका सामाग्रीहरुको तयारी गर्ने ,सडकको क्षमता अनुसार गाडी गुडाउने , डोजरको प्रयोग कम गर्ने
३)	आगलागी	सुख्खा मौसम, हुरीवतास ,लापरवाही, चेतनाको अभाव, अव्यवस्थित विधुतिकरण, केटा केटीको पहुँचमा आगगालीजन्य बस्तु राख्नु, फुसको छाना भएको घर, अव्यवस्थित बस्ती	मानिसको लापरवाही, मौसम परिवर्तन, गरीवी	जनधनको क्षति, वन्यजिवजन्तु तथा पशु प्राणीको क्षति, भौतिक वस्तुको नास, विस्थापित, बसाइसराइ र वनविनास, मानिस हरु घाइते अपाङ्ग, हुने ।	आगो जन्य बस्तु राख्न होसियारी अपनाउने , विभिन्न तालिम तथा गोष्ठीबाट दक्ष जनशक्ति तथा जनचेतनामा बृद्धि गर्नु, पुर्व तयारी, पोखरी तथा ट्यांकीको निर्माण, सुरक्षित बसोवासको व्यवस्था, अग्नी रेखाको निर्माण

क.स.	प्रकोप	कारण	कारक तत्व	प्रभाव	जोखिम न्यूनीकरणका लागी पहिचाह नभएको उपायहरु
४)	जलवायू परिवर्तन	बन जंगल फडानी औद्यौगीकरण पृथ्वीको तापक्रमको वृद्धी जनसंख्या वृद्धी ओजनतहको विनास	पृथ्वीको तापक्रममा वृद्धी	मानवजीवनमा असर , कृषिमा असर, वातावरण परिवर्तन	वृक्षारोपण गर्ने
५)	जंगली जनावर आतंक	जंगली जनावरको दैनिक आहारा वनमा उपलब्ध नहुनु ,बन क्षेत्रको आसपासमा खेती तथा मानवको बसोवास हुन,जंगल मासिदै जानु , छेकवार नहुनु, नियन्त्रण गर्ने आधार नहुनु, जङ्गली जनावरले मानिसलाई जित्नु	बन जंगल माथी क्रमश स्थानिय मानिसको अतिक्रमण वढ्दै जानु ,	अन्नवालीको नष्ट हुन ,घरपालुवा जनावर तथा मानिसमा मनोवैज्ञानिक त्रास बढ्नु , गरिबी तथा भोकमरीको अवस्था सिर्जना हुनु	वालीनालीको वरीपरी छेकवार लगाउने,बन क्षेत्रको विस्तारमा ध्याने दिने, घरपालुवा जनावर जोगाउन सचेतना अपनाउने तथा टौवा तथा बुख्याचाहरु निर्माण गर्ने ।
६)	महामारी -फोहोरमैलाका कारण)	खुला ठाउंमा दिसापिसाव, नालीफोहोर, फोहोर पिउनेपानी, बासी सडेगलेका खानेकुराहरु खाने, खाना खानु अघि दिसा गरेपछि सावुन पानीले हात नधुनु र वातावरण प्रदुषण	जलवायु तथा मौसम परिवर्तन, विभिन्न सरुवारोग तथा सरसफाइबारे जनचेतनाको अभाव, गरिबी, स्थानिय समुदायको स्वास्थ्य संस्थासम्म सहज पहुँच नहुनु ।	मानिस विरामी पर्नु तथा मृत्यु हुनु तथा कुपोषण हुन, वातावरण प्रदुषण	विभिन्न सरुवा रोगको वारेमा जनचेतनामुलक गतिविधी अपनाउने, सफा खानेपानी, ताजा खाने कुरा खाने, प्रत्येक घरमा शौचालयको व्यवस्था, साबुन पानीको प्रयोग गर्ने, औषधीहरुको पुर्व तयारी, स्वस्थ्यकर्मीहरुको उपलब्धता, स्वस्थ्य सम्बधी विभिन्न जनचेतनामुलक गतिविधिहरु अपनाउने र् ढलनिकासको उचित प्रबन्ध गर्ने ।
७)	हावाहुरी	सुख्खा मौसम हुनु, भिरालो धरातलिय अवस्था, जलवार्य परिवर्तन मौसममा परिवर्तन	जलवार्य परिवर्तन, मौसममा परिवर्तन	घर तथा सार्वजनिक भवनहरुको छाना उडाउनु, जनधनको क्षतिहुनु, अन्नबालीहरु नष्ट हुन , गरीबी बढनु,आगलागी हुनु,	घरको छानाहरु मर्मत तथा बालियो बनाउन गाह्रो पार्ने, भित्राउन लागेको बालीहरु सुरक्षित स्थानमा लाने, हुरीबतास चलेको बेला मानिसहरु सुरक्षित स्थानमा बस्ने तथा आगो नबाल्नु, यसबाट बच्नको लागि जनचेतना मुलक कार्यक्रमहरु लागु गर्ने ।
	चट्याङ्ग	अग्लो घरहरु	अव्यवस्थित	धनजनको क्षति	आकासमा बादल तथा

क्र.स.	प्रकोप	कारण	कारक तत्व	प्रभाव	जोखिम न्यूनीकरणका लागी पहिचाह नभएको उपायहरु
		बनाउनु, भौगोलिक अवस्था, हावाहरी बढि चल्नु, मौसम हावाहुरी तथा वादल आकास गर्जदा संचार तथा विधुतिय सामाग्री प्रयोग गरीरहनु तथा खुल्ला ठांउमै रहिरहनु	तरिकाले विद्युतको लाइन राख्नु तथा अर्थिङ्ग नहुनु	तथा आगलागी	आकाश गर्जिदा संचार तथा विधुतिय उपकरणको प्रयोग नगर्ने, तथा यस अवस्थामा घर भित्रै बस्ने व्यवस्थित तरिकाले बिजुलीको लाइनहरु राख्ने, समुदाय स्तरमा अर्थिङ्ग गर्ने,यसबाट बच्ने उपायहरुको विषयमा जनचेतना मुलक कार्यक्रमहरु गर्ने ।
८)	खडेरी	समयमा पानी नपर्नु वनजंगलको विनास हुन, जलवायू परिवर्तन	आगलागी, वन अतिक्रमण तथा फडानी, तिव्र जनसंख्या वृद्धी मानिसमा चेतनाको अभाव	उत्पादनमा कमि खानेपानीको समस्या पानीका मुहानहरु सुक्नु अनावृष्टी	बृक्षारोपण गर्ने वन जंगलको संरक्षण गर्ने, सिचाई योजना संचालन गर्ने, बेमौसमी खेती गर्ने
९)	खोलाले कटान	अविरल वर्षा हुन, खोला किनारमा मानव बस्ती तथा खेति योग्य भुमि हुनु,खोला नियन्त्रणको प्रयास नहुनु ।	अविरल तथा भारी वर्षा हुन । बाढी ठुलो आउनु	धनजनको क्षती, मानव बस्ती तथा खेती योग्य भुमि नष्ट, गरीबी, मानिसको विस्थापन	नदी तथा खोला किनारमा घरहरु नबनाउने, पुर्व सुचना प्रणालीको व्यवस्था गर्ने । सुरक्षित स्थानको पहिचाह नगर्ने,खोला कटान नियन्त्रण गर्ने ।
१०	सडक दुर्घटना	सडकको खरावी, क्षमताभन्दा बढी भार बोक्नु, बाटोको अवस्थिती थाहा नहुन, मादक प्रदार्थ सेवन गरि गाडा चलाउँनु पुराना गाडी र गाडी अवस्था पुर्व जाँच नगरी हिड्नु,	भौगोलिक विकटता, दक्ष चालक नहुनु, कच्ची सडक	मानिसको मृत्यू , घाइते तथाअपाङ्ग , सवारी साधनमा क्षति	सडक क्षमता अनुसार गाडी गुडाउने, सवारी साधन दुरुष्त गरी चलाउने, मादकपदार्थ सेवन गरी गाडी नहाक्ने, सडक दुर्घटना न्यूनीकरण सम्बन्धी चेतना फैलाउने, कानुनको कडा कार्यान्यवन ।
११	असिना	लामो समय सम्म खडेरी पर्नु,बढि पानी पर्नु	जलवायु परिवर्तन	उत्पादनोमुख खेतीबाली नष्ट, मानिस तथा पशुपंक्षी माहामारी, गरिवी	पुर्व चेतावनीका संकेतहरु बुझेर काम गर्ने, सुख्खा महिनामा बादल तथा मेघ गर्जन हुदा सतर्कता अपनाउने, बाली पाक्ने वित्तिकै भित्राउने ।
१२	पहिरो	वन विनास , जथाभावी वाटा खन्नु , अनाआवश्यक डोजर तथा	वन फणानी मात्र बढ्नु ,कमजोर भु वनोट , भिरालो जमिन	जनधनको क्षति मानव तथा जीवजन्तुहरुमा त्रास उत्पन्न खेतियोग्य	अनावश्यक वन फणानी रोक्ने ,वृक्षारोपण गर्ने , जनचेतना बढाउने ,सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने ,पुर्व तयारीका सामाग्रीहरुको तयारी गर्ने

क्र.स.	प्रकोप	कारण	कारक तत्व	प्रभाव	जोखिम न्यूनीकरणका लागी पहिचाह नभएको उपायहरु
		स्काभेटरको प्रयोग गर्नु ,कमजोर भु. बनावट ,भिरालो जमिन , अभिरल वर्षा,	अभिरल वर्षा , जलवायु परिवर्त ,	जमिनहरुको क्षति भौतिक संरचनमा क्षति ,	,सडकको क्षमता अनुसार गाडी गुडाउने , डोजरको प्रयोग कम गर्ने

२.१.१.भूकम्पिय जोखिम विश्लेषण
नेपाल भुकम्पीय जोखिमका दृष्टिकोण बाट नेपाल ११ औं जोखिममा रहेको छ भने विगत लामो समय देखि नेपालको पश्चिम क्षेत्रमा ठूलो भुइचालो नगएकाले यो पालिका पनि यस क्षेत्रमा पर्ने भएकाले उच्च जोखिममा रहेको छ । पालिका मा वनेका संरचना कमजोर हुनाले भुकम्पिय हिसावले यो पालिका उच्च जोखिममा रहेको छ ।

२.१.२. बाढी जोखिम विश्लेषण
यो पालिका लाई खोला नदीहरुले चारैतिर घेरेको ले जोखिम रहेको छ । यस पालिकाका वडा न. १ देखि ११ नम्वरका सबै वडाहरुको वस्तिहरु खोला नदीहरुले घेरेको ले उच्च जोखिममा छन । वडामा संकलन गरिएको सुचना का आधारमा यस पालिकाका झण्डै ५०० लगभग घर परिवारका २५०० जनसंख्या बाढीबाट प्रभावित हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ । त्यसैगरि ५०० जना बालबालिका पनि बाढी बाट प्रभावित हुने देखिन्छ ।

२.१.३. हावाहुरीको जोखिम
यस पालिकामा हावाहुरीले पनि क्षति पु¥याउदै आएको छ । हावाहुरीका कारण घर, विद्यालय लगायतका भौतिक संरचनाहरु लाई क्षती पु¥याएको पाइन्छ । हावाहुरीले यस पालिकाका सम्पुर्ण वडा बाढि प्रभावित छन । हावाहुरीका कारण पालिका झण्डै ५०० घर परिवार प्रभावितहुन सक्ने देखिन्छ ।

२.१.४. वन्यजन्तुबाट क्षतिको जोखिम
यस पालिकामा वन्यजन्तुबाट हुने क्षती पनि अर्को जोखिम हो । वन्यजन्तुको आक्रमणबाट मानिसहरु घाइते भएका घटनाहरु पनि छन् । यसका अतिरिक्त ,बदैंल, बादर ,स्याल जस्ता जंगली जनावरहरुले नजिक वस्ती तथा खेतवारीमा क्षती पु¥याउने गरेका छन् ।

२.१.५. अन्य प्रकोपहरुको जोखिम
यस बाहेक पालिका क्षेत्रमा चट्याङ्ग, असिनापानी, सडक दुर्घटना, खडेरिका जोखिमहरु पनि रहेका छन् । यी जोखिमहरुले मानिसको मृत्यु, धन सम्पतिको क्षती गर्ने गरेको पाइन्छ ।

२.२. प्रकोपको पहिचान तथा स्तरीकरण
समुदायमा विगतमा भएका र भविष्यमा आइपर्न सक्ने प्रकोप तथा जलवायु जन्य घटना र जनधनको क्षति तथा उपलब्ध क्षमताका आधारमा गाँउपालिकामा प्रकोपको सूची तयार गरी पहिचान गरी स्तरीकरण गरिएको छ । बडीकेदार गाँउपालिकामा विभिन्न विपद्रका घटनाहरुको पहिचान गरी प्रकोपको स्तरीकरण गरिएको छ । हाल यस पालिकामा स्तरीकृत प्रकोपको अवस्था अनुसार पहिचान भएका प्रकोपहरुलाई मतदान गर्नका लागी प्रत्येक सहभागीलाई ६ र ६ वटा मकैको दाना उपलव्ध गराईयो समुदायमा विगतमा कुन प्रकोपले बढी सताएको छ वा क्षति गरेको छ त्यसको आधारमा सवैभन्दा बढी क्षति गर्ने प्रकोपलाई ३ वटा, त्यसभन्दा अलि कम गर्ने प्रकोपलाई २ वटा र त्यसभन्दा पनि कम क्षति गरेको प्रकोपलाई १ वटा मकै प्रकोपको गिलास राख्न लगाईयो यसरी सवै सहभागीलाई आफूलाई लागेको आधारमा वा क्षति गरेको आधारमा सवै वडालाई आधार मानेर मतदान गर्न लगायो यसरी प्राप्त नतिजालाइ हेर्ने हो भने क्रमिक रुपले , सवैभन्दा बढी अंक पाउने प्रकोप असिनापानी लाई यस पालिकाको लागि पहिलो प्रकोप, त्यसपछि

त्यसभन्दा अलि कम अंक पाउने प्रकोप असिनापानी , पहिरो बढी ,खडेरी, हावाहुरी, आगलागी, जंगली जनावर, महामारी, , चट्याङ, बालीरोग रसडक दुर्घटना ,कमश दोश्रो, तेश्रो, चौथो र पाँचौ छैठौ, सातौ आठौं, नवौं, दशौं र एघारौं सबै भन्दाकम ल्याउने प्रकोप लाई अन्तिममा राखीयो ।

तालिका १४ : प्रकोप स्तरिकरण

बडीकेदार गाँउपालिकाको प्रकोप पहिचान तथा स्तरीकरण रेखाचित्र

प्रकोप											
	असिनापानी	पहिरो	बाढी	खडेरी	हावाहुरी	आगलागी	जंगली जनावर	महामारी	चट्याङ	बालीरोग	सडक दुर्घटना
प्राप्त अंकभार	३८	३३	२९	१८	१५	६	४	३	२	१	१
स्तर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११

नोट : नेपाल भूकम्पीय उच्च जोखिममा रहेको मुलुक हुँदा प्रकोप स्तरीकरण गर्दा भूकम्पलाई तुलनामा नराखी पहिलो नम्बरको प्रकोपको रुपम प्राथमिकतामा राखी योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने भएको ले यहाँ पनि तुलना नगरि पहिलो नम्मरमा राखिएको छ ।

तलिका १५:

वडा	वडा स्तरिकरण						
	१	२	३	४	५	६	७
१							
२							
३							
४							
५							
६							
७							
प्राप्ताङ्क							
स्तर							

तालिका १६ :

वडा नं	वडागत प्रकोपहरु										
१	पहिरो	बाढी	असिनापानी	खडेरी	हावाहुरी	आगलागी	जंगली जनावर	महामारी	चट्याङ	बालीरोग	सडक दुर्घटना
२	पहिरो	बाढी	असिनापानी	खडेरी	हावाहुरी	आगलागी	जंगली जनाव	महामारी	चट्याङ	बालीरोग	सडक दुर्घटना

							र				
३	पहिरो	बाढी	असिनापानी	खडेरी	हावाहुरी	आगलागी	जंगली जनावर	महामारी	चट्याङ	बालीरोग	सडक दुर्घटना
४	पहिरो	बाढी	असिनापानी	खडेरी	हावाहुरी	आगलागी	जंगली जनावर	महामारी	चट्याङ	बालीरोग	सडक दुर्घटना
५	पहिरो	बाढी	असिनापानी	खडेरी	हावाहुरी	आगलागी	जंगली जनावर	महामारी	चट्याङ	बालीरोग	सडक दुर्घटना
६	पहिरो	बाढी	असिनापानी	खडेरी	हावाहुरी	आगलागी	जंगली जनावर	महामारी	चट्याङ	बालीरोग	सडक दुर्घटना
७	पहिरो	बाढी	असिनापानी	खडेरी	हावाहुरी	आगलागी	जंगली जनावर	महामारी	चट्याङ	बालीरोग	सडक दुर्घटना
८	पहिरो	बाढी	असिनापानी	खडेरी	हावाहुरी	आगलागी	जंगली जनावर	महामारी	चट्याङ	बालीरोग	सडक दुर्घटना
९	पहिरो	बाढी	असिनापानी	खडेरी	हावाहुरी	आगलागी	जंगली जनावर	महामारी	चट्याङ	बालीरोग	सडक दुर्घटना

२.३. प्रकोप नक्सांकन

डोटी जिल्लाको बडीकेदार गाँउपालिकामा संकटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषणका औजारहरुको प्रयोग गरी जोखिमको अवस्था विश्लेषण गर्ने प्रयास गरीएको छ । प्रकोप नक्सांकन कार्य प्रत्येक वडाहरुमा गरी सामुदायको सहभागीतामा सामाजिका स्रोत नक्सा तयार गरी जोखिम, संकटासन्नता तथा क्षमता र सुरक्षित स्थानको छनौट गरीएको छ । जोखिम क्षेत्रलाई रातो र सुरक्षित क्षेत्रलाई हरीयो रङको प्रयोग गरीएको छ । वडा अनुसारको प्रकोप नक्सांकन बाट प्राप्त सूचनालाई निम्नानुसार तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

वडा न १

बडीकेदार गाँउपालीका वडा ने १ को एवं पट्टी सोही गा.पा को वडा न २, ४ छन ।

पश्चिमपट्टी :- जोरायल गा.पा.का लमौत्य तेलपार। चुरे गा पाका शिवनगर, किम्तोला

उत्तर तर्फ :- जोरायल गा.पा का. दह, सिसमडा वगिडा, सिन्तोली, खतेना,

दक्षिण तर्फः- चुरे गा पा का सैलेग, बबेड पालडी, पखिर, निगाली, चटकपुर
बाढीवाट संकटासन्न क्षेत्र :- चिम्चे, विवीतगर
थला चवरीखेत खेलेती देवली चौडे, थलापानी क्षेत्र
पहिरोबाट संकटासन्न क्षेत्र :- कोला, स्याली, अलाडीको गाढेगडा बुडवानीगाउ, ज्यूनखित, रोमापल

नवराज जोशी ९८४८६३११८८
अनिता कलेल ९८६५५३८३३४
बडीकेदार गाँउपालिका वडा नं १ को जोखिम नक्सांकन गर्दा सो वडाको पश्चिम उत्तरतिर वडा नं ६ जोरायल पूर्वतिर .पालिका , दक्षिणमा वडा नं १ संग जोडिएको छ । घरधुरी रहेको वडा न ं१ विपीनगर डोटी मा बाढीको मुख्य प्रकोपमा रुपमा देखा परेको छ । बाढीका कारण बस्ती जोखिममा परेको छ । यस्तै चिम्चे, विपीनगर बस्तीमा पनि काढीको जोखिम छ भने देवली वगरगडा लगायतका बस्ती पनि बाढीको जोखिममा परेका छन् । यस वडाका मानिस धेरै जसो रोजगारीको खोजीमा भारत पसेका छन ।

बडिकेदार गाउपालिका वडा नं ९ को प्रकोप जोखिम तथा संकटासन्नता सम्बन्धि नक्साङ्कन
जोरायल गा.पा वडा नं ६
कैलाली
संकेत
१) संकटासन्न क्षेत्र
२) सुरक्षित क्षेत्र
३) नदि खोला
४) सडक
५) वनक्षेत्र
६) गाउ वस्तीहरु
७) विद्यालय तथा स्वास्थ्य

तलिका १७: वडा नं १ बाढीवाट हुन सक्ने संभावित जोखिम विश्लेषण जोखिम नक्सांकन

क्र.स.	प्रभावित प्रकोप	जोखिममा रहेका टोल	जोखिममा पर्नसक्ने	जोखिममा पर्नसक्ने	क्षतिहुनसक्ने	जोखिममा पर्नसक्ने	जोखिममा पर्नसक्ने स्वास्थ्यचौ	जोखिममा पर्नसक्ने खानेपानी	जोखिममा पर्नसक्ने	जोखिममा पर्नसक्ने विद्युतगृह	जोखिममा पर्नसक्ने	जोखिममा पर्नसक्ने बाटो
१	पहिरो	ताली खड्तोला	५	४०	१	म्पटा माडै ा	मलतिक ोट	जेडपानी				
२		मलात ा	१००	२००	१	नन्दा मात ा						
३		पडेश्र	३०	१०५	१							

वडा न २
बडीकेदार वडा न २ को स्थीति
पशि्चम पट्टी - वडान १ को पालचिउरी धामीगाउँ वरेवाटा, अत्वाडी
उत्तर पट्टी - मुडा, रजेडा, खेताली, टिमुटा, रनुकाँडा
पूर्वपट्टी - पातल, चायकोट
दक्षिण - कैलाली (धमकोट विर्खेत, मैतडी, हिन्जुरे, देशना, ठुलिगाड सिमाना छुट्याएको
यस बडीकेदार २ वडा न मा २५२० जनसंख्या रहेको छ। यहाँ ७ वटा विद्यालय १० वा वालविकास केन्द्र, आधारभूत स्वास्थ्यकेन्द्र ४ वटा, रहेका छन। वडीकेदार गाउँपालिका कार्यालय, प्हरी चौकी समेत रहेको छ ।। यहाँका मानिसको मुख्य पेशा कृर्षि रहेको छ। यहाँ सुन्तला, अदुवा, हल्दी खेती गरिन्छ । यस क्षेत्रमा मुख्य खाद्यान्नवालि मकै, गहु, कोदो, धान रहेका छन् । यस वडामा विभिन्न जातिका मानिस वशोवास गर्छन जसमा जनजातिको संख्या उल्लेख्य रहेको छ । पशुपालनमा गाई, बारव्रा पाल्ने गरेको पाइन्छ। यस वडामा वाढी, पहिरो, चट्याङ, हावाहुरी, र भुकम्पको, अति जोखिमको सम्भावना रहेको छ । विपत विपत पश्चात पश्च राहात उद्दार का लागि सडक लगाएत भौगोलिक कठिनता रहेको छ। यस क्षेत्रमा गरिबी र दलित तथा जनजाती वस्तिमा विपत् व्यवस्थापनको लागी सचेतना मूलक कार्यक्रम गर्न आवश्यक रहेडी छ ।
प्रेम वहादुर घर्तिमगर९८४८५९२३२३३
बडीकेदार गाँउपालिका वडा नं २ को जोखिम नक्सांकन गर्दा सो वडाको पशि्चम उत्तरतिर वडा नं ३ पूर्वतिर .पालिका , दक्षिणमा वडा नं २ संग जोडिएको छ ।१२१२ घरधुरी रहेको वडा न ं१ मा बाढीको मुख्य प्रकोपमा रुपमा देखा परेको छ । बाढीका कारण बस्ती जोखिममा परेको छ । यस्तै हरिनगर , मनाउ बस्तीमा पनि काढीको जोखिम छ भने .डम्मरा लगायतका बस्ती पनि बाढीको जोखिममा परेका छन् । यस वडाका मानिस धेरै जसो रोजगारीको खोजीमा भारत पसेका छन ।

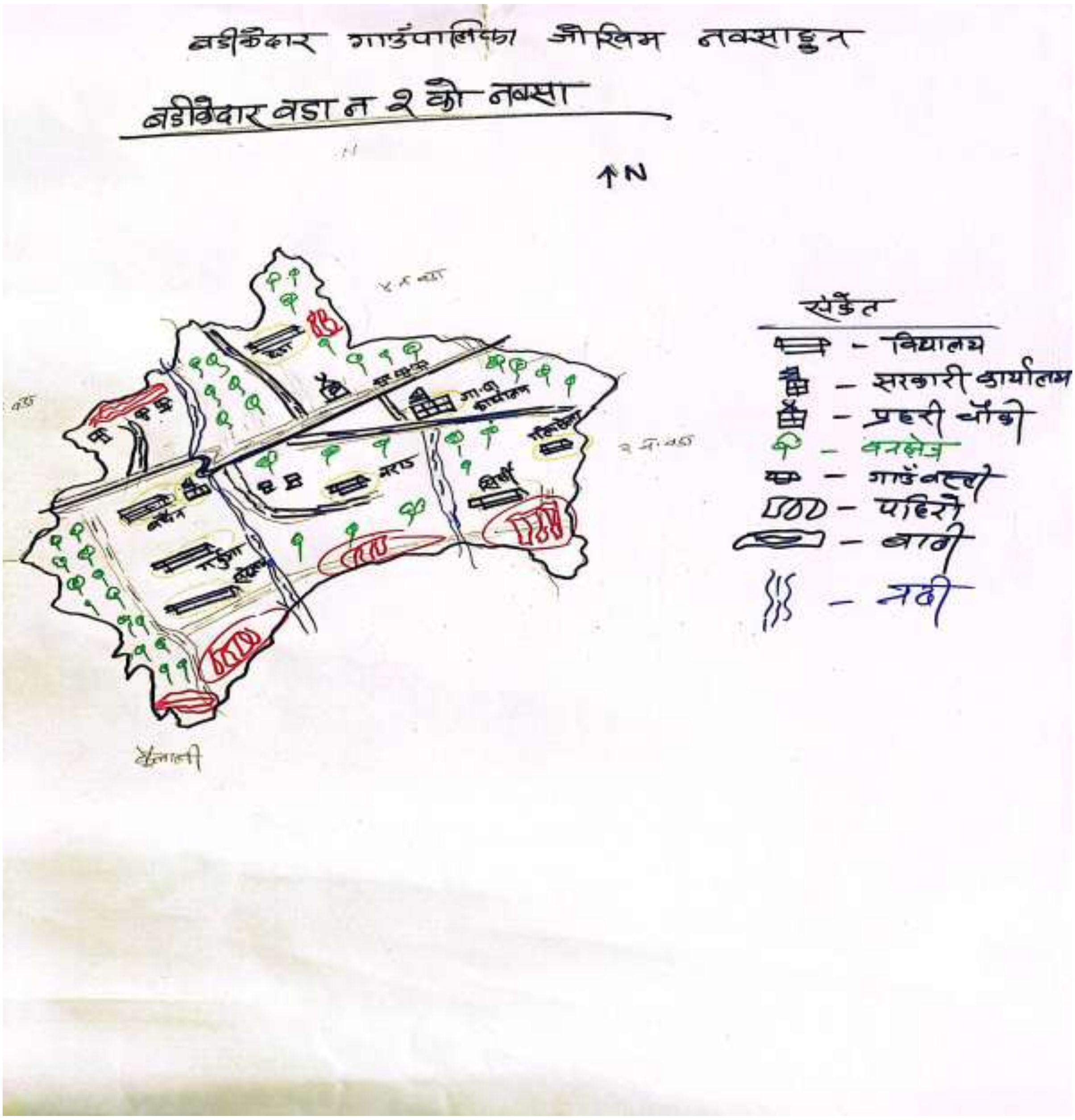

तलिका १८: वडा नं २ बाढीवाट हुन सक्ने संभावित जोखिम विश्लेषण जोखिम नक्सांकन

क्र.स.	प्रभावित प्रकोप	जोखिममा रहेको टोल वा	जोखिममा पर्नसक्ने	जोखिममा पर्नसक्ने	क्षतिहुनसक्ने जमिन विघामा	जोखिममा पर्नसक्ने	जोखिममा पर्नसक्ने स्वास्थ्यचौकी	जोखिममा पर्नसक्ने खानेपानी	जोखिममा पर्नसक्ने	जोखिममा पर्नसक्ने विद्युतगाड	जोखिममा पर्नसक्ने	जोखिममा पर्नसक्ने बाटो
१	पहिरो	सिर्सी, विलाडी, कालामाटी,	१५०	३००	१००	३		पुटकेपानी वहेन सडेखान	हलुडे वंसेल			नेटेखान सडेखान वहेर्न पुरान बराउ

		वराउ, तारेगडा, लखन तोला, केरेनी, गतेपसला, तल्लो कोरकेना										
२	वाढी	खरहर, सेनेरी, विनेसाउ, मेतडी	५०	१५०	२०			दखारे पुरान				
३	भूकम्प	वडा न २ का सबै घरहरु	४५०	२५२०	२००	१०	सिर्सि आ.स्वा					
४	आगलागी	१४ सा.व सबै										
५	चट्याङ	ख डयौली,वर्छैन,पुरानो कोटकेना	२००	१०००		वहैन छेडा	खडेउली स्वा. चौकी			खडेउली गा.पा. भवन		
६	हावाहुरी	बहैर्न खडेउली, सडेखान, सिर्सि, पुरान	२००	१२००		बहैर्न खडेउली, सिर्सिर्स,	सिर्सि, स्वा			मुख्य प्सारण		

वडा न ३

बडीकेदार गाँउपालिका वडा नं ३ को जोखिम नक्सांकन गर्दा सो वडाको पश्चिममा बडीकेदार वडा न २ र कैलाली खन्याताल उत्तरतिर वडीकेदार ५ को बयलगाउँ र वीरेगडा खेत पूर्वतिर वोगटान गा.पा मौडा, दक्षिणमा मोहन्यालको खिमडी संग जोडिएको छ । ६०० घरधुरी रहेको वडा न ३ मा बाढीको मुख्य प्रकोपमा रुपमा देखा परेको छ । बाढीका कारण बस्ती जोखिममा परेको छ । यस्तै जदी, खोरिया, पपिलकुण्टा, ओखलढुगां, गोजरी, देउथान, मुलेचौर र सेलाने बस्ती बाढीको जोखिममा परेका छन् । यस वडाका मानिस धेरै जसो रोजगारीको खोजीमा भारत पसेका छन ।

तलिका १९: वडा नं ३ बाढीवाट हुन सक्ने संभावित जोखिम विश्लेषण जोखिम नक्सांकन

क्र.स.	प्रभावित प्रकोप	जोखिममा रहेको टोल वा वस्ती को नाम	जोखिममा पर्नसक्ने घर धुरी	जोखिममा पर्नसक्ने जनसंख्या	क्षतिहुनसक्ने जमिन विघामा	जोखिममा पर्नसक्ने विद्यालय	जोखिममा पर्नसक्ने स्वास्थ्यचौकी	जोखिममा पर्नसक्ने खानेपानी	जोखिममा पर्नसक्ने सिचाँई	जोखिममा पर्नसक्ने विद्युतगृह	जोखिममा पर्नसक्ने सरकारी भवन	जोखिममा पर्नसक्ने बाटो
१	पहिरो	जदी	२०	१००	१० विगाह	बाल विकास	भुलेचोर स्वा.चैकी	जदी ओखलढुङगा	जदी सिचाई		१	
२	पहिरो	वेवश	१०	११०	१० विगाह	शुन्पाल प्ा.िव		वेर्वश खानेपानी	वेर्वश नगर	भ्वन	वेर्वश सेलान बाटो	
३	पहिरो	दह गाउँ	५	१५	५					मन्दिर	दह डाडां	बासे
४	वाढी	पीपल कुन्टा	१०	२५	२							
५	वाढी	ओखलढुङगा, ववरा	२० २५	१०० २००								
६	वाढी	गौजरी	१०	२५	५							
	वाढी	देउथान	७	२५	२							

वडा न ४

बडीकेदार गा.पा. का वडा नं. ४ को जोखिम नक्सांकन गर्दा सो वडाको उतरतीर वडा न १ पूर्वतिर वडा नं. ५, दक्षिणमा वडा नं.२ जोडीएको छ। ५७५ घरधुरी रहेको वडा ४ का सबै वस्तीहरु जोखीममा परेका छन् । यहाँ, मुख्यतया पहिरो बाढी चड्याङ हावाहुरी, असीता पानी मुख्य प्रकोपका दूपमा देखा परको छ। बाढी पहिरोका कारण वस्ती जोखीममा परेको छन। पहिरोको जोखीम सम्भावना सबै ठाउँमा भयतापनि मुखातया, वल्लेजुडी, कापडी, दान्खोला, वाजवाटा लगायतका वस्ती जोखीममा परेका छन। यि वस्तीको विचमा पर्ने कापडी गाड तामक नदिले यि वस्तीमा बढी असर गर्ने गरेको देखन्छि। यस वडाका मानिसक धेरै जस्तो रोजगारीको खोजीमा भारतमा पएका छन भने प्राय सबै जस्तो मानिसको कर्षि संलग्न रहेका छन । यसका साथै यस वडामा बहुवा खती, अलैची खेती, हल्दी खेती जस्ता कार्यजन्य उत्पादन का साथै फुलपुल, तथा सुन्तला खेती कीविखती पनि गरेको पाइन्छ। मुख्यवाली गहु, कोदो, धान, मकै, तोरी, जस्ता उत्पादन गर्ने गरेको पाइन्छ। यस क्षेत्रमा अल्लो प्रसोधन केन्द्र काउले बजारमा रहेको छ भने कुटानी, पिसानी मिलहरु पनि सञ्चालनमा रहेछ छन। वडा न ४ मा २०८११ भदौ महिनामा लाएको वर्षाँत तथा वाढीले त्यहाको प्रायजस्तो सबै वस्तीहर जोखीमको अवस्थामा रहेका छन्। निमाण गरिएको संरचनाहरु पुल

नहर, विद्युत जस्ता संरचनाहरु मा अती परेको छ र हालसम्म पनि ति संरचना तथा वस्तीहरुमा पुन निमार्ण भएको अवस्था छेन।

एकम मौनी वडा नं. ४

९७६३२९८३२३

बडीकेदार गाँउपालिका वडा नं ४ को जोखिम नक्सांकन गर्दा सो वडाको पश्चिम उत्तरतिर वडा नं १ पूर्वतिर ५ .पालिका , दक्षिणमा वडा नं २ संग जोडिएको छ । ५६७ घरधुरी रहेको वडा न ४ मा बाढीको मुख्य प्रकोपमा रुपमा देखा परेको छ । बाढीका कारण बस्ती जोखिममा परेको छ । यस वडाका मानिस धेरै जसो रोजगारीको खोजीमा भारत पसेका छन ।

तलिका २०: वडा नं ४ बाढीवाट हुन सक्ने संभावित जोखिम विश्लेषण जोखिम नक्सांकन

क्र. स.	प्रभावित प्रकोप	जोखिममा रहेको टोल वा वस्ती को नाम	जोखिममा पर्नसक्ने घर धुरी	जोखिममा पर्नसक्ने जनसंख्या	क्षतिहुनसक्ने जमिन विघामा	जोखिममा पर्नसक्ने विद्यालय	जोखिममा पर्नसक्ने स्वास्थ्यचौकी	जोखिममा पर्नसक्ने खानेपानी	जोखिममा पर्नसक्ने सिचाँई	जोखिममा पर्नसक्ने विद्युतगृह	जोखिममा पर्नसक्ने सरकारी भवन	जोखिममा पर्नसक्ने बाटो
१	पहिरो	कापडी, मोरी, दान्खोला, रनुकाडा, वल्लेजुडी, पुन्तडा	९४	६५८	६०	केदारेश्वर मा.वि		कइलेगडा खा.पा	बाउजे बाली सिचाँइ	छेडे गाडु लवि		मान्नकापडी कृर्षि सडक
२	वाढी				१०	शिवजी मा.वि	चौका डाँडा	४ न का सबै	बाउजे बाली सिचाँइ	छेडे गाडु लवि		मान्नकापडी कृर्षि सडक
३	आगलागी	पनौटा, तिमीले वस्ती	१५	१०५	५	सबै विद्यालय	चौका डाँडा					मान्नकापडी कृर्षि सडक
४	ह वाहुही	वडा न ४का सबै वस्तीहरु	९४	६५८						वेलवा विद्युतगृह	महिला सहकारी जुनि	मान्नकापडी कृर्षि सडक
५	भूकम्प	वडीकेदार ४का सबै वस्तीहरु	५७५			सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै
६	चट्याङ	पनोटा, तिमीले वस्ती नवाकोट, वल्लेजुडी, गुडेलो	६०	४२०		शिवजी मा.वि	डिकेवन चौकी डाँडा स्वा.चौ			वेलवा र छेडेगाड वि.गृ		
७	असिनापानी	सबै वस्तीहरु वडा न४	५७५	३२३४								
८	जंगली जनावर	गुरगुडेली, भमरा, पनोरा सुकाडारो	३५०	२०००								

		ल, जुनडा, अन्य वस्ती										
९	महामारी	वडा न ४का सबै वस्तीहरु	५७५	३२३४								
१०	खडेरी	नुवाकोट, जुनि वस्ती, चुन्थला, विधखाटा, वजाड	१५०	१२००	२०			वजाड खानेपानि				

वडा न ५

बडिकेदार गाँउपालीका वडा नं ५ को जोखीम नक्सांकन गर्दा सो वडाको उत्तरतिर बोगचन गा.पा., पश्चिमतिर पड़ा नः ४ पुर्वतिर वोटान गा.पा २ दक्षिणतिर वडा नं ४ रहेको छ। वडा नम्बर ५ मा जम्मा घरधुरी संख्या ५६५ रहेका छन्। वडा नं ५ मा पहिरो आगलागी भुकम्प मुख्य प्रकोपको रूपमा देखा परेको छ। पहिरो, आगलागी भुकम्प कारण धेरै वास्तिहरु जोखिममा परेका छन्। यस्तै दुहिला, कापडा, थानकोट वगरगडा, केदारमाण्डो आदी वस्तीहरू पहिरोको जोखीममा परेका छन् र आगलागीका कारण काफलि, भवंरा, वगरगडा, धानकोट आदी क्षेत्रपनि निकै जोखीममा रहेका छन्। यस वडाका धेरै जस्तो मानिसहरु रोजगारीको लागी भारत तथा अरु राष्ट्रमा पसेका छन।

लाल वहादुर धामी ९८६०९६६५२५

चरे गाँउपालिका वडा नं ५ को जोखिम नक्सांकन गर्दा सो वडाको पश्चिम उत्तरतिर वडा नं ४ पूर्वतिर .पालिका , दक्षिणमा वडा नं ३ संग जोडिएको छ । ५ घरधुरी रहेको वडा न ५ मा बाढीको मुख्य प्रकोपमा रुपमा देखा परेको छ। बाढीका कारण बस्ती जोखिममा परेको छ। यस्तै दुदिला, कपडा, सहनपुर केदारमाणै बस्तीमा पनि काढीको जोखिम छ भनो। यस वडाका मानिस धेरै जसो रोजगारीको खोजीमा भारत पसेका छन।

तलिका २१: वडा नं ५ बाढीवाट हुन सक्ने संभावित जोखिम विश्लेषण जोखिम नक्सांकन

क्र.स.	प्रभावित प्रकोप	जोखिममा रहेको टोल वा वस्ती को नाम	जोखिममा पर्नसक्ने घर धुरी	जोखिममा पर्नसक्ने जनसंख्या	क्षेतिहुनसक्ने जमिन विघामा	जोखिममा पर्नसक्ने विद्यालय	जोखिममा पर्नसक्ने स्वास्थ्यचौकी	जोखिममा पर्नसक्ने खानेपानी	जोखिममा पर्नसक्ने सिचाँई	जोखिममा पर्नसक्ने विद्युतगृह	जोखिममा पर्नसक्ने सरकारी भवन	जोखिममा पर्नसक्ने बाटो
१	पहिरो	दुदिला, कापडा, सहनपुर, केदारमाण डो, थानकोट, वगरगडा, काफली	८०	३५०	७५	१	१	१२	४५	१	३	८
२	आगल	थानकोट,	६५	१५०	३५	७	१	४		१	२	

	ागी	काफली, भवरा, केवारमाण डौ, सिमतोली ,भगरगड ा, कापडा										
३	भूकम्प	सम्भावित वडा भित्रका सबै ठाउँ	४६५	१५००	२८५	९	३	१५	१५	१	१५	१०

२.४. विपद्को ऐतिहासिक समयरेखा

यस पालिकाका बिभिन्न क्षेत्र तथा समुदायमा विगतमा कुन प्रकोप बाट कस्तो विपत्ति परेको थियो भन्ने जानकारी लिन विपद्को ऐतिहासिक समयरेखा तयार गरिएको हो । जसबाट यस पालिकामा प्रकोपको दोहोरिने प्रवृति तथा यसले गर्ने क्षति तथा असरका बारेमा जानकारी तयार गर्न सकिन्छ । सोही अनुरुप कार्यक्रममा समुदायका जेष्ठ नागरिक सहभागिहरू सँग छलफल तथा अर्न्तरक्रिया गरी विगतवर्षको ऐतिहासिक समय रेखातयार पारिएको छ जसका आधारमा यो योजना तयार गरिएको छ । विगतमा आएको वाढीका कारण मृत्युको साथै जनधनको क्षति व्यापक रुपमा पुऱ्याएको देखिन्छ । त्यस्तै आगलागीका ,चट्याङ्ग अन्य प्रकोपका कारण पनि मानिसहरूको ज्यानजानुका साथै विभिन्न सामग्रीहरूको क्षति भएको छलफल र विभिन्न तथ्यांकहरूले देखाउँछ । समुदायको भिन्न बुझाइ तथा अनुकूलनका पर्याप्त आर्थिक तथा मानवीय स्रोत नहुनाले जलवायु परिवर्तनको असरबाट प्रभावित देखिन्छ। बाढी पहिरो जस्ता समस्याले समुदाय जोखिममा देखिन्छन । वडा अनुसारको विस्तृत ऐतिहाँसिक समयरेखा निम्नानुसार रहेको छ ।

तालिका २२ : पालिका वडा नं १ को विगत वर्ष पुरानो ऐतिहासिक समयरेखा विष्लेषण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिक क्षति	सूचना पुऱ्याइको विधि
पहिरो	२०८१/०४	विपी नगर देखि देवली,	मुख्य पक्की सडक भासियको,	देवली विद्यालय को भवन जोखिम, स्याली गुञैलको केही घर भत्कीएको				
पहिरो	२०८१/०४	पालचिउरी गुनकोट अलाडी देखि रुमाइन देवली	चर्केको, ३ वटा झुलुग्य पुलमा क्षेती, ५ घर तथा क्षेती		घर भत्कीएको तथा पोखरी बगाएको		खेती योग्य जमीन भासिएको तथा ५ कट्ठा जमीन	वि.पी नगर इकाई प्रहरी र वडा प्रतिनीधीको अध्यन प्रतिवेदन

							पटानी भएको	
बाढी	२०८ १/०४	देवली, रिसेडी वेखाटा विपी नगर रुमाइल	सबै स्थानका क्षेती, बाढी ले सडक र खेतमा अती गरी जन धनको क्षेती	देवलीको चमरखेत सलीखेत स्यालतांड सेलेनी, रिसेडीको घटेखोला खेत, चौपता, एयोर खेत, वि.पी नगरका चिम्चे, रुमाइल क्षेती				
हवाहुरी	२०८ १/०१	रिसेडीको वम, रिसेडी अलाडी पातल	घरको छानो सहित उडेको टिनमा क्षेती	रिसेडी विद्यालयको भवनको छाना क्षेती				
चट्यांग	२०८ १/०२	रिसेडी भुक्क टोल, रिसेडी वडा कार्यलय	सोलार इन्भटर, प्रिन्टर, कम्पीयुटरमा चट्यांग पुरै क्षेती पुराएको			कल्पना कुमारी जेठारा चट्यांगमा परी धाइते भएको		
खडेरी	२०८ १/१०	रिसेडी देवली क्षेत्रमा			नलीवालीको विनास तथा उत्पादनमा कमी			
जनावर आतंक	२०८ १/०७	धामी गाउँ				बदेलको आक्रमणबाट एक युवाको मृत्यु		
सडक दुघटना	२०८ ०/०७	रुमाइल डाडाँ				ऋटो दुधटनामा परी एक्क जना		

						महिलकको मृत्यु		
सर्पदश	२०८१/०५	टुडकटे पातल, घन्ने रिसेडी			समान्य उपचार वाट निको भएको			

तालिका २३ : पालिका वडा नं २ को विगत वर्ष पुरानो ऐतिहासिक समयरेखा विष्लेषण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिक क्षति	सूचना पुष्ट्याइको विधि
पहिरो	२०४०/०५	गर्भुजा			१२ लाख	१ जनाको मृत्यु	१० रोपनी पहिरोले बगाएको धनवाली नष्ट	
पहिरो	२०८१/०६	विनेशड	करिब १२० रोपनी खेत बगाएको		करिब ५० लाख बराबरको धान वालि नष्ट भएको			
बाढी	२०८१/०५	ठुलीगाड	८ ओटा गोठ बगाएको				८० रोपनी बाढीले बगाएको	
आगलागी	२०८१/०८	पसेनी	घर र गाईगोठ पर्ण रुपमा जलेर नष्ट भएको		२ गाई र एक गोरुको मृत्यु भएको			
आगलागी	२०८१/०२	खडेखान	गोठ जलेको र गोठ पुण रुपमा नष्ट भएको		गोठ र गोरु जलेर खरानी भएको थियो			
असिनापानी	२०८२	फटेफयानी			करिब १०० बोट			

					सुन्तला नष्ट भएको करिब ५ लाख बराबरको			
माहामारी	२०८१/२०३३	साविकको वडा न २ भरी	करिब २५ मरेको एकिन नभएको				गाई, गोरु रोगले मृत्यु	
हावाहुरी	२०७०	वछैन	वछैन मा.वि भवनको छाना उडाएको		४ वटा भवनको पुण रुपमा छानो उडाई ५ लाख बरावरको क्षेती			
हावाहुरी	२०७५	सडेखान	ज्नता मा.वि भवनको छानाहरु उडाएको	१०० जना वालवालिकाहरुलाई अध्यनमा बाधा पुगेको	३ वटा भवनको पुर्ण रुपमा छानो उडाई ६ लाखको क्षेती भएको			
चट्यांग	२०५५	पसेल	१ घरमा परेको चट्यांगले पुर्णरुपमा क्षेती		१२ वटा गाई र बाखा मरेको थिए	२ साना वालक धाईते		
खडेरी	२०७३	वडा २			गहु, मकै तरकारी वाली ७ लाख बराबरको क्षेती भएको		पानिको मुहान सुकेर पनिको अभाव भएको	
जनावर आतंक	२०६९/०६	पिनेसाउँ	५० रोपनी धान वाली		२५ लाख वरावरको धान			

			वधेलले सखाप पारेको		क्षेती भएको			
जनावर आतंक	२०५२	पुरान ओखलडुगां	बाँदर र अन्य जंगली जनावर ले वाली नष्ट गरेको		१० लाख वरावरको विभिन्न वालिहरु खाएको			
सडक दुघटना	२०७५/०६ २०७९/०७	खडेउली वछैर्न	बस पुर्ण क्षेती, अटो क्षेती		४० लाख २० लाख	३ जनाको मृत्यु ७ जना धाइते, अटो चालक सहित ४ जना धाईते		
भुकम्प	२०४०	पुरै वडा	घरहरु र विद्यालय भवन चरकेको		५ लाख सम्म		वन जंगलमा पहिरो कारण विनास र पानिमुल सुकेको	

तालिका २४ : पालिका वडा नं ३ को विगत वर्ष पुरानो ऐतिहासिक समयरेखा विष्लेषण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिक क्षति	सूचना पुष्ट्याइको विधि
पहिरो	२०४०/०२	मल्लो घाङगल	२ ओटा घर बगाएको	पनिको धाराहरु बगाएको	घर, गोठ बगाएको	३ जना मानिसको मृत्यु	५० रोपनी खेती योग्य जमिन बगाएको	घाङगल प्रहरि कार्यलयको वडा प्रतिनिथी र अध्यन
पहिरो	२०४२/०३	बेवरा घाङगल	१ ओटा घर बगाएको	चोरी लुटपाट भएको	गोठ र बाख्राको खर बगाएको	उद्दार गर्ने त्रममा १ जना को मृत्यु	११ रोपनी जग्गा बगाएको	वडा प्रतिनिथी र अध्यन
पहिरो	२०४२	लटाली	२ ओटा घरहरु बगाएको	बल विकास भत्केको	४ रोपनी जग्गा बगाएको	१ जन मृत्यु	७ रोपनीधान खेतमा पहिरो	विपद् समिती इलाका प्रहारी

							बगाएको	चौकी र वडा प्रतिनिथी अध्ययन प्रतिवेदन
पहिरो	२०८०	ओखलढुङगा	एउटा घर र खेतहरु भत्केको		२ लाख बराबर छेती भएको		२ रोपनी खेतमा ढुङगाहरु र बोट विरुवाहरु ढलेका	
बाढी	२०६८/०३	कुन्टा	घरहरु भत्केको	घरहरु भत्कीदा सामानहरु चोरी भएको	घरहरु भत्कीदा धन जनको नष्ट भएको	१ जना धाइते भएको	खेतमा वालुवा र रोडीहरु र २ रोपनी जती बगाएको	वडा प्रतिनिथी र अध्ययन प्रतिवेदन
बाढी	२०६८/०३	घाङगल	सडक र पुलहरु भत्केको जनावरहरु तथा पशुपन्छीको नोक्सान छन	सामाजिक सेवाहरु अवरुध हुनु	खेतीवाली नष्ट हुनु रोजागहरु गुमाउनु पशुपालनमा क्षेती भएको	अस्स्रयहरु गुमाउनु परेको शिक्षामा अवरोध खाध्य र पानिको अभाव	माटो कटान	घाङगल प्रहारी चौकी र वडा प्रतिनिथी अध्ययन प्रतिवेदन
हावाहुरी	२०७२/१०	घाङगल	रुखहरु डलेको, सन्चारको अवरुध	घरवार गुमाउनु सामाजिक संरचनामा क्षेती	आवशिय संरचनाको क्षेती सार्वजनिक पुवधारहरुको क्षेती	घरबारहरु गुमाउनु मृत्यु र धाइते भएको	वनस्पति र वन क्षेत्रको नोक्सान भएको	घाङगल प्रहारी चौकी
हावाहुरी	२०६८/०३	घाङगल	विद्यालय भवनको टिनहरु हावाहुरीले उडकएको	विध्याथिहरुको पढाईमा अवरुध भएको	जस्ताहरु चोरी भएको टिनहरु चोरी भएको	भाग्ने क्रममा टिनले लागेर चोट लागेको		सम्बन्धीत विपद् व्वस्थापन समिति र प्रहरी कार्यलय
चट्यांग	२०६९/०२	घाङगल	घर भत्केको सार्वजनीक सेवाहरुमा अवरुध भएको	खानेपानी पाइप फुटेको मानिसहरुको मानसिक स्वास्थमा असर	१ भैसि मरेको र संरचनाहरु भतकिएको	स्वास्थय र मानसिक असर	बोट विरुवाहरु, पानीको प्रदुशण भएको	सम्बन्धीत विपद् व्वसथापन समिति र घाङगल प्रहरी कार्यलय

सडक दुघटना	२०७४/०९	घाङगल	१ गाडी क्षेती		३५००० बराबरको	२ जनताको मृत्यु	बोट विरुवाहरु भाचीएको	वडा प्रहरी

तालिका २५ : पालिका वडा नं ४ को विगत वर्ष पुरानो ऐतिहासिक समयरेखा विष्लेषण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिक क्षति	सूचना पुष्ट्याइको विधि
पहिरो	२०६२/०५	मान्ना कापडीमा	१ पुल बगाएको १० वटा घटा बगाएको	मन्दिरका भित्ता विद्यालयको पर्खाल, खानेपानी क्षेती	२० लाख वरावर क्षेती भएको	१ जना महिला खोलाले बगाएको	५० विगाहा धान खेती परेको कटान गरेको र पाखो वारी बगाएको	
पहिरो	२०६४/०४	मान्ना कपडी	२ घटा बगाएको	विद्यालयको पर्खाल, खानेपानी क्षेती	१५ लाख वरावर क्षेती भएको	१ जना बच्चा खोलाले बगाएको	४० रोपनी खेती योग्य जमिन कटान गरेको, पाखो वारी पहिरोले बगाएको	
पहिरो	२०७९/०५	मान्ना कापडी	विघालयको पर्खाल ग्राउण्ड सडक, बाटो घटाहरुको पर्खाल भत्केको पुलका पुर्खाल बगाएको	चौतारा पाटी, पौवा, विद्यालयको पर्खाल भत्केको	१ करोड वरवरको आर्थिक क्षेती भएको		१५ विघा धान खेत बगाएको, खेत कटान गरेको	
भुकम्प	२०७२/०१	मान्ना कापडी	वडा न ४ का केहि मानिसको घर चर्केको	३ लाख वरावरको आर्थिक क्षेती		सामुदायीक वनमा पहिरो गएर क्षेती गऐको वन विनास भएको		
असिनापानि	२०५८	मान्ना कापडी		१० लाख बराबरको क्षेती		गँहुवाली तरकारी खेती फलफुलवारीहरुलाई क्षेती		
आगलागी	२०६८	मान्ना कापडी		यस आगलागी बाट वन जंगलका बोटबिरुवा	आगलागी बाट २० वटा पशु पन्छीको मृत्यु र २ लाख	आगलागीबाट एक वालिकाको मृत्यु		

				समुदायिक वनको भवन जलेको	बरावरको क्षेती			
बाढी	२०६२ २०६४ २०७५	मान्ना कापडी	१ ठाउँको पुल बगाएको	घटाहरु, खानेपानिको मुहानहरु बगाएको सिचाई नहरको बाधँ कुलो पटानि गरेको विधुतको बाधँ कुलो बगाएको	२० लाख वरावर आर्थिक क्षेती भएको, २ लाख वरावर आर्थिक क्षेती भएको, ६० लाख वरावर आर्थिक क्षेती भएको,	१ जना महिलालाई बगाएको १ बच्चालाई बगाएको	धान वारी मकै वारी २० रोपनी खेत बाढीले बगाएको ५ रोपनी खेत पटानी गरेको २० रोपनी जग्गा बगाएको	
महामारी	२०७६/१०/११	मान्ना कापडी	कोराइनटाइमा राखेको मान्छेले विद्यालयको बेन्च, कुर्चि, टेबुल तोड फोड भएको	समाजमा एकआपसमा लडाई अवस्था				
ह्रवाहुरी	२०६७	मान्ना कापडी	कतिपय मानिको घर का छाना उडाएको		किसानले लगको वालीनालिलाई पुर्ण रुपले क्षेती गराएको धान, गहुँ, मकै अन्य बालिलाई लगभग ५ लाख वरावरको क्षेती	हरिया बोट बिरुवाहरु हावाहुरीको कारणले क्षेती, वनमा डडेलो लाग्नु		

चट्यांग	२०८०	मान्ना कापडी	१ घरमा परेको चट्यांगले क्षेती		मोबाइल ग्यालरी सोलारमा क्षेती			
जनावर आतंक	२०५२ साल यता प्रत्येक वर्ष जगंली जनावर आतंक	वडिकेदार गा.पा ४			जगंली जनावर आतंकले विगत ३० वर्ष यता अहिले सम्म लगभग ५० करोडको क्षेती		खेतवारीमा लगाएको धान, मकै, कोदो, गहुँ तरकारी वालि, सुन्तला जात फुलफुल खेतीहरुलाइ जगंली जनावर आतंकले सखाप परेको	

तालिका २६ : पालिका वडा नं ५ को विगत वर्ष पुरानो ऐतिहासिक समयरेखा विष्लेषण

विपद्	साल र महिना	स्थान	भौतिक क्षति	सामाजिक क्षति	आर्थिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिक क्षति	सूचना पुष्ट्याइको विधि
पहिरो	२०५२/०३	कापडा	१ घर क्षेती		२ भैसी, ४ गाई मरेको	२ जनाको मृत्यु, २६ जना घाइते	५ रोपनी खेती योग्य जमिन बरावरको क्षेती	जिल्ला प्रहरी डोटी
पहिरो	२०६६/०५	मलबेला	४ घर बगाएको, २ ओटा काठेपुल बगाएको				५० रोपनी खेती योग्य जमिन क्षेती	जेष्ठ नागरिक
पहिरो	२०६६/०५	सिलघट खोला, केदारमाण्डै	२ ओटा घर बगाएको, काठे पुल बगाएको				४० रोपनी जमिन बगाएको	जेष्ठ नागरिक
पहिरो	२०६९/०१	जैनाज	१ घर बिस्थापीत				५ रापनी बराबर	
बाढी	२०३७/०२	बलुवा खेत				१ जनाको मृत्यु		घाङगल प्रहरी

बाढी	२०७०/०३	थानकोट					२.५ रोपनी जति खेती योग्य धानखेत बगाएको	
हावाहुरी	२०८१/०१	धारी	स्कुलको छाना उडाएको					जेष्ठ नागरिक
असिनापानि	२०८१/०७	बसकोट, रन्तोला			तोरी, तरकारी, आलु आदि खेतीमा क्षेति			गाँउलेहरुले
चट्यांग	२०८१/०३	दुदिला			५ बाखा मरेको	१ जना मनिस मरेको		प्रहरी घाङगल

२.५. प्रकोप, मौसमी र बालीपात्रो विश्लेषण

वडाहरु ,समुदायस्तर र विध्यालयहरु बाट संकलन गरिएको सूचनाका आधारमा प्रकोपहरूको मौसमी पात्रो तयार गरिएको छ । विभिन्न प्रकोपले कुन-कुन महिनामा मानिसहरू बढी संकटासन्न हुन्छन भन्ने तलको तालिकाले देखाउँदछ । तलको तालिका बमोजिम मौसमी पात्रोको विश्लेषण गर्दा पहिले भन्नाले २०४० साल अघिको समय (करिव ३० वर्ष अघिको) र अहिले भन्नाले ३० साल पछि परिमार्जन गर्ने मिति सम्मको समयलाई जनाँउदछ ।

२.५.१. प्रकोप पात्रो

तालिका २७ :पालिकाको प्रकोप पात्रो

प्रकोप /महिना	३० बर्ष	बैशाख	जेठ	असार	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मसिर	माघ	फागुन	चैत्र
भुकम्प	पहिले											
	अहिले											
बाढी	पहिले											
	अहिले											
पहिरो	पहिले											
	अहिले											
आगलागी	पहिले											
	अहिले											
माहामारी	पहिले											
	अहिले											
खडेरी	पहिले											
	अहिले											

प्रकोप / महिना	३० बर्ष	बैशाख	जेठ	असार	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मसिर	माघ	फागुन	चैत्र
हावाहुरी	पहिले											
	अहिले											
बन्यजन्तु	पहिले											
	अहिले											
असिनापानी	पहिले											
	अहिले											
चट्याङ्ग	पहिले											
	अहिले											

माथिको तालिका अनुसार आँकडामा खासै परिवर्तन नदेखिए पनि सहभागीहरूको अनुभव तथा विश्लेषण निम्नानुसार रहेको छ। मुख्य जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरूको विश्लेषण गर्दा खडेरी, पहिरो बाढी र असिना पर्ने समयमा परिवर्तन देखिएको छ। साथै, अन्य प्रकोपहरू पनि पहिले भन्दा बढी र बारम्बार बढेको देखिन्छ। खडेरी पनि पहिलेको तुलनामा धेरै वाढी समय हुने गरेको छ भने चट्याङ्ग जुनसुकै बेलामा पर्ने र यसको दर अहिले वृद्धि हुँदै गएको पाईन्छ । हिउँदे वर्षा घटेका कारण खडेरीको बढेको छ । जाडो हुने समयावधिमा एकरूपता रहेता पनि जाडोपनको मात्रा घटेको महसुस गरिएको छ। त्यसै गरी हावाहुरी हुने समयमा पनि वृद्धि भएको पाईन्छ भने जसका कारण र खडेरीले गर्दा आगलागीको प्रकोपलाई बढावा दिएको देखिन्छ।

२.५.२. मौसमी पात्रो

तलिका २८ :पालिकाको मौसमी पात्रो

मौसम	३० बर्ष	बैशाख	जेठ	असार	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मसिर	पौष	माघ	फागुन	चैत्र
मनसुनबर्षा	पहिले												
	अहिले												
हिउदे बर्षा	पहिले												
	अहिले												
जाडो	पहिले												
	अहिले												
गर्मी	पहिले												
	अहिले												

माथिको तालिका अनुसार आँकडामा परिवर्तन देखिएको छ। सहभागीहरूको अनुभव तथा विश्लेषण निम्नानुसार रहेको छ। गर्मीको समय पहिला भन्दा वृद्धि भइरहेको र एक्कासी गर्मी वढ्ने गरेको छ। वर्षामा अनियमिता हुने गरेको छ। वर्षा हुने समय पनि पहिलाको तुलनामा कम र सुरूको वर्षा अलि पछि धकेलिएको र हिँउदमा वर्षा हुने क्रम रोकिएको देखाएको छ।

२.५.३. बालीपात्रो

बालीपात्रो विधि यस क्षेत्रको बालीमा जलवायु परिवर्तनको असरको स्तर विश्लेषण गर्न प्रयोग गरिएको छ । यस विधिमा पहिले र अहिलेको बाली लगाउने तथा काट्ने समयमा आएको परिवर्तनबारे सहभागिता मूलक विश्लेषण गरिएको छ।

तालिका २९ : परिवर्तित बाली तथा वनस्पती पात्रो

विवरण	समय	वैशाख	जेठ	असार	साउन	भदौ	असोज	कात्तिक	मङ्सिर	पुस	माघ	फागुन	चैत
धानको बीउलगाउने	पहिले												
	अहिले												
धान रोप्ने	पहिले												
	अहिले												
धान काट्ने	पहिले												
	अहिले												
मकै छर्ने	पहिले												
	अहिले												
मकै भित्रयाउने	पहिले												
	अहिले												
गहुँ छर्ने	पहिले												
	अहिले												
गहुँ काट्ने	पहिले												
	अहिले												
लाली गराँस फुल्ने	पहिले												
	अहिले												
काफल पाक्ने	पहिले												
	अहिले												
ऐसेलु पाक्ने	पहिले												
	अहिले												

बाली तथा वनस्पती अवस्थाको विषयमा समुदायमा गरिएको छलफलबाट स्पष्ट रूपमा बालीमा जलवायु परिवर्तनको असर देखिन थालेको निष्कर्षमा पुग्न सकिन्छ । मकै लगाउने समय पारम्पारिक रूपमै चलिआए पनि हाल यसको पाक्ने समय तथा लगाउने समयमा निरन्तरता रहेको पाइँदैन । पहिला भन्दा १५ दिन पहिले पाक्ने गरेको छ । गर्मीयाम लामो समय सम्म रहने हुँदा छिटो पाक्न थालेको स्थानीय समुदाय बताउँछन् । उन्नत जातकाबीउहरू बढी लगाउने गरेको पाइन्छ । धानमा पहिले एक बाली मात्र हुन्थ्यो भने हाल सिँचाइ र हाईव्रिड तथा उन्नत जातका बीउको सुविधा रहेका ठाउँमा दुई बाली नै लगाए तापनि पहिलेको एकै बाली र अहिलेको दुवै बालीको उत्पादनमा लगभग फरक नपाइएको स्थानीय बासीको अनुभव छ । वर्षा हुने समय परिवर्तन हुनथालेको र रोप्ने बेला र फुल तथा दाना लाग्ने बेलाहुने खडेरीले गर्दा धान खेतीमा पर्याप्त मात्रमा असर परेको देखिनथालेको छ । हिउँदे वर्षा लगभग धेरैकम भएको हुँदागहुँ खेती विस्थापित हुँदै गएको प्रस्ट देख्न सकिन्छ । आलु खेतीमा वृद्धि हुँदै आएको छ भने कृषकहरू पनि सो खेती तर्फ आर्कषित भएका पाइन्छ तर लामो समयको खडेरी र खारोको समस्या देखिन्छ ।

२.६. पालिकामा रहेका स्रोत तथा क्षमताको विश्लेषण

२.६.१. सरोकारवाला व्यक्ति तथा संघ संस्थाहरूको विवरण

पलिकामा जीविकोपार्जन सुधार र समुदाय विकासकालागि विभिन्न संस्थाहरूले आफ्नो वार्षिक कार्यक्रममार्फत टेवा पुऱ्याएका छन् । जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिम व्यवस्थापनका सवालमा आर्थिक, प्राविधिक तथा सहजीकरण सहयोग गर्न सक्ने संघ-संस्था तथा निकायहरू पहिचान गरी सो संस्थाहरूको सम्भावित भूमिका र अपेक्षित सहयोगकाबारेमा यसमा उल्लेख गरिएको छ । आगामी दिनमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयनमा सबैको साथ र सहयोग आवश्यकहुन जान्छ । यसका लागि पालिकाले प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा रहेका माथि उल्लेखित सम्पूर्ण सरकारी तथा गैरसरकारी संघ-संस्थाहरूमा सहयोगका लागि

बेला बेला अन्तर्क्रिया गर्ने, पत्राचार गर्ने तथा निरन्तर सम्पर्क र समन्वय गरी अनुकूलन योजना कार्यन्वयन गरिने छ ।

तलिका ३०:वडा न १ संघ संस्थाहरूको विवरण

क्र. सं.	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका लगि प्राप्त हुनसक्ने सहयोग		
क	वडाभित्र			*विपद् पूर्व*	*विपद्को समयमा*	*विपद् पश्चात*
१	स्वास्थ्य चौकी	दिवली	८ किमी	महिला स्वास्थ्य सेवामा, आमा समूहमा विपदबारे छलफल गर्ने।	प्राथमिक उपचार ।	फैलिन सक्ने सम्भावित संग्कर्मित बारेमा छलफल ।
२	सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र	विपीनगर	१० किमी	महिला स्वास्थ्य सेवामा, आमा समूहमा विपदबारे छलफल गर्ने।	प्राथमिक उपचार ।	फैलिन सक्ने सम्भावित संग्कर्मित बारेमा छलफल ।
...३	पातल सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र	पातल	६ किमी	महिला स्वास्थ्य सेवामा, आमा समूहमा विपदबारे छलफल गर्ने।	प्राथमिक उपचार ।	फैलिन सक्ने सम्भावित संग्कर्मित बारेमा छलफल ।
४	सामुदायिक वनसमिती	वडा मित्रका		वृक्षारोपण, अग्नीरेखा वनाउने, अगलागी नियन्त्रण, ।	समूहका पदअधिकारीहरु उद्धारमा खटीन सक्छन।	टहरा घर जस्ता संरचना निर्माण गर्दा निशुल्छ कामदार उपलब्ध गराउन सक्छन।
५	प्रहरी चौकी	विपीनगर	१० किमी	जनचेतना मुलक कार्यक्रम गर्ने ।	उद्धार सुरक्षा जस्ता सहयोग गर्ने।	सुरक्षा एवम खाद्यान दुवानी, बाटो धारो निर्माण मर्मत श्रोत साधनको व्यवस्यापन गर्ने।

६	सहकारी संस्था	देवली	८ किमी	जनचेतना मुलक कार्यक्रम गर्ने।	शेयर सदस्यहरुलाई खोज तथा उद्धारमा संलग्न गराउने ।	आर्थिक सहयोग, खाद्यान की लागी शेयर सदस्यबाट आर्थिक सहयोग ।
७	विद्याल यहरु			वालवालिका मार्फत विपद सम्वन्धमा छलफल क्रियाकलाप गर्ने ।	खोज तथा उद्दारमा सहयोग गर्ने	खानेपानी, बाटो, धारा, टहरा निर्माण ।
८	समूदायीक सिकाई केन्द्र	देवली	८ किमी	गाँउघरमा विपत सम्बन्धी छलफल अन्तारक्रीया गर्ने ।	खोज तथा उद्धारमा सहभागी हुने पदाधिकारीहरुलाई सहभागी गराउने ।	खाद्यान्ना लुगाकपडा तथा आर्थिक संकलन गर्ने ।

तलिका ३१:वडा न २ संघ संस्थाहरूको विवरण

क. सं.	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	विपद् तथा जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका लगि प्राप्त हुनसक्ने सहयोग		
क	वडाभित्र			*विपद् पूर्व*	*विपद्को समयमा*	*विपद् पश्चात*
१	स्वास्थ्य चौकी	वडिकेदर २	१ कि.मी	प्राथमिक स्वास्थ्य उपचार सम्बन्धी सचेतना	स्वांस्थ्य उपचारको लागि पुनस्थापना केन्द्रमा खटिने	स्वाथय उपचार र
२	आ स्वाथय चौकी	वडिकेदर २ सडेखान र सिर्सी	१० किमी	प्राथमिक उपचार - जोखिम सम्बन्धी सचेतना	स्वास्थय राहात सुचना सम्चार	स्वास्थय उपचार र रिफर सेवा
...३	अस्पताल	वडिकेदर २ खड्मैली	३ कि मी	स्वास्थ्य सामग्री तयारी, विपत्मा स्वास्थ्य रोग	उद्धारमा प्दान, स्वास्थय उपचार सामगी् व्यवस्थापन	स्वास्थय एम्बुलेन्स सेवा विशेषज्ञ

				सम्बन्धी जानकारी		सेवा सम्भावित रोगको खतराबाट बचाउने
४	बडैन मा वि जनता मा वि ७ विघालय	वडीकेदार २ हेडा सिर्सी	५०मिटर ७कि.मी ५कि.मी	सन्चेतना मुलक कार्यक्म, विपद्पूर्व तयारी, विपद्मा बच्ने तरीका	उद्धारका लागी क्लव, जुरेश शिक्षक खटाओ, सचाजिदै, सूचना सम्चार गर्ने र उद्दार गरी सुरक्षित स्थानमा पुराउने	व्यवस्थापनामा सहयोग गर्ने राहत समाग्री प्रदान गर्ने, अस्थायी वस्नका लागी वन्दोवस्थ गर्ने
५	प्रहरी चौकी	वडीकेदार २ खडयौली	३ कि मी	चेतना मुलक कार्यक्रम विपद्बाट बच्ने तालिम उद्दारका लागि तालिम	उद्दार खटिने सुचना प्वाह गर्ने थप जनशक्ती परिचालन गर्ने	पुनस्थापनामा सहयोग, शान्ती सुरक्षा, हिसांबाट सुरक्षा
६	गा पा कार्यलय	वडीकेदार २ खडयौली	३ कि मी	विपद्बाट बच्ने योजना बनाउने, विपद् पतिकार समिति बनाउने, विपद् सुरक्षा दल निर्माण गर्ने, राहत सामगी उद्दार व्स्थापन, सुरक्षित आवश	उद्दार गर्ने खटाउने, अन्य सरकारवलासँग समन्वय	पुनस्थापना खोज र राहत, क्षतिपुर्ति प्दान सुरक्षा, शिक्षाको व्यवस्थापन
७	वडीकेदार एफ.एम	वडीकेदार २ खडयौली	३ कि मी	पुर्व सन्चेतना मुलक सुचना ,सुरक्षित स्थानको जनकारी	उद्दारका लागी पहल, सही सुचना आदान प्रदान	पुन व्यवस्थापन का लागि सहयोगको सान्त्वनन

तालिका ३२ : वडा न ३ संघ संस्थाहरूको विवरण

क्र. सं.	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	ाविपद ्तथा जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका लगि प्राप्त हुनसक्ने सहयोग		
क	वडाभित्र			*विपद् पूर्व*	*विपद्को समयमा*	*विपद् पश्चात*
१	स्वास्थ्य चौकी	वडीकेदार डोटी	जोडिएको	जन चेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चानले गने ।	सामान्य उद्धार गर्न सक्ने	घाँउ चोटपटकमा मलम पट्टी औषधी उपचार परामर्श
२	प्रहरी चौकी		५०० मिटर	जनचेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्ने।	सामान्य उद्वार	माथिल्लो निकायरलाई सुचना दिने। आाफनो र अन्य कार्यलयसँग सहयोग माग्ने र खाने, बस्ने, सुरदिक्षत ठाउँको लागी
३	विद्यालय		५०० मिटर	जन चेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	विपदमा परेकाको सामान्य उद्वार	भौतिक, आर्थिक सहयोग गर्ने आदि।
४	सामुदायिक वन		लामो तथा छोटो दूरीमा रहेका छन्	विपद बाट बच्न जनचेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । वृक्षारोपण गर्ने	सामान्य उद्धार	आर्थिक सहयोग, काठ उपलब्ध खर उपलब्क

५	R.C. D.C	वडा न३	५ कि मि	जनचेतनामूलक कार्यक्रम	समान्य उद्धार	आर्थिक भौतिक खाद्यान्न, लत्ता कपडा, लगाएतक कुरामा सहयोग
६	जु.रे.स	वीरेन्द्र मा.वि.		चेतनामूलक कार्यक्रम	समान्य उद्धार	चन्दा संकलन भौतिक सहयोग आर्थिक सहयोग
७	जु.रे.स	विष्णु मा.वि		चेतनामूलक कार्यक्रम	समान्य उद्धार	चन्दा संकलन भौतिक सहयोग आर्थिक सहयोग
८	बल क्लब	वीरेन्द्र मा.वि, अमही मा.वि, विष्णु मा.वि, चौडेल मा.वि, भैरब मा.वि,		चेतनामूलक कार्यक्रम	समान्य उद्धार	चन्दा संकलन भौतिक सहयोग आर्थिक सहयोग
९	वडीकेदार गा.पा	खड्यौली डोटी	१० कि मि	बैठक, छलफल तालिम आदि	समान्य उद्धार	भार्थिक सहयोग राहुत, उपलब्ध गर्ने माथिल्लो निभाव

तालिका ३३ : वडा न ४ संघ संस्थाहरूको विवरण

क्र. सं.	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	ीवपद ्तथा जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका लगि प्राप्त हुनसक्ने सहयोग		
क	वडाभित्र			*विपद् पूर्व*	*विपद्को समयमा*	*विपद् पश्चात*
१	स्वास्थ्य चौकी	डीकवेन	कि मि	विपद् व्यवस्थापन समिती बनाउने विपद्को बेला आवस्यक पर्ने सामाग्री खरीद गर्न सक्ने	समिती मार्फत उद्दार तथा प्थामिक उपचार गर्न सक्ने	स्वास्थय सेवा दिनसक्ने घाइतेको उपचार गर्नसक्ने
२	विद्यालय शिवजी मा.वि	उज्याली	३ कि मी	विपद व्यवस्थापन समिती निमार्ण विद्ययाथीमा विपद सम्बन्धी सचेतना तथा शिक्षा दिने योजना बनाउन सक्छ। भुकम्प सुरक्षित केन्द्र स्थापना	समिती मार्फत उद्धार गर्न सक्छ।	आवाशको लागी विद्यालय दिन सक्छ।
३	सामुदायिम	महोत्यास	६ कि मी	जनचेतनाको लागी आर्थिक सहयोग गर्न सन्छ।	समिती खटाउने र उद्धार गर्ने	काठ, दाउरा उपलब्ध गराउन सक्छ
४	महिला सहकारी सस्था	ज’नि	३ कि मी	महिला कार्यक्रम दिन सक्छ	समिती खाटाउने र उद्धार गर्ने	सयेर सदस्यलाई परीचालन गरी उद्धार गर्न सक्ने
५	समुदायि	बजवाटा		जनचेतना	उद्धारको समयमा	आ थिंक पुन

	क सिकाई विकास केन्द्र		५०० मिटर	मुलक कार्यक्रम सञ्चालान गर्न सक्ने	आफनो स्वयम सवेकलाई पठाई उद्धारमा सहयोग गर्ने	निर्माणको लागि आर्थिक र प्रविधिक सहयोग गर्न सक्ने
६	ग्रामिण समुदायी क विकास केन्द्र	वडीकेदार ३	१५ कि मी	जनचेतना मुलक कार्यक्रम चलाउने	उद्धारको लागी कर्मकारी खटाउन सक्छ।	पुनर्निर्माण तथा पुनस्थानको लागि आर्थिक सहयोग गर्ने
७	प्रहरी चौकी	वडीकेदार २ खडयनैली	१० कि मी	जनचेतना मुलक कार्यक्रम सञ्चालान चलाउन	उद्धार गर्न सक्छ।	पुनर्निर्माण गर्न सहयोग गर्ने
८	अर्गानिक भ्याली	चुरे गा पा ३ मिलनपुर	४० किलो मिटर	जनचेतना सम्बन्धी जानकारी दिन सकने ।	उद्धारको निम्ती आफनो कमचारी पठाउने	आर्थिक सहयोग पुन निर्माण गर्नेको लागि प्राविधिक सहयोग गर्न सक्ने।

तालिका ३४ : वडा न ५ संघ संस्थाहरूको विवरण

क्र. सं.	कार्यालय सङ्घसंस्था	ठेगाना	भौगोलिक दूरी	िवपद ्तथा जलवायुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका लगि प्राप्त हुनसक्ने सहयोग		
क	वडाभित्र			*विपद् पूर्व*	*विपद्को समयमा*	*विपद् पश्चात*
१	स्वास्थ्य चौकी	मर्कोट	८०० मि	विपद् सम्बन्धि जनचेतना मुल्लक कार्यक्रम	घटना स्थलमा गई प्रथमिक उपचार उपलब्ध गराई थपउपचारका लागि सल्लाहशुझाप दिनु	घाइतेहरुको नि.शुल्क उपचार उपलब्ध गराई

				उपलब्ध गराउनु		सान्त्वनत दिने
२	विद्यालय	के.मा.वि रन्तोला	३० मि	विपद्बाट बच्नका लागी गर्नपर्ने सवधानका उपायहरु विद्यार्थीको सबैमा जनचेतना जगाउने	विपद्मो परेकोहरुकोलाई उद्धार गर्न सहयोग गर्न	विपद्मा परेको घरलाई रहत उपलब्ध व्यवस्थापन गर्ने
३	सामुदामिवन	थानकोट	१५०० मि	जनचेतना जगाउने	विपद्मा परेकोहरुकोलाई उद्धार गर्ने, मदत गर्ने	विपद्ले घर तथा छाना भत्केकालाई घर निमार्ण गर्ने काठ उपलब्ध गराउने
४	सहकारी	रन्तोला	१५ मि	जनचेतना जगाउने	उद्धार गर्ने	विपद्मा परेकालाई राहातको सामाग्री उपलब्ध गराउने
५	R.C.D.C	वडा नं. ३	८ कि.मि.	जनचेतना प्रदान गर्ने	विपद्मा परेकालाई उद्हार गर्ने र सहज रहन चेतना दिने	राहातका सामग्री प्रदान गर्ने
६	इलाका प्हरी चौकी घाडगल	वडा नं. ३	१० कि.मि.	जनचेताना जगाउने र सुरक्षा सम्वन्धी ज्ञान प्रदान गर्ने	विपद्मा परेकालाई उद्हार गर्ने । सचेत रहन आहवान गर्ने	बास्तविक कुराहरुलाई Reporting गर्ने र राहात सामग्री वितरण गर्ने सहयोग गर्ने

२.७. स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच

यस पालिकामा ५ वटै वडाहरुमा वडास्तरीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति गठन भएको छ । यसले गर्दा समुदायलाई विपद्सँग सामना गर्ने क्षमता विकासमा सहयोग गर्नेछ । यस विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिलाई विपद् सम्बन्धी विभिन्न तालिमहरु प्रदान गरी तिनिहरुको

ज्ञान, सिप र क्षमताको विकास गर्नु जरुरी छ । यस पालिकामा वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, रेडक्रस, वचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरु, बैकहरु, क्लवहरु, नेपाल प्रहरी, आमा समूह तथा अन्य संघसंस्थाहरुलाई क्षमता मान्न सकिन्छ । यसका साथै पालिका मा शैक्षिक संस्थाहरु पनि प्रत्येक वडाहरुमा रहका छन जसका माध्यमहरुबाट विद्यार्थी तथा समुदायलाई विपद् सम्बन्धी जानकारी प्रदान गर्न सक्छ । एक-एक थोपाले समुन्द्र बन्छ भनेझै एक-एक विद्यार्थी तथा शिक्षक-शिक्षिकाले सम्पुर्ण समुदायलाई नै विपद्को सामना गर्न सक्ने क्षमतामा वृद्धि गराउन मद्धत पुऱ्याउंछन् । जसलाई क्षमता मान्न सकिन्छ । पालिकामा, यसैगरी यहाँ पुल रहेका छन जसले गर्दा समुदायलाई आवतजावत गर्न सजिलो भएको छ । यसका साथै सुरक्षित आवास वा खुला स्थानलाई पनि क्षमता मान्न सकिन्छ । जसको प्रयोग विपद्का बेला गर्न सकिन्छ । यसैगरी यहाँ भएका दक्ष जनशक्तिको रुपमा तालिम प्राप्त आधारभूत खोज तथा उद्धार कार्यदल, तालिम प्राप्त पौडीबाज, तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मिहरु, तालिम प्राप्त स्वयंमसेवक, तालिम प्राप्त कृषि प्राविधिक, शिक्षक, कर्मचारी, इन्जिनियर, सिकर्मी, डकर्मी, जसलाई यहाँको क्षमता मान्न सकिन्छ । यसका साथै विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिलाई सक्षम बनाउनका लागि आपत्कालिन कोषको स्थापना गरी त्यसको बढावा गनको लागी विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति निरन्तर रुपमा सक्रिय भएको छ । जसको फलस्वरुप पालिका स्तरमा विपद् व्यवस्थापन कोष र विपद् सम्बन्धी अन्य ऐन र कार्यविधिहरु तयार गरि कार्यावन्यनमा ल्याईएको छ जसलाई समग्र पालिका को ठुलो क्षमताको रुपमा लिन सकिन्छ ।यस पालिका मा कार्यरत विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारीसंघ संस्थाहरू जसले यस क्षेत्रमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र समुदायको क्षमता वढाउने कामहरू गरिरहेका छन् । यस वडामा रहेको विभिन्न राजनीतिक दल तथा समुहहरू, आमा समुह, महिला समुह, विभिन्न बचत समुह तथा कृषि समुहहरू, वडा तथा समुदाय भित्रका युवा तथा बाल क्लवहरूलाई यस वडाको क्षमता मान्न सकिन्छ । यसै गरी यस पालिका मा रहेका शिक्षक तथा स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत समुदाय पनि छन् जसको ज्ञान तथा सिप विपद् व्यवस्थापनमा प्रयोग हुन सक्छ । यस पालिका मा भएको सडकलाई क्षमता मान्न सकिन्छ, जुन सडक अन्य समय सँगै आपत्कालिन समयका लागि प्रयोग गर्न सकिन्छ । यस पालिका मा भएका सहायक सडक तथा बाटोहरु पनि केहि हदसम्म मर्मत गर्नु पर्ने देखिन्छ । यसका साथै पालिका मा भित्रका विद्यालय तथा खुल्ला क्षेत्रहरू पानीको स्रोत तथा मुहानलाई क्षमता मान्न सकिन्छ । विभिन्न क्षेत्रहरू पहुँचवाला समुदायका व्यक्तिहरू यस पालिका का क्षमता हुन् । यस पालिका मा रहेका सिकर्मी तथा डकर्मीहरूले स्थानीय सीप र आफ्नै क्षमता र दक्षताको आधारमा काम गर्ने गरेका छन् उनीहरूमा भूकम्प प्रतिरोधी सँरचना निर्माण गर्ने सीप तथा क्षमताको विकास गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

तालिका ३५: बडीकेदार गाँउपालिका क्षमता विश्लेषण

स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच वडा नं १.

विवरण	नाम र रहेको स्थान (कहाँ)	सङ्ख्या (कति)	क्षमता	अवस्था	कै
भौतिक स्रोत					
पुल	देवली, वि.पी नगर, थला, वगडगडा, मनैवडा गोलेतडा	६	मनिस हिडन सक्ने	जीर्ण	
सडक	वि. पी नगर देखी दोला वि.पी नगर देखी पातल देवली देखी रिसेडी थला देखी रिसेडी गुनकोट देखी देवली चिन्ने देखी देवली देवली देखी गुजैल	८		जीर्ण, सुधार गर्नुपर्ने	

	रिसेडी देखी टुवट्टे विण्रा				
बाँध	हाइड्रोपावर	१		समान्य	
विद्यालयभवन	पातल, देवली, अलाडी, रिसेडी वनेना मुडा	२६	३०० जना विधार्थी बालबालीका पढन सक्ने	केहि भवन मर्मत गर्नुपर्ने	
सुरक्षितआवास तथा स्थान	वि.पी नगर क्यामपस, लक्ष्मी मा.वि विद्यालय रिसेडी स्वास्थ्य चौकी देवली	३	१०० मनिसलाई सुरक्षित राख्ने	राम्रो तथा सामान्य	
सामुदायिक चर्पी					
सञ्चारका साधन	मोवाइल, टि.भी, रेडियो, इन्टरनेट	१००००			
यातायतका साधन	बस, अटो, मोटर साइकल, वोलेरो, जिप, टेक्टर	४६	यात्रु र समान ओसर पसार गर्ने		
पूर्वसूचना प्रणाली	वि.पी नगरमा पुर्व सुचना व्यवस्थापन गर्ने	१			
लाइफ ज्याकेट					
डुङ्गा					
मानव संसधन					
तालिमप्राप्त स्वयंसेवक		१		भरखर तालिम लिएको	
ग्रामीण महिला स्वास्थ्यकार्यकर्ता					
तालिमप्राप्तकृषिप्राविधिक					
शिक्षक	निजी, करार	५२ जना			
कर्मचारी	करार	१२			
स्वयंसेवक					
सिकर्मी	स्थानिय	१६			
डकर्मी		२१			
अन्य					
सामाजिक स्रोत					
सामुदायिकभवन	सामुदायिक वन समिती सहकारी	१९	कच्ची	जिर्ण	
पाटी पौवा		४			
खानेपानीवितरण धारा	गाउँ टोल अनुसार घर घरमा छैन तर टोल अनुसार	१८५			
मठ मन्दिर		३४			
सामाजिक संरचना					
महिला/आमा	आर्य आर्जन, वचत,	१२			

/अपाङ्गताभएकाव्यक्तिहरुको समूह	कृषक समुह, स्वास्थय आमा समुह				
आयआर्जनमा सक्रियमहिला समूह		७			
निर्णय तहमाभएकामहिला	जनप्रतिनिधी तथा विभिन्न समुहमा नेतृत्व लिन सक्ने	६			
शैक्षिकअवस्था (म/पु)	महिला भन्दा पुरुषको साक्षेरत संस्थय बढी	६७			
आर्थिक स्रोत					
व्यापार व्यवसाय	ठुला तथा खुद्रा	२५			
उद्योगकलकारखाना	मिलहरु	५			
नोकरी	वैदेशिक रोजगार, इण्डीया,	१२७			
बचत समूह	प्रत्येक टोलमा	६			
विपद् व्यवस्थापन कोष					
ब्याङ्क तथावित्तीय संस्था	वडा न १ सहकारी २ लघुविता सस्थां ३	६			
प्राकृतिक स्रोत					
खेतीयोग्यभूमि		७७ हेक्टर	५०० घरधुरी		
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)	विभिन्न सामुदायिक वन तथा आवादी जग्गा वरपर रहेको	८५०० हेक्टर			
खेर गइरहेको जमिन		१५०० हेक्टर			
खेतीगरिने मुख्यबाली					
धान	जेठ, असार	असोज, कार्तिक	११ टन	कम्पोष्ट	आफैले राख्ने गरेको
मकै	जेठ	भाद्र, असोज	१६ टन	कम्पोष्ट	आफैले राख्ने गरेको
गहुँ	कार्तिक	चैत्र वैशाख	२१ टन	कम्पोष्ट	आफैले राख्ने गरेको
कोदो	आषाढमा	कार्तिक	४ टन	कम्पोष्ट	

तालिका ३६: बडीकेदार गाँउपालिका क्षमता विश्लेषण

स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच वडा नं २.

विवरण	नाम र रहेको स्थान -कहाँ)	सङ्ख्या -कति)	क्षमता	अवस्था	कै
भौतिक स्रोत					
पुल	सेनेरी पुल कैलाली खरहर पुल डोटी कैलाली जोडने गोढा खोला पुल सैनेरी र सिसि जोडन कपडी गाड पुल छेडा र	१ १ १ १		ठिक छ ठिक छ ठिक छ ठिक छ	

	वजाड				
सडक	खडेली छेडा सडक, वडीकेदार २ छेडा वर्छैर्न कोटकेन पुरान सडक कोदकेना, कोटकेना बर्छैन देखी वछैन गाउँ सडक, वछैन गाउँ सहजपुर बोक्टान सडक, काउले जोगेपानी वराउ साजेवाडा, वराड न सडेखान खरहर सडक, खहर सडेखान सिर्सि ताडी, तारी सडेखान राडी कृषि सडक , राडी	१ १ १ १ १ १ १ १ १		धेरै जस्तो सुधार गर्नुपर्ने	
बाँध					
बिद्यालय भवन					
सुरक्षितआवास तथा स्थान	बर्छैर्न मा.वि सरसोती आ.वी सिसि ज्नता मा.वी राडेखान जनता आ.वी मिनी खोला	१४ ३ ५ ३	१००० ३०० ६०० ५००	सुधार गर्नुपर्ने	
सामुदायिक चर्पी	खडैली	१	२०००	ठिक	
सञ्चारका साधन					
यातायतका साधन					
पूर्वसूचना प्रणाली	ह्लाक, रेडियो, मोवाइल फोन		वडा भित्र	ठिक छ	
लाइफ ज्याकेट					
डुङ्गा					
मानव संसधन					
आधारभूतखोज तथा उद्धार तालिमप्राप्तजनशक्ति	सुरक्षा कर्मी, स्वास्थय कर्मी, विपद् व्यवस्थापन टोल	५ देखी ६ छ	दक्ष	ठिक	
ग्रामीण महिला स्वास्थ्यकार्यकर्ता	दिपा धर्ति मगर, पुरान हिरा पुन मगर, सिर्सि कविता साउद, सडेखान	३	दक्ष	ठिक	
तालिमप्राप्तकृषिप्राविधिक					
शिक्षक	रमेस मलासी	१	दक्ष	ठिक	
सामाजिक स्रोत					
सामुदायिकभवन	वडा भवन, विद्यालय भवन, स्वास्थय भवन, सहकारी भवन, भटेनरी	१, १३, ४, २, १		ठिक	
पाटी पौवा	पुरान न्योला, सडेखान	४		ठिक छैन	
खानेपानीवितरण धारा	तोला खानेपानी वडा कार्यलय खानेपानी	१ १		ठिक छैन	
मठ मन्दिर	मोहन्याल मन्दिर	१		ठिक छैन	

	लाटो वेताल मन्दिर	१			
सामाजिक संरचना					
महिला ⁄ आमा ⁄अपाङ्गताभएकाव्यक्तिहरुको समूह	मखमली आमा समुह पेरवि अपाङ्ग समुह	१ १			ठिक छ
आयआर्जनमा सक्रियमहिला समूह					
निर्णय तहमाभएकामहिला	स्वयम सेवीकाहरु महिला जनप्रतिनिधी, शिक्षीकाहरु	२ ५			ठिक छ
शैक्षिकअवस्था (म ⁄ पु)					
आर्थिक स्रोत					
बचत समूह	महिला बचत समुह, विपीनगर				
विपद् व्यवस्थापन कोष					
ब्याङ्क तथावित्तीय संस्था	महिला लघुविता , विपीनगर				
प्राकृतिक स्रोत					
खेतीयोग्यभूमि	वडीकेदार गाउँपालिका वडा न २ को सबै वस्तीहरुमा				
अन्य)					
निजीतालतलैया					
व्न					
कुवा					
नदीनाला	ठुलीगाड र झोटझेना खोला	२ वटा	वर्ष भरि		
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)	वडा २ सबै समुदायिक वनको क्षेत्रलाई वनजङ्गल हेक्टर वा रोपनी २५ हजार रहेको			पुरै वन लाई आगोले सखाप	
खेर गइरहेको जमिन					
खेतीगरिने मुख्यबाली					
धान	चैत देखि साउन सम्म	असोज देखि कार्तिक सम्म	२०० मिटर	प्राङगारिक मल	
मकै	वैशाक देखि जेठ सम्म	भाद्र	१००० मिटर	प्राङगारिक मल	
गहुँ	कर्तिक मंसिर महिनामा सम्म	चैत्र देखी जेष्ठ महिना	५०० मिटर	प्राङगारिक मल	

तालिका ३७: बडीकेदार गाँउपालिका क्षमता विश्लेषण

स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच वडा नं ३.

विवरण	नाम र रहेको स्थान (कहाँ)	सङ्ख्या (कति)	क्षमता	अवस्था	कै
भौतिक स्रोत					
पुल (झो.पु.)	खनियाताल पुल वडीकेदार गाउँपालीका	२	पुल आवत जावतमा	२ ओटै पुल जोखिम पुर्ण	

	वडा न ३ घाङगली खोला पुल		मोटर साइकल र मनिस हिडन मिल्ने		
सडक	वडीकेदार गाउँपालिका वडा न ३ सुनालेख देखी मुलेचोर सम्म	१	सिङगल यातायत वा यकोहेरिा यातायात हिडन मिल्ने	वर्ष याममा पहिरोहरु जाने जोखीम पुर्ण	
बाँध	वडीकेदार गाउँपालिका वडा न ३ गलछेना	२		जोखीम पुर्ण	
विद्यालयभवन	वडीकेदार गाउँपालिका वडा न ३ चायकोट	२	विधायथीहरु पढने	छानाहरु हावाहुरी ले उडाउन सक्ने	
सुरक्षितआवास तथा स्थान	वडीकेदार गाउँपालिका वडा न ३ घाङगल पोखरी	१	१२०० मिटर		
सामुदायिक चर्पी					
सञ्चारका साधन	वडीकेदार गाउँपालिका वडा न ३ मा जिउनाको डाँडा	१	वडा न ३ भरि	आगलागीको डर चट्याग डर	
यातायतका साधन	वडीकेदार गाउँपालिका वडा न ३ घाङगलमा रहेको , जिप, मोटरसाइकल, टेक्टर आदि	वडा न ३ भरि	वडा न ३ भरि	सडक दुर्धटना हुन सक्ने अवस्था	
पूर्वसूचना प्रणाली	वडीकेदार गाउँपालिका वडा न ३ को वडा कार्यलय मटेला			जिर्ण	
लाइफ ज्याकेट	वडीकेदार गाउँपालिका वडा न ३ को ओखल्ढुङगा	३	जिर्ण	पुरानो भएको	
डुङ्गा		४			
मानव संसधन					
ग्रामीण महिला स्वास्थ्यकार्यकर्ता	भक्त ताम्राकार, हरिकला बुढा मगर	७	३६	ठिक	
तालिमप्राप्तकृषिप्राविधिक	दिनेश जोशी	१			
शिक्षक	जयराम चौधरी, पुरन	७०	वडा भरि	ठिक	
कर्मचारी	दिनेश जोशी	१			
सामाजिक स्रोत					
सामुदायिकभवन	वडीकेदार गाउँपालिका ३ मलो घाङगल	१	५०		
पाटी पौवा	वडीकेदार गाउँपालिका	१	२०		

	३ मटेला				
खानेपानीवितरण धारा	वडीकेदार गाउँपालिका ३ दह	१	५००० लिटर	मर्मत गर्नुपर्ने	
मठ मन्दिर	वडीकेदार गाउँपालिका ३ चैवला जैसिवाज	२	पुरै		
सामाजिक संरचना					
महिला/आमा /अपाङ्गताभएकाव्यक्तिहरुको समूह	वडीकेदार गाउँपालिका ३ विढारा	१	पुरै वडा भरि		
शैक्षिकअवस्था (म/पु)	वडा ३ भरि	६००	साक्षर	राम्रो	
आर्थिक स्रोत					
व्यापार व्यवसाय	वडीकेदार गाउँपालिका ३ घाडगल	३	४५ जना	व्यवसथित नभएको	
उद्योगकलकारखाना					
नोकरी	वडा न ३	२५०	वडा भरि	राम्रो	
बचत समूह	वडीकेदार गाउँपालिका ३ घाडगल	६	१५०		
प्राकृतिक स्रोत					
खेतीयोग्यभूमि	वडा न ३	१५० रोपनी	९० टन	ठिकै छ	
नदीनाला	वडा न ३	५	वडा भरि	ठिकै छ	
खेर गइरहेको जमिन	वडा न ३		२०० रोपनी	१० मिटरिक टन	
खेतीगरिने मुख्यबाली					
धान	असार देखी स्रावण सम्म	कर्तिक	२ टन	गोठे मुल	आफनै
मकै	वैसाख देखी जेठ पहिलो हप्ता	असोज	३ टन	ठिकै मुल	आफनै
गहुँ	असोज देखी कार्तिक	चैत वैसाख	४ टन	ठिकै मुल	आफनै
तोरी	वैसाख देखी जेठ	पुस, माघ, फागुन	३० टन		

तालिका ३८: बडीकेदार गाँउपालिका क्षमता विश्लेषण

स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच वडा नं .४

विवरण	नाम र रहेको स्थान (कहाँ)	सङ्ख्या (कति)	क्षमता	अवस्था	कै
भौतिक स्रोत	नुवाकोट डिल सुनाली	१	मनव आवत जावत	जोखिम	
पुल (झो.पु.) खोला पुल	सेरेगाड पुल (सेरेखेत), सालाखेत, ओराडी खेत पुल ,घडिखेत, सिमेताल, ओदलना, कनेरीगाड, घटेखोला, छेडेगाड, खुडकुल्लो दोगाड, जडेमाणौ स्टिल पुल	१३ वटा	मनिसहरु एक आपसमा जान आउन सक्ने	सुधार र मर्मत गनुपर्ने	

	मन्नोगाड , मटेल स्टिल पुल - पुन्तडा मटेल)				
सडक	सहजपुर बोगटान सडक, खडेउली जुनि दुई वियार वरालगाउँ कृषि सडक, वेलुवा कृषि सडक, वल्येजडी कृषि सडक, गुरगुडेउली कृषि सडक, अगिडा कृषि सडक, मौरी कृषि सडक, वनेरी कृषि सडक, पुत्तडा कृषि सडक, टिमुह खेतालो कृषि सडक, टिमुट कृषि सडके, काउले सुकाडा कृषि सडक, रोल अयरी कृषि सडक	१७ वटा	गाडि ओहर दोहर गर्न सक्ने	सबै सडक सुधार र मर्मत गर्नुपर्ने	
बाँध	सेरेगाउँ जलविधृत परियोजना बाँध, छेडेगाड लधृ जल विधृत परियोजना सैन खेत बाँध	२ वटा		ठिकै चलिरहेको	
विद्यालयभवन	महन्याल आधारभुत विद्यालयले सुकाँडा, मेलघडी आधारभुत विद्यालय पुन्तडा, शिवजी विद्यालय मुज्याली, जनप्रेमो विद्यालय बनेरी, केदारेश्वर आधारभुत विद्यालय वाजवाटा, विष्णु माध्यामिक विद्यालय वरालगाँउ	६ वटा	विधार्थीहरु वस्नको लागि प्रत्यक मात्रामा कोठा भएका पक्की भवन भएका	कुनै विद्यालयका भवनहरु पुराना भएको र पहिरोको कारणले कुनै विद्यालय सुधार र मर्मत गर्नुपर्ने देखिन्छ	
सुरक्षितआवास तथा स्थान	महन्याल मा.वि सुकाडा, शिवजी मा.वि मुज्याली, मान्नाकापडी स्वास्थय चौकि, मान्नाकापडी महिला वहुउदेश्य सहकारी, मेलघडी मा.वि पुन्तडा	५ वटा	विद्यार्थीहरु एक आपसमा बस्न सक्ने	सुधार मर्मत गर्नु पर्ने	
सामुदायिक चर्पी					
सञ्चारका साधन	रेडियो, टेलिभिजन, नेपाल टेलिकमको			नयाँ बनाउनु पर्ने	

	टावर, हुलाक			अवश्क्ता	
यातायतका साधन	मिनि टर्क, जिप, मोटरसाइकल, बस		समान ओसार पसार गरी रहेको		
पूर्वसूचना प्रणाली	रेडियो, टेलिभिजन, मोवाइल फोन				
लाइफ ज्याकेट					
डुङ्गा					
मानव संसधन					
आधारभूतखोज तथा उद्धार तालिमप्राप्तजनशक्ति					
जिल्लाविपद् प्रतिकार्यसम्बन्धीतालिमप्राप्तजनशक्ति					
तालिमप्राप्तपौडीबाज					
तालिमप्राप्त स्वयंसेवक					
स्वास्थ्यकार्यकर्ता	मान्नाकापडी स्वास्थय चौकीमा कार्यकरता कर्मचारी र चौकी डाँडा सामुदायिक स्वास्थय इकाईमा कार्यरत कर्मचारीहरु				
तालिमप्राप्तकृषिप्राविधिक	मान्नाकापडी वडा ४ मा रहेको कृषि प्रविधिकहरु	१		कामगरी राखेको	
शिक्षक	सान्नाकापडी वडा न ४ मा रहेको शिक्षक				
कर्मचारी	मान्नाकापडी वडा ४ मा रहेका स्वासस्थय चौकि र वडा कार्यलयको कर्मचारी	१०		कामगरी राखेको	
स्वयंसेवक					
सिकर्मी	नम्न सख्यामा	२५	दक्ष		
डकर्मी	मान्नकापडीमा डकर्मी निम्न सख्यामा	४०	दक्ष		
अन्य					
सामाजिक स्रोत					
सामुदायिकभवन	मोहन्याला सा.व भवन रनुकाँडा छडि सा.व भवन टिमुटा वगछेडा सा.व भवन वागछेडा				
पाटी पौवा					
खानेपानीवितरण धारा	वाजबाट खानेपानि विपद्पुण धारा	६ वटा	प्रयोग भइरहेको	मर्मत सुधार	

	सार्वजनिक विद्यालय सहकारोका वितरण धारा			गर्नुपर्ने	
मठ मन्दिर					
सामाजिक संरचना					
महिला/आमा /अपाङ्गताभएकाव्यक्तिहरुको समूह	लालिगुराँस आम समुह माखमली आमा समुह मान्ननकापडी महिला वहुउदश्ेय सहंकारी संस्था	३ वटा			
आयआर्जनमा सक्रियमहिला समूह					
निर्णय तहमाभएकामहिला	क्लिपाल महिला समुह मान्नाकापडा महिला वहुउदश्ेय सहंकारी संस्था	२वटा	पक्की भवन		
शैक्षिकअवस्था (म/पु)	मान्नाकापडी वडा साक्षर घोषण भएको				
आर्थिक स्रोत					
व्यापार व्यवसाय		२० वटा	आवश्यक सामाग्री पाउने	राम्रै आथिक अवस्था	
उद्योगकलकारखाना					
नोकरी					
बचत समूह					
विपद् व्यवस्थापन कोष	विद्यालय स्तरीयमा विपद् व्यवस्थापन कोष रहेको	६ वटा विद्यायलयमा		अझै प्रभावकारी बनाउने	
ब्याङ्क तथावित्तीय संस्था	छिमेकी लघु वितिय सस्था महिला लघु वितिय सस्था लक्ष्मी सरस्वती लघु वितिय सस्था मान्नाकोपडा म.व सहकारी सस्था	४ वटा वितिय संस्था	राम्रै		
प्राकृतिक स्रोत					
खेतीयोग्यभूमि	मान्ना कापडीको सबै गाउँवस्तीहरुमा खेति योग्य भुमि रहेको				
नदीनाला	सेरे गाड, मन्नी गाड, कनेरी गाड, धुवाघाट गाड,	४ वटा	वर्ष भरी पानी हुने		
तालतथापोखरी	कालारुवा ताल	२ वटा	वर्ष भरी पानी हुने		
सिँचाइको साधन र स्रोत					
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)	मान्नकापडीका सबै सामुदायिक वनको क्षेत्रलाई वन जङगल			पुरै जमिनलाई वन माराले	

	२० हजार रोपनीमा रहेको			सखाप परको	
खेर गइरहेको जमिन	मान्नाकापडी वडामा खेर गइरहेको जमीनको क्षेत्रफल ४० हजार रोपनी क्षेत्रफल जमिन खेर गइरहेको छ			परै जमिनलाई वन माराले सखाप परको	
खेतीगरिने मुख्यबाली					
धान	पाखो वारीमा चैत वैसाखमा खेतवारीमा असार साउन	असोज कार्तिक	२०० मे.टन	प्राङगारिक मल, गोठे मल	
मकै	वैसाख जेठ महिनामा	असोज महिनामा	१५०० मे.टन	प्राङगारिक मल, गोठे मल	
गहुँ	कार्तिक, मंसिर महिनामा	चैत, वैसाश, जेठ महिनामा	५००० मे.टन	प्राङगारिक मल, गोठे मल	
भट्मास					

तालिका ३९: बडीकेदार गाँउपालिका क्षमता विश्लेषण

स्रोतको उपलब्धता तथा पहुँच वडा नं .५

विवरण	नाम र रहेको स्थान (कहाँ)	सङ्ख्या (कति)	क्षमता	अवस्था	कै
भौतिक स्रोत					
पुल (झो.पु.)	विरेगडा पुल, दुदिला पुल, धारी पुल, धामिगाँउ पुल, मालबेला पुल,, यानकोट पुल,, तारिबाटा पुल,, यानकोट पुल,			राम्रो	
	सिलेधट पुल,			मर्मत गर्नुपर्ने	
सडक	अतरकाँडा देखि केदारमाण्डौ सम्म अतरकाँडा देखि दुदिला सम्म नेटा देखि थानकोट र कापडा सम्म रन्तोल देखि सिम्तोली र तरेक धारि देखि धारी केदारमाण्डो देखि केदारमाण्डो सम्म	६		नाजुक नाजुक नाजुक नाजुक नाजुक नाजुक	
बाँध	गोचोडा, धारि, मालवेला, घटेखेत, रजखेत	५			
विद्यालयभवन	अतरकाँडा, रन्तोला, चारी, केदारमाण्डो, वुढकित,	८			

सुरक्षितआवास तथा स्थान	केदारेश्वर मा.वि युवा वर्ष आ.वि केदारमाण्डो	३	३०० जना	राम्रो	
सामुदायिक चर्पी	अतरकाँडा, रन्तोला	२	३० जना		
सञ्चारका साधन	ऋतकाडाँ नेपाल टेलिकम टावर,	२		नजुक सुधार गर्नुपर्ने	
यातायतका साधन					
पूर्वसूचना प्रणाली	रडियो, हुलाक, मोवाइल	३		ठिक छ	
मानव संसधन					
स्वास्थ्यकार्यकर्ता	माकोट स्वास्थय चौकी, रन्तोला सामुदायक गाउेदार	३			
तालिमप्राप्तकृषिप्राविधिक		४			
शिक्षक		१			
कर्मचारी					
स्वयंसेवक	माकोट स्वास्थय चौकी, रन्तोला सामुदायिक गाउँधघर	३	ठिक छ		
सिकर्मी		१	ठिक छ		
डकर्मी					
अन्य					
सामाजिक स्रोत					
सामुदायिकभवन	वडा कार्यलय भवन, हुलक भवन, स्वास्थय भवन, विद्यालय भवन, गाउँ किल्नीक	विद्यालय १० अन्य ५	वडा भरि		
पाटी पौवा	सिम्तोली टोलमा पाटी पौवा	१		नजुक	सुधार गर्नुपर्ने
खानेपानीवितरण धारा	रन्तोला खाने पानी, धारा खाने पानी, माकोट खानेपानी		वडा भरि	नजुक	
मठ मन्दिर		५			
सामाजिक संरचना					
महिला/आमा /अपाङ्गताभएकाव्यक्तिहरुको समूह	प्रत्येक टोल(धारी, उनकोट, धामीगाउँ, सुनाडा, वस्तोला	प्रत्येक समुदयमा १० भन्दा बढी			
आयआर्जनमा सक्रियमहिला समूह	प्रगतिशिल आमा समुह लागयत अरु नमुना आमा समुह				
निर्णय तहमाभएकामहिला	पलिकामा कार्यपालिका सदस्य		२ जना		
शैक्षिकअवस्था (म/पु)	प्राय सबै साक्षर				
आर्थिक स्रोत					

व्यापार व्यवसाय	रन्तोला, मार्कोट,	३			
उद्योगकलकारखाना					
नोकरी	मिल				
बचत समूह	ऋामा समुह, कृषि समुह	५		नाजुक	
विपद् व्यवस्थापन कोष	नेपाल रेडक्रस	१	वडा भरी		
ब्याङ्क तथावित्तीय संस्था	ाविजय विकास वहुउदेश्य सहकारी			राम्रौ	
प्राकृतिक स्रोत					
खेतीयोग्यभूमि	थानकोट, बत्म खेत, गैचाडो				
सिँचाइको साधन र स्रोत	कुलो, नदि				
वनजङ्गल (हेक्टर वा रोपनी)					
खेर गइरहेको जमिन					
खेतीगरिने मुख्यबाली					
धान	चैत देखि साउन सम्म	असोज देखि कार्तिक सम्म	८० टन	गोबर मल	स्थानीय स्तरमै
मकै	वैशाक देखि जेठ सम्म	भाद्र	६० टन	गोबर मल	स्थानीय स्तरमै
गहुँ	कर्तिक मंसिर महिनामा सम्म	चैत्र देखी जेष्ठ महिना	५० टन	गोबर मल	स्थानीय स्तरमै

खण्ड ३: दिर्घकालिन सोच तथानीति

३.१. दिर्घकालिन सोंच :

विपत् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु जन्य जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यलाई संस्थागत गरी विपद् उत्थानशील समुदायको निर्माण गर्नु यस योजनाको दीर्घकालिन सोच हो । यस योजनाका परिकल्पना, ध्येय, लक्ष्यतथा उद्देश्यहरु निम्नानुसार रहेका छन्।

परिकल्पना :

“समुन्नत तथा विपद उत्थानशिल बडीकेदार गाँउपालिका”

३.२.ध्येय :

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवाय ुजन्य जोखिम व्यवस्थापनका कार्य गर्न सक्ने बडीकेदार गाँउपालिकाको क्षमता अभिवृद्धि गरी स्थानीय तथा सरकारी निकायको योजनामा विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको सवाललाई संस्थागतगर्दै विकासका नियमित योजनाहरुमा मूलप्रवाहीकरण गरी विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समुदायको निर्माण गर्ने यस योजनाको मूल ध्येय रहेको छ ।

३.३.लक्ष्य :

बडीकेदार गाँउपालिकामा रहेका विभिन्न समूह, बडीकेदार गाँउपालिका सञ्जाल तथा सरोकारवालाहरू बिच आपसी समन्वय, सहकार्य र संस्थागत सुशासन प्रवर्धन गर्दै जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् जोखिम व्यवस्थापन लगायतका सम्बन्धित विषयहरूमा समन्वयात्मक र सहयोगी वातावरण सृजना गरी बडीकेदार गाँउपालिका लाई विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल पालिकाको रूपमा विकास गर्ने यस योजनाको लक्ष्य रहेको छ ।

३.४.उद्देश्यहरू:

यस योजनाका निर्दिष्ट उद्देश्यहरु यस प्रकार रहेका छन्:

१ बडीकेदार गाँउपालिकामा रहेका प्रमुख प्रकोपहरु, संकटासन्न वडाहरु, जोखिमको अवस्था तथा क्षमताहरु पहिचानका साथै विश्लेषण गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन को सवाललाई विकासका कार्यमा मूलप्रवाहीकरण गर्ने ।

२.स्थानीय तहका नीति तथा विकास कार्यक्रममा सबै क्षेत्र र वर्ग (महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरीक, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, दलित, आदिवासी, जनजाति, प्रकोप प्रभावित, जलवायु जन्य प्रभावितवा सङ्कटासन्न समुदाय तथा व्यक्तिहरू, जस्ता वर्ग एवं नेपाल सरकारले लक्षित समूह भनी परिभाषित गरेका वर्ग) को समानुपातिक सहभागिता सुनिश्चित गरी विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनलाई संस्थागत गर्न मार्ग प्रशस्त गर्ने ।

३.नेपाल सरकारका विषयगत सरकारी कार्यलयहरु, स्थानीय सरकारहरुका पदाधिकारीहरुलाई विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको सवालमा कार्य गर्न सचेतना अभिवृद्धि र एकवद्ध गर्ने । साथै समुदायमा विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको सवालमा काम गर्न आवश्यक पर्ने दक्ष जनशक्तिको विकास गरी प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्ने ।

४.जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन, जैविकविविधता संरक्षण, जलाधार व्यवस्थापन र वातावरणीय सवालहरूमा बडीकेदार गाँउपालिका स्तरमा प्रभावकारी रूपमा कार्य गर्न समानुपातिक समावेशी एवं समन्वयात्मक संरचनाको निर्माण गर्ने ।

३.५.नीति तथा रणनीतिहरु:

स्थानीय तहमा रहेका सरकारी, गैरसरकारी, निजी तथा सार्वजनिक निकाय तथा संघ संस्थाहरुसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिहरुको गठन गर्ने तथा उक्त समिति मार्फत समितिका सदस्य तथा पदाधिकारी एवं समुदायका व्यक्तिहरुलाई विपद् तथा जलवायु सम्बन्धी गतिविधिहरुमा सहभागिता गराई क्षमता विकास गराउने यस योजनाको मूल नीति रहेको छ । यस योजना कार्यान्वयनका रणनीतिहरु देहाय बमोजिम रहेका छन्। स्थानीय तहमा विपद् जोखिम तथा जलवायु अनुकूलन का कार्यक्रमहरुलाई स्थानीय वार्षिक तथा आवधिक विकासका योजनाहरुमा मूलप्रवाहिकरण गर्दै लैजाने । योजनाले पहिचान गरेका क्षेत्रमा थप अध्ययन, अनुसन्धान तथा जानकारी संकलन गर्दै अद्यावधिक गर्ने । ज्ञान तथा विश्लेषणको आधारमा कार्यक्रमहरुको प्राथमिकीकरण र कार्यान्वयन गर्ने गराउने । योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन आदि सबै प्रक्रियामा समुदायका अति जोखिममा रहेका समूह तथा वर्गको समानुपातिक सहभागितालाई सुनिश्चित गर्ने । समुदायमा आधारित विपद् जोखिम न्यूनीकरणका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय ज्ञान, सिप, श्रोत र साधनको उपयोग गर्ने । जलवायु परिवर्तन अनुकूलन एवं विपद जोखिम व्यवस्थापनका लागि स्थानीय स्तरमा अनुकूलन आधुनिक तथा वैज्ञानिक ज्ञान, सिप, प्रबिधि पूर्व सूचना प्रणाली) हरुको प्रदर्शनी तथा प्रवर्द्धन गर्ने । समग्र परिमाणको साझा उद्देश्यका लागि जलाधार क्षेत्र, छिमेकी गाउँपालिका तथा नगरपालिका, जिल्ला, प्रदेश तथा नदी बेसिन प्रणालीमा आधारित कार्यक्रमहरुमा समन्वय तथा सहकार्य गर्ने ।

खण्ड - ४ : स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना

विपद् जोखिम व्यवस्थापनका कार्यक्रमलाई मूलभूत रूपमा मानव संसाधन तथा संस्थागत विकास योजना, भौतिक पूर्वाधार विकास, प्राकृतिक स्रोत संरक्षण, जीविकोपार्जनमा सुधार, नीतिगत क्षेत्रमा गर्नुपर्ने कार्यहरू तथा विकास कार्यमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका विधिको मूलप्रवाहीकरण गर्ने जस्ता प्रमुख क्रियाकलापलाई आधार मानेर स्थानीय समस्या समाधान गर्ने क्रियाकलापलाई निम्न बमोजिको प्राथमिकीकरण गरिएको छ ।

४.१ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा पूर्व तयारी,रोकथाम, अल्पीकरण र अनुकूलनका योजनाहरु

विपद्को सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिम विश्लेषणबाट प्राप्त परिणाम बमोजिम अत्याधिक जोखिममा रहेका समुदायका वडामा जोखिम न्यूनीकरणका लागि सञ्चालन गर्नुपर्ने क्रियालापलाई विपद् पहिले गरिने क्रियाकलापको रूपमा प्राथमिकीकरण गरिएको छ । यस चरणमा गर्नु पर्ने कार्यलाई निम्न दुई खण्डमा विभाजन गरी प्राथमिकता निर्धारण गरिएको छ।

४.१.१ नीतिगत व्यवस्था तथा निर्णयः

बडीकेदार गाउँपालिकाले विपद् जोखिम व्यवस्थापनका कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न आवश्यकता अनुसार पालिका विपद् व्यवस्थापन समिति ,वडा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन सहित जिम्मेवारी सहित कार्यदलहरू (जस्तै-समन्वय, सञ्चार तथा पूर्व चेतावनी; खोज तथा उद्धार; प्रथामिक उपचार , :योजना तर्जुमा समन्वय समितिका , र लैंगिक तथा सामाजिक कार्यदलका जस्ता कार्यदल) गठन गरिएको छ । त्यसैगरी प्रचलित नेपाल कानुन बमोजिम आवश्यकताको आधारमा नीतिगत निर्णय समेत गरी रणनीतिक कार्यहरू निर्धारण गरी उपयुक्त ढाँचामा उल्लेख गर्नु पर्नेछ।

४.१.२ जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि :

बडीकेदार गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रमा विपद् प्रति रहेको अज्ञानता हटाएर जोखिम व्यवस्थापनमा समुदायको सजगता अभिवृद्धि गर्न जनचेतना र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यलाई निम्न बमोजिमको अगाडी बढाउने छ।

तालिका ४० :जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि क्रियाकलाप

क्रस	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	विपद सम्बन्धी जनचेतनाको अभाव	बडीकेदार गाउँपालिकास्तरमा कम्तिमा ३ दिनको विपद व्यवस्थापन प्रशिक्षक प्रशिक्षण संचालन गर्ने,	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ गापा	२ लाख	गा पा, तथा पालिकाका विषयगत शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह सरकारी संस्थाहरु रेडक्रस	१ वर्ष भित्र
२		प्रशिक्षक प्रशिक्षण प्राप्त व्यक्तिहरुको परिचालनमा पालिकाका ५ वडाका (एक वडाका कम्तिमा २(३ स्थानमा) विपद जोखिम न्यूनीकरण, जलवायू परिवर्तन असर तथा अनुकुलनका उपायहरु, जोखिम सम्बन्धी ज्ञान विद्यालय तथा समुदायलाई अभिमुखिकरण गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ गापा	९ लाख	पालिकाका विषयगत शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु	१ वर्ष भित्र
३		विपद व्यवस्थापन	स्था.वि.तथा ज.उ	१ लाख	पलिकाका	प्रदेश र संघीय	१ वर्ष भित्र

क्रस	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
		सम्वन्धि विभिन्न सुचना, शिक्षा तथा संचारका सामाग्रीको विकास तथा वितरण गर्ने ।	समिती/	५० हजार	विषयगत शाखा	सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	
४		विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धि विद्यालय कक्षा संचालन गर्ने गराउने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	१ लाख	ग.पा, रेडक्रस तथा पालिकाका विषयगत शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु ,रेडक्रस	१ वर्ष भित्र
५		विपद व्यवस्थापन सम्वन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय ,दिवस सबै क्षेत्रमा मनाउन लाई प्रेरित गर्ने	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ गापा	१ लाख ५० हजार	पलिकाका विषयगत शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	नियमित
६	वडा स्तरमा विपद व्यवस्थापन समिति क्षमताको कमी तथा योजना नहुनु ।	पालिकालका सबै वडाहरुमा सामुदायीक विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएता पनि किन के का लागि र कसरी भन्ने क्षमता विकासका लागि तालिम तथा कार्यशाला संचालन गर्ने ।	वडा कार्यलय	४ लाख	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	१ वर्ष भित्र
७		वडामा विपद जोखिम व्यवस्थापन योजना निर्माण गराई वडा सभाबाट अनुमोदन गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	वडा कार्यालय	१ लाख ५० हजार	स्था.वि.तथा ज.उ मिती/	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	१ वर्ष भित्र
८		वडाहरुमा प्रकोप, जोखिम तथा संकटासन्नता तथा सुरक्षित स्थानको पहिचान गरी सचेतना अभिवृद्धि गर्ने गराउने ।	वडा कार्यलय	२ लाख	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु	१ वर्ष भित्र
९	नीति नियमहरुको प्रचार प्रसारमा कमी	विपद् पूर्व, विपद्को समय र विपद् पश्चात गर्नुपर्ने र यस क्षेत्रका सरोकारवालाहरुको बारेमा सचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	१ लाख	पालिका, जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु	१ वर्ष भित्र
१०	नीति नियम प्रचार प्रसारमा कमी	भवन निर्माण आचार संहिता, सडक सुरक्षा जस्ता विषयमहरुमा सामुदायिक तथा विद्यालय शिक्षा कक्षाको व्यवस्था गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	२ लाख	शहरी विकास डिभिजन, जिल्ला ट्राफिक कार्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	२ वर्ष
११	भुकम्पीय समस्या	भुकम्पीय सुरक्षाका लागी सचेताना अभियान संचालन गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	१ लाख	शहरी विकास डिभिजन, जिल्ला ट्राफिक कार्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथागैह सरकारी निकायहरु	१ वर्ष
१२	नीति नियमहरुको प्रचार प्रसारमा	संघिय सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानिय तहको विपद् व्यवस्थापन	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	२ लाख	वडाविपद् व्यवस्थापन समिति	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी	१ वर्ष

क्रस	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
	कमी	सम्वन्धि रहेका नीति, कानून तथा योजनाबारे स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा वडा विपद् व्यवस्थापन समितिलाई जानकारी मूलक गोष्ठी संचालन गर्ने				तथा गैह्सरकारी निकायहरु	
१३	बस्ती, भौतिक संरचना, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालयहरु सुरक्षित स्थानमा नहुनु। समुदाय का व्यक्ति तथा बालवाकिलाहरु	पालिका भित्रका सवै वडाहरु बस्तीहरु तथा नीजि तथा सार्वजनिक भौतिक संरचनाहरु र विद्यालयहरुको जोखिम नक्सांकन गर्ने र विद्यालय सुरक्षा योजना निर्माण गर्ने	वडा स्तरी विपद व्यवस्थापन समिती शिक्षा शाखा	१ लाख	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ विद्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु	१ वर्ष
१४	विपद्को प्रभावको वारेमा सचेत नहुनु	वडाहरु बस्तीहरु तथा नीजि तथा सार्वजनिक भौतिक संरचनाहरु र विद्यालयहरुको जोखिम पहिचान, सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने र सोको सचेताना अभिवृद्धि गर्न।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	२ लाख	वडा विपद् ब्यवस्थापन समिति	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	२ वर्ष
१५		विपद्को अवस्थामा आवश्यक सुरक्षाका लागी झटपट झोला र कृतिम घटना अभ्यास गराउने।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	२ लाख	वडा विपद् ब्यवस्थापन समिित	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु	नियमित
१६		विद्यालय सुरक्षाका लागि प्रत्येक दिन विहीन शत्रको समयमा विपद सम्बन्धीको सन्देश प्रभाव गर्ने।	वडा विपद् ब्वस्थापन.समिति,		स्थानिय विद्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	नियमित
१७		औपचारिक तथा अनौपचारिक स्थानिय समूहहरु तथा विद्यार्थीहरुका माध्यमबाट मौसमी सुचना र अपनाउनु पर्ने सजगताको सुचना सम्प्रेषण गर्ने गराउने।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	२ लाख	वडा विपद् ब्यवस्थापन समिति, विद्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	नियमित
१८	विपद समयमा आपतकालीन ज्ञानको अभाव	पालिका सवै वडामा भुकम्प, बाढी,, हावाहुरी, आगलागी,चट्याांग, स्वास्थ्य समस्या, लगायतका विपदको समयमा गनपर्ने आपतकालीन पुर्व तयारीका बारेमा सचेतना अभियान सुरु गर्ने र कम्तीमा नियमित कृतिम घटना अभ्यास गर्ने।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	१ लाख	वडा विपद् ब्यवस्थापन समिति,	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	प्रत्येकवर्ष
१९	समन्वयको अभाव	जिल्ला स्तरीय विपद समबन्धी सरोकारवाला	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	२ लाख	जिल्लाविपद् व्यस्वाथापन	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास	आवश्यकताअनुसार

क्रस	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
		निकाय संग प्रभावकारी समन्वय संरचना विकास गर्ने			समिती	साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	
२०		विपद् सूचना प्रणाली लाई संस्थागत रुपमा स्थापित गर्ने	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	२ लाख	जिल्ला विपद् व्यस्वाथापन समिती	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु	आवश्यकता अनुसार
२१		सुरक्षा निकाय संगको समन्वयलाई प्रभावकारी बनाउने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	२ लाख	जिल्ला विपद् व्यस्वाथापन समिती	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु	आवश्यकताअनुसार
२२		पालिका स्तरीय सरोकारवाला कार्यालयहरुमा विपद सम्पर्क व्यक्ति तोक्न पहल गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	२ लाख	जिल्ला विपद् व्यस्वाथापन समिती	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु	आवश्यकता अनुसार
२३	प्रकोप गत जोखिम सचेतनामा कमी	१) आपतकालिन स्वास्थ्य,भूकम्प, सडक दुर्घटना, आगलागी, झाडाापखला, डेन्गु, प्रजनन स्वास्थ्य, सरुवा रोगकाबारेमा पालिकाका सवै वडामा सचेतीकरण गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	१ लाख	जिल्लाविपद् व्यस्थाथापन समिती, नेपाल दुर संञ्चार	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	२ वर्ष
२४		सवै वडा कार्यालय तथा विद्यालयहरुमा आवश्यकताको आधारमा २ थान स्टेचर र २ प्राथामिक उपचार किटको व्यवस्था गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	२ लाख	वडा वि. ब्यवस्थापन समिति	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	१ वर्ष
२५		विपद् जन्य सुचनाहरुको होडिङ्ग बोर्ड र सडक सुरुक्षा सचेतना अभियान गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	१ लाख	ट्राफिक कार्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	२ वर्ष
२६		मदिरा तथा लागू पदार्थ नियन्त्रणका लागी अभियान संचालन गर्ने ।	वडा विपद् ब्यवस्थापन समिति	२ लाख	जिल्लाप्रहरी कार्यालय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	२ वर्ष
२७		विपदको समयमा महिला तथा बालवालिकाहरुलाई र अपाङ्गको संरक्षणलाई प्रथामिकता गर्ने । बालवालिका, किशोर किशोरी र अपाङ्ग मैत्री संरचना निर्माण तथा सामाग्रीको वितरण	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	१ लाख	महिला विकास शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	२ वर्ष
२८		विपद व्यवस्थापनमा सामाजिक समावेशीका आधारमा सबैको अर्थपुर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	१ लाख	सामाजिक विकास शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	२ वर्ष

क्रस	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
२९		मौसममा हुन सक्ने परिवर्तन तथा हुन सक्ने विपद्का घटनाहरुका बारेमा अग्रीम जानकारी मार्फत सुरक्षा उपायहरुको अवलम्वनका लागि विद्युतिय सञ्चारको विकास र विस्तार गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	१ लाख	सामाजिक विकास शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	२ वर्ष
३०		घरबाट निस्कने तरल तथा ठोस फोहर व्यवस्थापनका बारेमा सैद्धान्तिक तथा व्यवहारीक ज्ञानको अभिवृद्धि गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	१ लाख	स्वास्थ्य शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु	२ वर्ष
३१		लैगिकतामा आधारित हिंसा रोकथाम तथा न्यनिकरणका लागि सचेतना अभिवृद्धि तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण र कार्यान्वयन सामुदायिक लैगिकतामा आधारित हिंसा रोकथाम, तथा संरक्षण सम्वन्धि सचेतना अभिवृद्धि मनोसामाजिक हेरचाहका गतिविधिहरु आर्थिक सवलीकरण, मनोसामाजिक परार्मश, प्रेषण र कानूनी सहायता समेतको बहु क्षेत्रगत रोकथाम तथा प्रतिकार्य संयन्त्रको विकास र कार्यान्वयन लैगिकतामा आधारित हिंसा तथा संरक्षण को लेखाजोखा मनोसामाजिक सहयोग तथा मनोबिमर्श सेवाप्रदान गर्ने तथा जटिल किसिमको मानसिक स्वास्थ्य समस्या भएकाहरूलाई थप उपचारको लागि प्रेशण गर्ने । स्थानीय स्तरमा महिला सहकारी, लैङ्गिक हिंसा निगरानी समुह, बाल संरक्षण समिति आदि समुहको परिचालन गर्न सहयोग गर्ने । संरक्षणसँग सम्बन्धित सन्देश मुलक सामग्री, आदि सूचनातथा सञ्चार (पोष्टर, चेतनामुलका कार्यक्रम को माध्यमबाट प्रवाह गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	१ लाख	महिला विकास शाखा	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु	२ वर्ष

क्रस	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
		जोखिममा रहेका समुह (असाहाय/ बिछोडिएका महिला, बालबालिका अशक्त, अपाङ्ग, बृद्ध आदि) को खोज तथा पुनर्मिलनको लागि सहयोग गर्ने । संरक्षण जाँच सूची सबै क्लष्टरलाई जानकारी गराउने ।					
३२	सुरक्षित स्थानको बारेमा जानकारी नहुनु	सबै वडामा विद्को समयमा आवश्यक पर्ने आपत्कालिन व्यवस्थापनका लागि सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने, सुरक्षित स्थान प्रयोग सम्बन्धी योजना बनाउने	पालिका	१ लाख	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ तथा रेडक्रस जिल्लाविपद् व्यवस्थान, सुरक्षा निकाय	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	२ वर्ष भित्र
३३		पालिका भित्र विपद प्रतिकार्यका लागी माथी उल्लेखित रणनिती अनुरुप निम्नानुसार कार्यदल गठन गर्ने : समन्वय तथा सूचाना कार्यदल खोज तथा उद्धार कार्यदल प्राथामिक उपचार कार्यदल क्षति विश्लेषण कार्यदल राहत वितरण तथा व्यवस्थापन कार्यदल कृषि तथा खाद्य सुरक्षा कार्यदल संरक्षण कार्यदल(महिला बालवालिका तथा अपाङ्ग) स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यदल शिक्षाका कार्यदल गैर खाद्य तथा आपतकालीन आवास कार्यदल ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ पालिका	१० हजास	जिल्ला विपद व्यवस्थापन समति तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी		१ वर्ष भित्र ।
३४	मापदण्ड विपरीत भवन निर्माण तथा भवन निर्माण आचार संहिता पालना नहुनु ।	भवन निर्माण गर्दा मापदण्ड पुर्‍याउन पहल गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ पालिका	२ लाख	प्राविधिक शाखा, शहरी विकास तथा भवन डिभिजन कार्यलय		नियमित
३५		भवन निर्माण आचार सहिँता कडा रुपमा पालना गराउन लगाउने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ पालिका	२ लाख	शहरी विकास तथा भवन डिभिजन कार्यलय		नियमित
३६		सडक मापदण्ड र प्राकृतिक स्रोतको मापदण्ड अनुसार संरचना बने नबनेको	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ पालिका	२ लाख	शहरी विकास तथा भवन डिभिजन	निर्माण व्यवसायी संघ	नियमित

क्रस	प्रमुख समस्या तथा जोखिम	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	अनुमानित बजेट	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
		नियमित अनुगमन गर्ने गराउने ।			कार्यलय		
३७	आपतकालीन अवस्थामा आधारभूत आवश्यका बारेमा सचेतनाको कमी	विपद्का समयमा अति आवश्यक तथा आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिका लागि चाहिने सामाग्रीको (आवास, खाध्यान , लता कपडा ,स्वच्छता तथा सरफाई, खानेपानी, स्वास्थ्य र संरक्षण) बारेमा सम्भावित प्रतिकार्यमा संलग्नहुने जनशक्तिलाई अभिमुखिकरण गर्ने तथा सामाग्रीको भण्डार गर्ने गराउने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ पालिका	३ लाख	वडा स्तरीय विपद ˋव्यवस्थापन समिती कार्यदलहरु,	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह सरकारी निकायहरु	२ वर्ष

४.१.३ जोखिम न्यूनीकरण :

बडीकेदार गाउँपालिका भित्र रहेका बहुप्रकोप गत जोखिम कम गर्न आगामी समयमा संचालन गर्नुपर्ने जोखिम न्यूनिकरणका गतिविधिहरु लाई प्राथमिकताको आधारमा निम्न बमोजिमको खाकामा उल्लेख गरिएको छ । यस योजनाले भूकम्प प्रतिरोधि संरचनाहरुको अवस्थाको लेखाजोखा, सवलीकरण, भूकम्प प्रतिरोधि निर्माण, पहिरो बाढी तथा जोखिम न्यूनिकरणका उपायहरु, खानेपानी तथा सरसफाई समस्या समाधान, आगलागी नियन्त्रण, जिविकोपार्जन सुधार जस्ता गतिविधिहरुमा बढी जोड दिइएको छ । सडक दुर्घटना तथा खहरे , पहिरो ,बाढी र न्यीुनकरण, विद्यालय जोखिम न्यूनिकरण जस्ता क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ । तसर्थ यस योजनाले ग्रामीण सडक, कल्भर्ट, पुल, पहिरो बाढी तथा अल्पिकरण, विद्यालय वा अन्य सार्वजनिक भवनको प्रवलीकरण; प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, खोला नाला तटबन्ध विक्षारोपण जस्ता क्रियाकलापहरू लाई जोड दिएको छ ।

तालिका ४१ : जोखिम न्यूनीकरण अभिवृद्धि क्रियाकलाप

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्यातथा जोखिम	व्यवस्थापनकाक्रियाकलाप	मुख्यजिम्मेवारी	जम्मा बजेट	स्रोतको व्यवस्था आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	समय अवधि
१	सरकारी भवन तथा विद्यालय भत्काउन सक्ने वडा हरुमा	कम्तिमा ५०० परिवारलाई व्यवस्थापन गर्न सक्ने १ वटा भुकम्प प्रतिरोधात्मक सुरक्षित आवास केन्द्रको निर्माण ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती,	९० लाख	पालिका	प्रदेश र संघीय सरकार, विकास साझेदार सरकारी तथा गैह्सरकारी निकायहरु	५ वर्ष
		हरेक भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा भुकम्पीय दृष्टिकोण बाट सुरक्षित गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती,				
		भूकम्प प्रतिरोधी निर्माणका लागि दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्ने (डकर्मी तथा सिकर्मी तालिम ४ वटा)	स्था.वि.तथा ज.उ समिती,	२ लाख			

प्राथमिकता क्रम	प्रमुख समस्यातथा जोखिम	व्यवस्थापनकाक्रियाकलाप	मुख्यजिम्मेवारी	जम्मा बजेट	स्रोतको व्यवस्था आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	समय अवधि
		सार्वजनिक भौतिक संरचनाहरुको भूकम्प प्रतिरोधी क्षमताको लेखाजोखा तथा विश्लेषण गरी, आवश्यकता अनुसार सवलीकरण गर्ने ।	स्था.वि.तथा ज.उ समिती,	१ लाख			
२	तटबन्धन र ड्याम निर्माण वृक्षारोपण गर्ने	तट्बन्धन र ड्याम निर्माण वृक्षारोपण गर्ने	पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समति		पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समति		२ वर्ष
३		विद्यालय वरिपरी माटो पटानी नदीको छेउमा वृक्षारोपण उच्च धारा निर्माण गर्न	पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समति		पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति		१ वर्ष
४		विद्यालय सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने तटबन्ध निर्माण गर्ने अग्लो बाटो निर्माण	पालिका जिल्लाविपद् व्यवस्थापन समति		पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समति		२ वर्ष
५		व्यवस्थित तटबन्धन हुनुपर्ने, बाढी आउनु भन्दा पहिले पूर्व सूचना प्रणालीमा जोड दिने जनचेतना जगाउने, उचित बसाईको व्यवस्था	पलिका जिल्लाविपद् व्यवस्थापन समति		पालिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समति		
६		विद्यालयमा चारैतिर पक्की पर्खाल बनाउने माटो पटानी गर्ने	पलिका जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समति		पालिका	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समति	३ वर्ष

४.१.४ आपत्कालीन पूर्व तयारी :

बडीकेदार गाउँपालिका भित्र कुनै पनि विपद्को घटना भएमा त्यसको सामना गर्न आवश्यक पर्ने पूर्व तयारीका क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा अनुसार कार्यान्वयन गरिने छ । यसमा आपत्कालीन कोषको स्थापना, खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्रीको बन्दोबस्त, आपत्कालीन आश्रयस्थलको पहिचान तथा व्यवस्था, प्राथमिक उपचार समग्री, पालिका विपद् व्यवस्थापन समिति र मानवीय सहयोगका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था तथा निजी क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने विधि जस्ता क्रियाकलापहरुलाई प्राथमिकता दिइएको छ जसले प्रकोप गत पूर्व तयारीका लागि स्रोत, सामाग्री, साधान र व्यस्थापनमा सहयोग पुग्ने देखिन्छ जसले भोलि विपद् परिहालेमा तत्काल प्रतिकार्यका गतिविधिहरु संचालनका लागि प्रभावकारी कार्य गर्दछ र विपद्को प्रभावलाई कम गर्न सहयोग मिल्ने छ ।

तालिका ४२ : आपत्कालीन पूर्व तयारी अभिवृद्धि क्रियाकलाप

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावितअवस्था	व्यवस्थापनकाक्रियाकलाप	अनुमानित बजेट	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	प्रभावितहरुका लागि तत्कालीन आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिको समस्या	पालिका र वडा स्तरमा आपत्कालिन कोषको स्थापना, परिचालन नीतिको तर्जुमा र आवश्यकता अनुसार कोषको परिचालन तथा व्यवस्थापन	५ लाख	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ वडा विपद व्यवस्थापन समिति	पालिका विपद् व्यवस्थापन समति	संघीय तथाप्रदेश सरकार मानविय सहयोग क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरु	१ वर्ष (बार्षिक नियमीत)
२	विपद प्रतिकार्यका लागी दक्ष जनशक्तिको अभाव	सुरक्षानिकायका प्रतिकार्य कर्ता बाहेक समुदाय स्तरमा पनि निम्नानुसार संख्यामा दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने : १)पालिकाका सवै वडाको प्रतिनिधित्व (प्रति वडा ८ जना) हुने गरी कम्तीमा ५६ जना सामुदायीक खोज तथा उद्धार कर्ता, १० जना प्रथामिक उपचार, क्षती तथा आवश्यकताको लेखाजोखा १० र अन्य आपत्कालीन सरसफाई तथा स्वच्छता १०, खानेपानी व्यवस्थापन १० स्वास्थ्य र संरक्षण सम्वन्धि स्वंयम सेवक १६ समूह तयार गर्ने ।	५ लाख	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/ पालिका	पालिका विपद् व्यवस्थापन समति तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, अन्य सरोकारवाला निकाय र पालिकाको सामाजिक विकास र स्वास्थ्य शाखा	संघीय तथा प्रदेश सरकार मानविय सहयोग क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरु	२ वर्ष भित्र
३	विपद् प्रतिकार्य सामाग्री व्यस्थापन तथा राहत भण्डारण नुहुन	पालिका तह र सवै वडामा विपद् प्रतिकार्य सामाग्री राख्ने र राहत व्यवस्थापनका लागी पालिकाको उपयुक्त स्थान पहिचान गरी सामाग्री सहित गोदाम घरको व्यस्थापन गर्ने । रणनैतिक स्थानहरुमा आवश्यकताका आधारमा औषधिहरु तथा प्रजनन स्वास्थ्य सामाग्रीको भण्डारण	१ लाख	स्था.वि.तथा ज.उ समिती/	सुरक्षा निकाय र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	संघीय तथा प्रदेश सरकार मानविय सहयोग क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरु	१ वर्ष भित्र
४	राहतको आवश्यकता	राहत व्यवस्थापनलाई प्रवाभकारी बनाउने । २) कम्तीमा ५० परिवारका लागी आवश्यक खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री, अस्स्थायी आवास सामाग्री, स्वच्छता तथा सरसफाई सामाग्री, खानेपानी व्यवस्थापन सामाग्री, स्वास्थ्य र संरक्षणका सामाग्रीहरुको भण्डारण	५ लाख	स्था.वि.तथा जलवायू उत्थानशिल समिती	पालिकाविपद् व्यवस्थापन समितितथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	संघीय तथाप्रदेश सरकार मानवियसहयोग क्षेत्रमाकार्यरत निकायहरु	१ वर्ष भित्र
४)	आवासमा क्षेती	आपतकालिन आवास सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने	२ लाख	स्था.वि.तथा जलवायू उत्थानशिल समिती	पालिका विपद् व्यवस्थापन समिति तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	संघीय तथाप्रदेश सरकार मानविय सहयोग क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरु	२ वर्ष

प्राथमिकता क्रम	विपद्को सम्भावितअवस्था	व्यवस्थापनकाक्रियाकलाप	अनुमानित बजेट	मुख्यजिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समयअवधि
					आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
५)	समन्वयमा समस्या	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा अन्य सरोकारवाला निकाय संग समन्वयका संयन्त्र निर्माण गर्ने		स्था.वि.तथा जलवायु उत्थानशिल समिती	पालिकाविपद् व्यवस्थापन समिति	जिल्लाविपद् व्यवस्थापन समिति	नियमित
६)	क्षमता विश्लेषण समस्या	पालिका क्षेत्रभित्र कार्यरत निजी क्षेत्र, उद्योग वाणिज्य संघ,उद्योगी व्यापारीको लागत संकलन गर्ने ।	२ लाख	स्था.वि.उ.स,	पालिकाविपद् व्यवस्थापन समिति	मानविय सहयोग क्षेत्रमा कार्यरत निकायहरु	१ वर्ष भित्र
७	आपत्कालीन आश्रयस्थलको समस्या	पालिकामा भएको सामुदायिक भवन, खुल्ला चौर, अग्लो स्थान, धर्मशाला, मठ मन्दिरहरुको क्षमता विश्लेषण गरी आपत्कालिन आश्रयस्थलको रुपमा विकास प्रचार प्रसार र व्यवस्थापन गर्ने	३ लाख	स्था.वि.उ.स, वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	पालिका विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षा निकायहरु, सामाजिक अगुवाहरु	संघीय तथा प्रदेश सरकार मानविय सहयोग क्षेत्र मार्यरत निकायहरु	२ वर्ष भित्र

४.१.१ समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्रको सामान्य पूर्व तयारी योजना

विपद् घटना अगावै प्राय: सबै प्रकोपका लागि गर्नुपर्ने समग्र व्यवस्थापन,सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी सम्बन्धी कार्यहरूको योजना देहायअनुसार तर्जुमा गरिएको छ:

क्र स	सामान्यपूर्वतयारीकाकार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	वजेट रु.	मुख्य जिम्मेवार तह शाखा ,निकाय, संस्था
१	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०८२ अद्यावधिक गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष वैशाखसम्म		प्रत्येक आर्थिक वर्षमा	५०,०००	पालिका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र
क२	विपद्को क्षति सर्वेक्षण समावेशी टोली गठन र पुनर्गठन गर्ने र तालिम आयोजना गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष मनसुन शुरु हुनुपूर्व		१ पटक	१,००,०००	पालिका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र
३	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजेखा, क्षति लेखाजोखा गर्न विस्तृत घरधुरी सर्वेक्षण फाराम तयार गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष कार्तिकसम्म		३,००० प्रति	१०,०००	पालिका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र
४	राहत वितरण कालागि सिफारिस फाराम लगायतका कागजात तयारी तथा अद्यावधिक गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष कार्तिकसम्म		३,००० प्रति	१०,०००	पालिका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र
५	प्रकोपको प्रकृति अनुसार खोज तथा उद्धार कार्यदल गठन गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष कार्तिकसम्म		१ पटक	१०,०००	पालिका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र
६	खोज तथा उद्धार कार्यदलका लागि तालिम आयोजना गर्ने	प्रत्येकवर्ष पौषसम्म		१ पटक	३,००,०००	पालिका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र
७	खोज तथा उद्धार सामग्रीहरू खरिद, भण्डारण, मर्मत र	निरन्तर		एक सेट	१०,००,०००	पालिका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र

	व्यवस्थापन गर्ने ।					
८	खोज तथा उद्धारका लागि प्रयोग गर्न सकिने सवारी साधनहरू एम्बुलेन्सहरूको सूची र सम्पर्क व्यक्तिको विवरण तयार गर्ने ।	निरन्तर		१ पटक	०	पालिका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र
९	पहुँचयुक्त सुरक्षित स्थानको पहिचान गरी अद्यावधिक सूची तयार गर्ने ।	निरन्तर		१ पटक	०	पालिका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र
१०	आपत्कालीन अवस्थामा प्रयोग गर्ने स्थलहरूको सूची विपद् पोर्टलमा अद्यावधिक गर्ने ।	निरन्तर		१ पटक	२०,०००।	पालिका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र
११	आपत्कालीन अवस्थामा आश्रयस्थलका रूपमा प्रयोग गर्ने स्थानका लागि चाहिने भौतिक पूर्वाधारहरू र सेवाहरूमा सबैको पहुँचहुने गरी निर्माण गर्ने ।	निरन्तर		प्रत्येक वडामा	२०,०००।	प्राविधिक शाखा, वडा कार्यालय
१२	पालिका विपद् व्यवस्थापन समितिको आकस्मिक बैठक बस्ने	निरन्तर		आवश्यकताअनुसार		वन,वातावरण तथाविपदव्यवस्थापनशाखा
१३	मौसम सम्बन्धी जानकारी नियमित रुपमा प्रशारण गर्ने	निरन्तर		आवश्यकताअनुसार	२०,०००।	पालिका आपत्कालीनकार्यसञ्चालन केन्द्र
१४	मौसमजन्य प्रकोप सम्बन्धी समावेशीजनय चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	निरन्तर		मौसमअनुसार	३०,०००	वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा , वडा कार्यालय
१५	भूकम्प, आगलागी, पहिरो सम्बन्धी कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने, गराउने उक्त अभ्यासहरूमा महिला तथा अति संकटासन्न व्यक्तिहरूलाई प्रतिकार्यकर्ताको रूपमा अभ्यास गराई ज्ञान सीप हस्तान्तरण गरी आत्मबल बढाउन सहयोग गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष		मौसमअनुसार	५०,०००	पालिका विपद् व्यवस्थापन समिति
१६	समावेशी रूपमा जल तथा वर्षामापन केन्द्र स्थापना गरी पूर्वसूचना	निरन्तर		१ पटक	१,००,०००	पालिका आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र

	प्रणाली स्थापना तथा सञ्चालन गर्ने					

४.१.२ खाद्य तथा कृषि क्षेत्रको सामान्य पूर्वयारी योजना

विपद् घटना अगावै प्रायः सबै प्रकोपका लागि गर्नुपर्ने खाद्य तथा कृषि क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी सम्बन्धी कार्यहरूको योजना देहाय अनुसार तर्जुमा गरिएको छ :

क्रस	सामान्यपूर्वतयारीकाकार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	बजेट रु.	मुख्य जिम्मेवार तह शाखा ,निकाय, संस्था
१	विपद्को अवस्थामा खाद्यान्न खरिद तथा आपूर्तिका लागि सम्भाव्य उद्योगहरू पहिचान गर्ने साथै सहयोग लिन सकिने कार्यालय, संस्थाहरू सँग समन्वय गर्ने ।	निरन्तर	पालिका	३।३ महिनामा त्रमाषिक	२,००,०००	कृषि विकास शाखा तथा पशु सेवा
२	विपद्बाट प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको आधारमा खाद्य सामग्री (चामल, दाल, तेल, नुन, आदि) भण्डारण गर्ने ।	प्रकोपको सम्भावित समयअगावै	निजि पसल र खाध्य संस्गानमा	२ पटक	५०,०००	कृषि विकास शाखा तथा पशु सेवा
३	तयारी खानेकुराकालागि तत्काल खरिद गर्न सकिने गरी पसलहरू पहिचान गर्ने	प्रकोपकोसम्भवित समयअगावै	नबजार र पसल	१३ वटा	२,००,०००	कृषि विकास शाखा तथा पशु सेवा
४	विपद्को समयमा खाद्य सामग्री वितरण गर्ने तौरतरिका/प्रक्रिया बारे विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरू बीच छलफल गर्ने ।	प्रकोपको सम्भावित समयअगावै	नलगाड नगरपालिका	२ पटक	४०,०००	कृषि विकास शाखा तथा पशु सेवा
५	प्राथमिक उपचार तथा रोकथामको लागि सम्भाबित औषधी भण्डारण गर्ने ।		नलगाड नगरपालिका	१ पटक	५०००००	कृषि विकास शाखा तथा पशु सेवा
६	प्राबिधिक जशक्ति एकिन गर्ने		नलगाड नगरपालिका	१ पटक	३००००	कृषि विकास शाखा तथा पशु सेवा
७	उद्धारमा आवश्यक जनशक्ति पहिचान गर्ने		नलगाड नगरपालिका	१ पटक	५००००	कृषि विकास शाखा तथा पशु सेवा
८	जुनेटिक रोग सम्बन्धि स्कुलिङ कार्यक्रमको पूर्वतयारी		नलगाड नगरपालिका	१३ पटक	४०००००	कृषि विकास शाखा तथा पशु सेवा

४.१.३ स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको सामान्य पूर्व तयारी योजना

विपद् घटनाअगावै प्राय: सबै प्रकोपकालागि गर्नुपर्ने स्वास्थ्यतथापोषण विषयक्षेत्रको सामान्यपूर्वतयारी सम्बन्धी कार्यहरूको योजना देहायअनुसार तर्जुमागरिएको छ :

क्रस	सामान्यपूर्वतयारीकाकार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	बजेट रु.	मुख्य जिम्मेवार तह शाखा ,निकाय, संस्था
१	विपद् पश्चात् देखा पर्ने स्वास्थ्य समस्या समाधानका लागि चाहिने औषधिहरूको भण्डारण गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष	नलगाड नगरपालिका		५,००,०००	स्वास्थ्य शाखा
२	द्रुत प्रतिकार्य टोली ९चब्उष्म च्भकउयलकभ त्भक(च्च्त्० र समुदायिक विपद् प्रतिकार्य टोली ९ऋयक्गलष्तथ म्ष्कबकतभच च्भकउयलकभ त्भक(ऋम्च्त्० गठन गर्ने,क्षमता विकास र कार्यसूची तयार गर्ने ।	स्वास्थ्य क्षेत्रको प्रोटोकलअनुसार	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	५०,०००	स्वास्थ्य शाखा
३	प्रतिकार्यका लागि आवश्यक दक्ष मानव संसाधनको सूची तयार र अद्यावधिक गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	०	स्वास्थ्य शाखा
४	स्वास्थ्य भैपरी योजना ९ज्भबतिज ऋयलतष्लनभलअथ एबिल(ज्ऋए० तयार गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	५,००,०००	स्वास्थ्य शाखा
५	स्वास्थ्य सम्बन्धी शिक्षण सामग्रीको व्यवस्था तथा स्वास्थ्य शिक्षाका लागि स्वास्थ्य कर्मीको व्यवस्था गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	एक पटक	२,००,०००	स्वास्थ्य शाखा
६	महामारी रोकथाम नियन्त्रण र परीक्षण तथा उपचार सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	३ पटक	१०००००	स्वास्थ्य शाखा
७	सम्भावित घाइते तथा बिरामीहरुका लागि प्रथामिक उपचार र एम्बुलेन्स सेवा तयारी अवस्थामा राख्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	निरन्तर		स्वास्थ्य शाखा
८.	भुकम्प पश्चात गर्भवती महिलाहरुको पोषण अवस्था राम्रो नभएकोकारण रक्त अल्पत्ता हुनुका् साथै कम तौलको बच्चा जन्मने समस्या अभिमुखिकरण		नलगाड नगरपालिका		२०००००	स्वास्थ्य शाखा
९.	विपद पश्चात महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई स्वास्थ्य सम्बन्धि		नलगाड नगरपालिका		२०००००	स्वास्थ्य शाखा

	अभिमुखिकरण कार्यक्रम गर्ने । साथै आमा समुहलाई अभिमुखिकरण गर्ने ।					

४.१.४ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

विपद् घटना अगावै सबै प्रकोपका लागि गर्नुपर्ने खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता विषयक्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी सम्बन्धी कार्यहरूको योजना देहाय अनुसार तर्जुमा गरिएको छ :

क्र स	सामान्यपूर्वतयारीकाकार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	बजेट रु.	मुख्य जिम्मेवार तह शाखा ,निकाय, संस्था
१	विपद्को समयमा खानेपानी शुद्धीकरणका लागि आवश्यक पर्ने क्लोरिन, पीयूष जस्ता औषधिहरूको भण्डारण गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	३०,००,०००	पूर्वाधार शाखा , पालिका
२	सरसफाइका लागि आवश्यक पर्ने सामग्री तथा उपकरणहरू भण्डारण गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	६०,००,०००	पूर्वाधार शाखा , पालिका
३	खानेपानी ओसार्ने, जम्मा गर्ने र वितरण गर्ने साधनहरू मर्मत सम्भार गरी चालू अवस्थामा राख्ने ।	प्रत्येकवर्ष	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	२०,००,०००	पूर्वाधार शाखा , पालिका
४	आपत्कालीन अवस्थामा प्रयोग गर्न सकिने खानेपानीका स्रोतहरूको पहिचान र संरक्षण गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	५,००,०००	पूर्वाधार शाखा , पालिका
५.	खानेपानी वितरणका लागि आवश्यक पर्ने पाइपको व्यवस्था गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	१५,०००	पूर्वाधार शाखा , पालिका
६	खनेपानीका स्रोतहरुको मर्मत संभारका लागि आवश्यक औजार उपकरण तथा जनशक्तिको व्यस्थापन गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष	नलगाड नगरपालिका	१ पटक		पूर्वाधार शाखा , पालिका

४.१.५ आपत्कालीन आश्रय र गैर खाद्य सामग्री क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

विपद् घटना अगावै प्रायः सबै प्रकोपका लागि गर्नुपर्ने आपत्कालीन आश्रयस्थल र गैरखाद्य सामग्री विषयक्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी सम्बन्धी कार्यहरूको योजना देहाय अनुसार तर्जुमा गरिएको छ :

क्र स	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	बजेट रु.	मुख्य जिम्मेवार तह शाखा ,निकाय, संस्था
१	विपद् प्रभावितहरूका लागि अस्थायी आश्रय वा वासको व्यवस्थापन गर्न आवश्यक सरसामान तथा औजारहरूको बन्दोबस्ती गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	नलगाड नगरपालिका	विपद् प्रभावित वडा	२०,००,०००	विपद् शाखा, पालिका
२	आपत्कालीन अवस्था आइपरेमा तुरुन्त खरिद गर्न सकिने गरी आपूर्तिकर्ता पहिचान गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	हरेक वडामा	०	विपद् शाखा, पालिका
३	अस्थायी आश्रयस्थल बनाउन सुविधायुक्त खुला	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	०	विपद् शाखा, पालिका

	क्षेत्रको पहिचान गर्ने ।					
४	गैर-खाद्य सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	आवश्यकता अनुसार	२०,००,०००	विपद् शाखा, पालिका
५	विपद् प्रभावित स्थान वा खुला क्षेत्रमा शिविर सञ्चालन गर्ने स्थानमा सवारी साधनको प्रबन्ध गर्ने ।	आवश्यकता अनुसार	नलगाड नगरपालिका	आवश्यकता अनुसार	१,००,०००	विपद् शाखा, पालिका
६	अस्थायी आश्रय वा वास निर्माणका लागि टोली गठन गर्ने र दक्षता अभिवृद्धिका लागि कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने ।	मनसुन शुरु हुनुभन्दा अगाडि	नलगाड नगरपालिका	हरेक वडामा	१,००,०००	विपद् शाखा, पालिका

४.१.६ संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

विपद् घटना अगावै सबै प्रकोपका लागि गर्नुपर्ने संरक्षण तथा विषयक्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी सम्बन्धी कार्यहरूको योजना देहायअनुसार तर्जुमा गरिएको छ :

क्रस	सामान्यपूर्वतयारीकाकार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	वजेट रु.	मुख्य जिम्मेवार तह शाखा ,निकाय, संस्था
१	महिला, बालबालिका, अपांगता भएका व्यक्ति र ज्येष्ठ नागरिक बारे जानकारी मूलक पुस्तिका तयार एवम् प्रकाशन गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	५,००,०००	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, पालिका
२	विपद्को समयमा अत्यावश्यक सेवाका लागि चाहिने सामग्रीहरू (डिग्निटी किट) खरिद गरी भण्डारण गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	५,००,०००	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, पालिका
३	उमेर, लैंगिक, र अपाङ्गताको अवस्था अनुसार गरिनुपर्ने सेवा सहयोगका लागि प्रोटोकल तयार गरी लागू गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	१,००,०००	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, पालिका
४	लैगिक हिंसा, ज्येष्ठ नागरिक, अपांगता सवाल सम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	६०,०००	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, पालिका
५	विद्यालय शिक्षक र महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका लाई आधारभूत मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धी तालिम दिने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	५,००,०००	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, पालिका
६	विपद्को समयमा परिचालन हुने विषय क्षेत्रका सदस्यहरूलाई	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	५०,०००	महिला बालबालिका

	कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने, गराउने ।					तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, पालिका
७	लैंगिक हिंसा रोकथामका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	५,००,०००	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, पालिका
८	लैंगिक हिंसा निवारण नीति तयार गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	५०,०००	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, पालिका
९	लैंगिक हिंसा सम्बोधन गर्ने संयन्त्र सुदृढीकरण गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	५०,०००	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, पालिका
१०	सम्बन्धित क्लष्टर निर्माण गरि विपदमा हिंसा हुन नदिन वा हिंसा प्रभावितलाई पुर्नस्थापना गर्न आवश्यक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	विपदको वेलामा	नलगाड नगरपालिका	आवश्यकता अनुसार	२००००	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा, पालिका

४.१.७ आपत्कालीन शिक्षा विषयक्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

विपद् घटना अगावै सबै प्रकोपका लागि गर्नुपर्ने आपत्कालीन शिक्षा विषयक्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी सम्बन्धी कार्यहरूको योजना देहायअनुसार तर्जुमा गरिएको छ :

क्रस	**सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू**	**समय**	**स्थान**	**परिमाण**	**बजेट रु.**	**मुख्य जिम्मेवार तह शाखा ,निकाय, संस्था**
१	पहिरो, हावाहुरी, बाढीले प्रभावितगर्न सक्ने विद्यालयहरूको सूची अद्यावधिक गर्ने र सम्भावित क्षतिको आँकलन गर्ने ।	वर्षको १ पटक	नलगाड नगरपालिका	वडाका सबै विद्यालय	३,००,०००	शिक्षा तथा खेलकुद शाखा, पालिका
२	आपत्कालीन शिक्षाका लागि आवश्यकपर्ने शिक्षण सामग्रीहरू तयारी अवस्थामा राख्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	आवश्यकता अनुसार	४,००,०००	शिक्षा तथा खेलकुद शाखा, पालिका
३	बाढी, हावाहुरी, शीतलहरबाट विद्यार्थीमा हुनसक्ने प्रभावहरूकाबारेमा विद्यालयमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	आवश्यकता अनुसार	१०,००,०००	शिक्षा तथा खेलकुद शाखा, पालिका
४	सभावित विपद्बाट सुरक्षित हुने उपायबारे विद्यालयहरूमा	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	मौसमी प्रकोप	३,००,०००	शिक्षा तथा खेलकुद

	सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने र एफ.एम. रेडियोबाट सन्देशमूलक कार्यक्रम प्रसारण गर्ने ।			अनुसार		शाखा, पालिका
५	विद्यालय सुधार योजनामा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी गतिविधिहरू समावेश गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	३,००,०००	शिक्षा तथा खेलकुद शाखा, पालिका
६	आपत्कालीन शिक्षाका लागि आवश्यक पर्ने शिक्षण सामग्रीहरू भण्डारण गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	आवश्यकता अनुसार	१०,००,०००	शिक्षा तथा खेलकुद शाखा, पालिका
७	विद्यालयमा सुरक्षित स्थान पहिचान गर्न लगाउने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	वडाका सबै विद्यालय	२,००,०००	शिक्षा तथा खेलकुद शाखा, पालिका
८	शिक्षाका लागि भैपरी योजना (Education Contingency Plan) तयार गर्ने ।	निरन्तर	नलगाड नगरपालिका	१ पटक	४,००,०००	शिक्षा तथा खेलकुद शाखा, पालिका

४.१.८ शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी योजना

विपद् घटना अगावै सबै प्रकोपका लागि गर्नुपर्ने शीघ्र पुनर्लाभ विषयक्षेत्रको सामान्य पूर्वतयारी सम्बन्धी कार्यहरूको योजना देहायअनुसार तर्जुमा गरिएको छ :

क्रस	सामान्यपूर्वतयारीकाकार्यहरू	समय	स्थान	परिमाण	बजेट रु.	मुख्य जिम्मेवार तह शाखा ,निकाय, संस्था
१	सुरक्षित तथा खुलाक्षेत्रहरूको पहिचान गर्ने	निरन्तर	सबै वडाहरूमा	सबै वडाहरूमा	१०,०००	
२	सुरक्षित स्थानमा आपत्कालीन प्रयोजनकालागि खानेपानी ट्यांकी ड्रम, शौचालय र हाते पम्प व्यवस्थागर्ने ।	निरन्तर	सबै वडाहरूमा	सबै वडाहरूमा	१० लाख	प्राविधिक शाखा, पालिका
३	विपद्बाट अत्यावश्यक सेवाहरू (सडक, खानेपानी, बिजुलीआदि) अवरुद्ध भएमा उक्त सेवा सुचारु गर्न तत्काल प्राविधिक टोली परिचालन गर्ने ।	निरन्तर	सबै वडाहरूमा	१ पटक	१००,०००	प्राविधिक शाखा, पालिका
४	सम्भावित विपद्बाट आर्थिक सामाजिक क्षेत्रमा पर्ने क्षतिको शीघ्र मूल्यांकनका लागि समावेशी टोली गठन गरी प्रशिक्षण दिने ।	प्रत्येकवर्ष	सबै वडाहरूमा	१ पटक	३ लाख	प्राविधिक शाखा, पालिका
५	सम्भावित विपद्बाट कृषि, पशु, रोजगारी, सेवा, उद्योग, पर्यटन, व्यापार लगायतका क्षेत्रमा पर्न सक्ने	प्रत्येकवर्ष	सबै वडाहरूमा	१ पटक	५०,००,०००	प्राविधिक शाखा, पालिका

	असरहरू न्यूनीकरण गर्ने क्रियाकलाप तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने ।					
६	नदी व्यवस्थापनको गुरु योजना तयार गर्ने तटवन्धन तयार गर्ने ।	निरन्तर	सबै वडाहरूमा	१ पटक	२०,००,०००	प्राविधिक शाखा, पालिका
७	जोखिम संवेदनशील भू-उपयोग योजना कार्यान्वयन गर्ने ।	प्रत्येकवर्ष	सबै वडाहरूमा	सबै वडाहरूमा	५०,००,०००	प्राविधिक शाखा, पालिका
८	जोखिम युक्त वस्तीहरूको पहिचान गरी सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने । वडा न १, ४ , ६ का वस्तीहरुमा ।	निरन्तर	सबै वडाहरूमा	१ पटक	५०,००,०००	प्राविधिक शाखा, पालिका

४.२ विपद्को समयका प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू (घटना घटेको दिन देखि ४५ दिन सम्म)

बडीकेदार गाउँपालिका भित्र कुनै पनि समयमा विपद् परेमा प्रभावितहरुको रक्षा र सम्पत्ति संरक्षणका लागि आपत्कालीन उद्धार, स्वाथ्य सुरक्षा, जीवनसमयमा गर्नुपर्ने क्रियाकलापलाई तलको ढाँचामा उल्लेख गरिएको छ । यस योजनामा विशेष गरी पूर्वसूचना र चेतावनी प्रवाह गर्ने, हराएकाको खोजी, पीडितको उद्धार, सुरक्षा निकायमा खवर, आपत्कालीन बसोबास र राहत व्यवस्थापनका लागि गर्नुपर्ने कार्य प्रक्रियालाई जोड दिएको छ । निम्नकार्यहरु विपद् प्रतिकार्यको आधारभूत कार्यहरु भएकोले यसैको आधारमा बडीकेदार गाउँपालिकाले पूर्व तयारीका कार्यहरुलाई बढाउने छ । यस प्रक्रिया नेपाल सरकारको विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा अनुसार संचालन गरिने छ ।

तालिका ४३ : विपद्को समयका प्रतिकार्यका अभिवृद्धि क्रियाकलाप

प्राथमिकताक्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	घाइते, मृत्यु, सर्म्पक विच्छेद, भौतिक तथा आर्थिक क्षती, तहस नहस, हतास, त्रासको अवस्था हुन्छ ।	आफु, समुदाय सुरक्षित भए नभएको एकिन गर्ने । समुदाय था स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समिति र सुरक्षा निकायमा मा खवर गर्ने ।	व्यक्तितथा समुदाय, वडा विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानिय सुरक्षा निकाय	पलिकामा विपद व्यवस्थापन समिति	जिल्ला विपद् व्यवसथापन समिति	० देखि १ घण्टा भित्र
२	घाइते, मृत्यु, सर्म्पक विच्छेद, भौतिक तथा आर्थिक क्षतीको अवस्था हुन्छ ।	प्रारम्भिकद्रुत लेखा जोखा गर्ने र सुचना प्रवाह गर्ने, खोज तथा उद्धार तथा प्राथामिक उपचार गर्ने	समुदाय तथा उद्धार कर्ता र प्राथामिक उपचारक	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानिय सुरक्षा निकाय, रेडक्रसका निकायहरु	जिल्ला विपद् व्यवसथापन समिति	० देखि २ घण्टा भित्र
३	घरवार विहिन तथा पारिवारिक सर्म्पक विच्छेद	अस्थाय आवसको व्यवस्थापन गर्ने, प्रभावितहरुलाई सुरक्षित स्थानमा सार्ने ।	स्था.वि तथा ज उ स, पालिका	पालिका विपद् व्यवस्थान समिती, नेपाल रेडक्रस, सुरक्षा निकाय	जिल्ला विपद् व्यवसथापन समिति	०-७ घण्टा भित्र
४	मृत शरिरहरु शवको अवस्था ।	मृतकको पहिचान र परिवारलाई हस्तान्तरण	स्था.वि तथा ज उ स, प्रहरीर पालिकाका तालिम प्राप्त कर्मचारी परिचालन	पालिका विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षा निकाय, स्वास्थ्य शाखा	जिल्ला विपद् व्यवसथापन समिति	०-२४ घण्टा भित्र (अवस्था र आवश्यकता अनुसार)

प्राथमिकताक्रम	विपद्को सम्भावित अवस्था	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
५	तत्कालिन आहरको समस्या	तयारी खानेकुराहरुको वितरण	स्था.वितथा जउस, वडा विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिती	जिल्ला विपद् व्यवसथापन समिति	०-२४ घण्टा भित्र ।
६	मनोवैज्ञानिक असर	मनोसामाजिक सहयोग गर्ने (सवै वडामा मानोसमाजिक विमर्शकर्ता उत्पादन गर्ने)	मनोविमर्श कर्ता परिचालन	महिला तथा बालवालिका शाखा		०-२४ घण्टा भित्र आवश्यकताअनुसार ।
७	भौतिक तथा आर्थिक क्षतीको अवस्था हुन्छ ।	क्षेतिको थप विवरण संकलन गर्ने र राहत वितरण कार्यलाई व्यवस्थित गर्ने	स्थावि तथा जउस, , वडा विपद् व्यवस्थापन समिति,	पालिका विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षा निकाय, विषयगत शाखा	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	२४ देखि ३ दिन भित्र ।
८	क्षेतीको यथार्थ विवरण थाहा नहुन	क्षेतीको यथार्थ विवरण संकलन गर्ने प्रभावितहरुको दर्ता तथा लाभान्वित कार्डको वितरण ।	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिती	पालिका विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षा निकाय, विषयगत शाखा	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	४८ देखि ७ दिन भित्र ।
९	भौतिक संरचानहरुको क्षतीको अवस्था	भौतिक पुर्वाधारको लगत संकलन गर्ने भौतिक क्षेतिको वर्गीकरण मापदण्ड वनाउने ।	पलिका	पालिका विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षा निकाय, विषयगत शाखा	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	४८ देखि १५ दिन भित्र ।
१०	आधारभूत आवश्यकताको परिपूर्तिमा समस्या अभाव	प्रभावितको अवस्था हेरी अस्थायी आवासमा स्थान्तरणर राहत वितरण कार्य (अस्थायी आवास सामाग्री, शर्त सहित तथा शर्त रहित नगद वितरण, खानेपानीको व्यवस्थापन, सरसफाई स्वच्छताको व्यवस्था, स्वास्थ्य सेवाको व्यवस्था, संरक्षणको सामाग्री तथा व्यवस्थापन)	पलिका	पालिका विपद् व्यवस्थापन समिति, सुरक्षा निकाय, विषयगत शाखा	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	४८ देखि १ महिना भित्र (विपद्को प्रभाव र आवश्यकताको आधरमा ३ महिनासम्म)

४.३ विपद् पश्चात्का पुर्नलाभ अर्न्तगत पुर्नस्थापना र पुर्ननिर्माणका क्रियाकलापहरू

(विपद समयका प्रतिकार्यका कार्यहरु सकिएपछि ३ महिना देखि २ वर्ष सम्म)

योजनाको यस भागमा विपद् भइसकेपछि त्यसबाट परेको प्रभाव र भएको क्षतिको विश्लेषण गरी जनजीवनलाई सामान्य बनाउन, पूर्ण विस्थापित परिवारको पुनःस्थापना गर्न, क्षति ग्रस्त भौतिक संरचनाको मर्मरत-सम्भार तथा पुनर्निर्माण गर्न र भविष्यमा पर्न सक्ने त्यस्तै विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्रियाकलापलाई समेटेर निम्न बमोजिमको ढाँचामा क्रियाकलाप उल्लेख गरिएको छ :

तालिका ४४ : विपद् पश्चात्का पुर्नलाभ Recovary अभिवृद्धि क्रियाकलाप

प्राथमिकता क्रम	सम्भावित समस्या	व्यवस्थापनका क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी	स्रोतको व्यवस्था		समय अवधि
				आन्तरिक	बाह्य (सहयोगी)	
१	घरहरु निर्माणमा समस्या	विपद्को समयमा घर पुर्ण क्षेती भएको र आफै घर निमाण गर्न नसक्नेहरुको लागी घर पुनःनिर्माणमा सहयोग गर्ने ।	पालिका	जिल्ला विप्द व्यवस्थापन समिति, भवन निर्माण कार्यालय	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	१ वर्ष भित्र
२	भौतिक पुर्वाधारमा क्षेती	विपद् प्रभावितहरुको सहभागीतामा कामका लागि नगद/श्रमदान मार्फत विपदले विगारेका ग्रामीण सडक, सिचाई कुलो, कल्भर्ट, विद्युत, पुल, आवासिय घर, विद्यालय सार्वजनिक भौतिक संरचनाहरु आदि मर्मत गर्ने ।	पालिका, स्थानिय विपद व्यवस्थापन समिती	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, सरोकारवाला सवै	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	२ वर्ष भित्र
३)	प्रभावितको स्वास्थ्य समस्या दिनप्रतिदिन बढदैजानु ।	विपद् प्रभावितहरुको स्वास्थ्य परिक्षणका लागि घुम्ती स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने ।	स्थावि तथा जउ समिती/, स्वास्थ्य शाखा	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, पेशागत स्वास्थ्य संस्था	मानविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	समय समयमा आवश्यकताअनुसार
४)	जिविको पार्जनमा समस्या		कृषि तथा व्यवासय शाखा	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, सरोकारवाला सवै	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	२ वर्ष आवश्यकताअनुसार
५)	संकटासन्न अवस्थामा वृद्धि	विपद् जोखिम न्यूनिकरणका उपायहरुमा संचालन	स्था.वि. तथा जउ समिती सामाजिक सेवाशाखा	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, सरोकार वाला सवै	मनविय क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु	२ वर्ष आवश्यकता अनुसार

४.४ पालिका भित्र रहेका वडाअनुसार योजनाको विवरण

तालिका ४५ :वडा न १ को योजनाको विवरण

क्र स	प्रकोप	क्रियाकलाप	स्थान	अनुमानित वजेट
१	बाढी	जोखिमपुर्ण स्थानमा तटवन्धन कार्यक्रम	चिम्चे बांध देखी हाइड्रो घरसम्म, गडसेरी गडिदको कापडी गाड सम्म, सल्लेखेत देखी कोत्डा	५ करोड

			स्यालतडी सम्म	
२	पहिरो	पहिरो को जोखीम रहेका स्थानमा वृक्षारोपण, जालो पर्खाल, ड्राईपखलि	कोला गोढठडा कडवानी वोहरा गाँउ टुनकटे' रोमायल	२ करोड
३	आगलागी हावाहुरी	सामुदायीक समिती, विद्यालयरुमा जनचेतना मुलक कार्यक्रम पर्चपिम्पेट रेडीयो द्वारा सूचना मुलक जानकारी गराउने वैशाख १५ गते देखी आषाढ १५ सम्म	सी.ब. वस्तीा बजार, विद्यालय	५०,०००
४	असिनापानि	चेतनामुलक, प्रचार प्रशार, गाउँवस्ती टोलहरु कृषक समुह छलफल चैत्र देखी आसाढ सम्म। प्रकोप अगाडी गर्ने।	गाउँबास्तीा, विद्यालय आमा समूह, कृषक समुह	१०,०००
५	जंगली जनावर	सवै भन्दा बढी प्रभावपार्ने जिव जनावरहरुको बारेमा छलवफलगरी स्वयम कृषकहरूले रेखदेख गर्ने आफनो वाली भालीको सुरंक्षा गर्ने। (वर्ष भरी नै।	कृषकहरुलाई गाँउ वस्तीमा	२०,०००
७	भुकम्प चट्यान	आमा जनता एवम समुदाय, विद्यालय व्यवसायी कृषकहरु थुक्म्प, र चट्यान को वारेमा जनचेतना मुलक कार्यक्रम गर्ने मौसम विभागको सूचना अनुसार सुचित गर्ने	गाउँवस्ती, विद्यालय समूह	२०,०००
८	सडक दुर्घटना	सडकको आसपास की वस्तीहरू र सवारी चालकहरु लाई दुर्घटना को सजकता का लागी चेतनामुलक कार्यक्रम सँग चालकहरुले अनुमति अनिवार्य लिनु पर्ने	सडक छेउछाउमा रहेको वस्ती	३०,०००
९		ह्लमेट प्रयोग गर्न, सिट वेलटको प्रयोग गर्ने आदी जस्ता कार्यक्रम गर्ने	सवारी चालकहरु	
१०	खडेरी शितलहर	वैकल्पीक अलश्रोत व्यवस्थापन र शित लाहरबाट बच्नका लागी आवश्यक समाग्री प्रयोग तथा चेतना मुलक कार्यक्रमका लागी सरोकारवालासँग समन्वयगरी काम गर्ने।	गाँउवस्ती वस्ती तथा कृषकहरु	१५,०००
११	हिमपात	चिसो मौसममा मोसम विभागको सुचना अनुसार आफ्ना दैनिक कियाकलाप गर्ने सम्बन्धीत छलफल गर्ने चेतना मुलक कार्यक्रम गर्ने ।	हिमपात हुने गाँउ वस्ती	१०,०००
१२	माहामारी	मानवजाती तथा पशुपन्छीमा हुने सक्ने माहामारी को बारे जनचेतना मुलक प्रचार प्रशार सम्बन्धीत	गाँउ टोल वस्ती, कृषकहरु	२ लाख

		डाक्टरहरुको सल्लाह अनुसार सुचना प्रभाह गर्ने		

तालिका ४६ :वडा न २ को योजनाको विवरण

क्र स	प्रकोप	क्रियाकलाप	स्थान	अनुमानित वजेट
१	पहिरो	वृक्षारोपन तटवन्धन भुक्षय नियन्त्रणका लागी सडक नालि निमार्ण सडक माटो व्यवस्थापन भौगोलिक अध्यन र विकाश निमार्ण जेखिम वस्ती पहिचान र स्वान्तरण	सिर्सी, तिलाडी, गर्वुजा	१०,००,०००
२	हवाहुरी	वलियो छाना निमार्णमा सहयोग पक्की विद्यालय निमार्ण रुख विरुवा संरक्षण सचेतना कार्यक्रम सम्चालन	बर्हैन विद्यालय सिर्सी, सडेखान	१००००००
३	चट्यान	चेतनामुलक कार्यक्रम चट्यान प्रतिरोधी प्रविधि जडान	खड्यौली बर्हेन	२०००००
४	बाढी	तटबन्ध वृक्षारोपन वातावरण प्रभाव मुल्लयकन गरी निमार्ण कार्य सञ्चालन	खरहर सैनेरी विनेसाउ	८०००००
५	आगलागी	सन्चेतनामुलक कार्यक्रम वालक्लव , विधार्यी, अभिभावकलाइृ सचेतना अग्नी रेखा कार्य गरी वन सरसफाई	सबै सामुदायीक वन	२०००००
७	सडक दुर्घटना	चेतनामुलक कार्यक्रम, सडक सुरक्षा सुचना वोर्ड सडक मर्मत	सडक क्षेत्र खडेउली	१०००००
८	करेन्ट दुर्घटना	सचेतना मुलक कार्यक्रम,	सबै घरमा	५०,०००

		विधुत् तार सुरक्षा		

तालिका ४७ :वडा न ३ को योजनाको विवरण

क्र स	प्रकोप	क्रियाकलाप	स्थान	अनुमानित वजेट
१	पहिरो	त्रालीवाल, वृक्षारोपण, पानी निकास, सडक नाली निर्माण	जदी डाँडा वन	५ लाख
२	पहिरो	त्रालीवाल, वृक्षारोपण, पानी निकास, सडक नाली निर्माण	त्रौडखोला देउथान	१० लाख
३	पहिरो	त्रालीवाल, वृक्षारोपण, पानी निकास, सडक नाली निर्माण	धारापानी, औल	३० लाख
५	बाढी	तटवन्धन, वृक्षारोपण,	पिपलकुण्डा विरेगडा ओखलर्दुडा	१ लाख
६	बाढी	तटवन्धन, वृक्षारोपण,	त्रदी खोरिपा वेवरा	१० लाख
७	बाढी	तटवन्धन, वृक्षारोपण,	गांजरी देउथान चौडखोजा	१५ लाख
८	आगलागी	अगनी रेखा नियन्त्रण वन हेर्ने जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	ननाकोट वग्र	१०,०००
९	ह्रवाहुरी	जनचेतना मुलक कार्यक्रम विद्यालयमा विभिन्न समुहमा विभाजन गर्ने	प्रत्येक टोल बस्तीमा	५,०००
१०	असिनापानी	असिना पानीको समय र लक्षणका सम्वन्धमा जनचेतना मुलक कार्यक्रम गरी सबैलाई सुरक्षित रहन जानकारी दिने	प्रत्येक टोल बस्तीमा	
११	जंगली जनवर आतंक	सम्पुण किसानहरुले कुकुर पाल्ने, पहरा दिने, ड्म बजाउने	आ आफनो खेतीवारीमा	
१२	भुकम्प	भुकम्पको बारेमा	आ आफनो घर गाँउ टोलमा	

		जनचेतना मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, विद्यालयमा समुह बनाउने		

तालिका ४८ :वडा न ४ को योजनाको विवरण

क्र स	प्रकोप	ि्रयाकलाप	स्थान	अनुमानित वजेट
१	वाढी	वर्षाको समयमा वाढी आउने क्षेत्रका जनतालाई बाढीबाट बच्ने उपाय सम्बन्धी जानकारी गराउने, बाढी आउने खोलामा नदि किनारका मानिसलाई सुरक्षा ठाउँमा जान आग्रह गर्ने, बढी जाने ठाउँमा तटवन्धनको राम्रो व्यवस्थापन गर्ने।	सैनिखेतको सिरम देखि सैनिखेतको तल्लो भुलगे पुल सम्म	ख५ करोड वजेट आवश्यक
२	पहिरो	पहिरो जाने ठाउँमा वृक्षारोपण गर्ने, पहिरो कहाँ र कहिले जान मनिस जनतालाई सचेत बनाउने, पहिरोको जोखिम भाएका मानिसलाई सुरक्षीत स्थानमा लैजाने, पहिरो कस्तो ठाउँ कस्तो वेला आउन्छ भनि मानिसलाई जनचेतना मुलक सन्देश रेडियो, टेलिभिजन इत्यादिमा बजाउने	कापडी गाउँ माथि वाट पहिरो आउने भयंकाले यस क्षेत्र मा वृक्षारोपण गर्ने	अनुमानित लागण १०,००,००० (दश लाख जति)
३	आगलागि	वनमा जथाभावि चुरोट बिडि खाएर आगे सहितको ठुटा नफाल्ने वन जंगलमा आगलागि भएमा सबै गाँउले गयर आगोनिभाउने, वन जंगलमा घर समाजम आगलागी भएमा अगनि घेरा हाल्ने, के कति कारणले आगलागी हुन्छ। त्यसबारेमा जनचेतना मुलक सुचना बजाउने, सबै गाउँबस्ति भूवन जंगत वा हार समाजमा भागलागि भएमा अनि होराहाले सामुदायिक	४न वडा कार्यालयका सबै गाँउ वस्ती र सामुदायिक वनमा	५० लाख बजेटको आव्श्यकता पर्ने
४	हावाहुरी	हावाहुरी चल्ने समयमा घर वाहिर ननिस्कीने हावाहुरी चल्ने समयको पुर्व अनुमान गरो सुचना बजाउने हावाहुरीबाट कसरी बच्ने यस सम्बन्धी तालिम, ज्ञान, सिप सिकाउने हावाहुरी अतविपत भएमा सुरक्षित स्थान सम्म पुर्‍याउने इत्यादि क्रियाकलाप गर्ने गराउने।	मान्नकापडी स्वास्थय चौकी, महन्याल आ वि रनुकाडाँ शिवजी मा वि, भुज्यालो विष्णु मा.वि वरालगाँउ	निम्न लिखित क्रियाकलाप गर्ने। १ करोड बजेट आवश्यकता पर्छ
५	आसिना पानि	चैत्र महिनाको पहिलो हप्ता देखि आसार महिनासम्म सम्म असिना पानि पर्ने भएकाले दैनिक मौसम सम्बन्धी जानकारी रेडियो	मान्ना कापडीका सबै गाँउ वस्तीहरु विषेश गरी लेकालो भेग रनुकाँडा,	निम्न प्रकोपलाई यस्ता क्रियाकलाप गर्न, १ करोड ५०

		टलिभिजन, मोवाइल फोन जानकारी दिने। असिना पानिले क्षेति गर्ने बालि फुलफुल आदिको बोटहरुमा सुरक्षाका रुपमा टेलिनेटको प्रयोग गर्ने लगाउने। असिना पानिले पार्ने असर सम्बन्धी सम्पुण किसान बा मनिसलाई बच्ने उपाय र सुरक्षीत ठाँउ कुन हो भनि पत्ता लगाउने। ४. असिना यानिले पार्ने असर सम्बन्धी सम्पूर्ण किसान वा मानिसलाई बच्ने उपाय र सूरापीत ठाउँ कुन हो भनि पत्ता लगाउने।	टिमुट भवरा आलिवाटा रोल अथारो इत्यादि	लाख वजेटको आवश्यकता
६	भुकम्प	भुकम्प कस्तो मौसम कस्तो समयमा जान्छ भनि पत्ता लगाउने पुराना जोण भएका घरवा भवनमा वसोवास नगर्ने भुकम्प आउदा कस्तो उपायले वच्न सकिन्छ जानकारी गराउने भुकम्प आउदा कस्तो ठाँउलाई सुरक्षीत ठाँउ मानिन्छ, थाहा पाइ राख्ने र भुकम्पको बारेमा जनचेतना कार्यक्रम पनि राख्ने	मान्नकापडीका सबै गाँउ वस्तीहरु विद्यालय स्वास्थय चौकी, व्यकतिगत घरहरुमा	५ करोड
७	जंगली जनावर	जंगली जनावरले अति गर्ने खेत बारीलाई घरेवाट गर्ने यस्ता जनावरहरुलाई कसरी सुरक्षीत हुन सकिन्छ, उपायहरु पत्तालगाई राख्ने जंगली जनावरहरुलाई कसरी नियत्रणमा ल्याउन सकिन्छ भनि किसान वा अन्यमा मनिसलाई निमन्त्रण गर्ने सिप तालिम सिकाउने, जंगली जनावर सम्बन्धी जनचेतना गराउने, यसबाट भएको अतिको मुल्याकन गरो रहको व्यवस्थापन गर्ने।	मान्नकापडी ४ न वडाका सबै गाउँ वस्तीहरु, मेलापात विद्यालय अन्य भवनहरु खेतवारी फुलफुल वारी	६० लाख
८	चट्यान	कस्तो मौसममा कति खेर चट्यानको वाढी सम्भावना हुन्छ पत्ता लगाउने चट्यान पर्छ भनि पुव अनुमान भएमा घर बाहिर नजनने। चट्यानलाई कसरी नियन्त्रण गर्ने सकिन्छ। विज्ञबाट सल्लाह सुझाब लिने चट्यान कसरी केको कारणले गर्दा पछ्र यसको अध्यान गरी चट्यान सम्बन्धी रेडियो, टेलिभिजमा विभिन्न गोष्ठी सभा सम्मेलनदोरा जनचेतना फैलाउने।	मान्नकापडी वडाका सबै गाँउवस्तीहरुमा	१० लाख
९	सडक दुर्घटना	के कति कारणले सडक दुर्घटना बाढी हुन्छ पत्ता लगाउने सडक पेटिमा बालवालिका घरपालुवा जनावरहरु नछोडने सडक दुर्घटना बाट कसरी बच्न सकिन्छ। उपाय खोजने	मान्नाकापडीका सबै ग्रामिण रोडहरुमा	५० लाखध

		सडक दुर्घटना पेटीमा यात्रा गर्दा आफनै साइटबाट मात्र यात्रा गर्ने। सडक दुर्घटना सम्बन्धी जानकारीका लागि रेडियो टेलिभिजन आदिमा जनचेतना मुलक सन्देश बजाउने		
१०	खडेरी	जलवायु मैत्री कृषि कार्यक्रमहरुको लागी प्रोसान गर्ने वातावरण हरियाली बनाउने, पानिका मुहान संरक्षण गर्ने खडेरीको कस्तो कारणले पर्छ। यसको जनचेतना मुलक सन्देश रेडियो टेलिभिजन बजाउने खडेरी परेको वेला कस्तो ठाँउ सुरक्षित हुन्छ पत्ता लगाउने	मान्नाकापडीका सबै गाँउ बस्तीमा विशेष गरी लेकाली भन्दा औउलातिर बाढी खडेरी हुन्छ	२ करोड
११	सितलहर	यो सितलहर हिउद याममा हुने भएकाले न्यानो लुगा लगाउने सितलहर भएको वेला घर बाहिर ननिस्कने सितलहर बच्न के कस्ता उपया अपनाइन्छ जनकारी दिने यसले पार्ने प्रभाव जोखिमको वारेमा जनचेतना मुलक सन्देश	मान्नाकापडीका सबै गाँउ वस्तीहरु	५ करोड

तालिका ४९ :वडा न ५ को योजनाको विवरण

क्र स	प्रकोप	ािक्रयाकलाप	स्थान	अनुमानित वजेट
१	बाढी	वृक्षारोपण गर्ने तटवन्धन लगाउने कापडा पहिरोको तल पहिरोको तलबाट ग्याविन जालि लगाउने	नुडाणहजमा नयाँ सडक निमार्ण गरेके ठाँउमा बडिकेदार ५ कापडा बडिकेदार ५ दुदिला	५०,००० ५,००,००० ६,००,०००
२	पहिरो	तटवन्धन लगाउने	बडीकेदार ५ थानकोट	१५,००,०००
३	आगलागी	सचेतना जगाउने फाईर ब्रेकर बनाउने	बडीकेदार ५ डोटी जंगलमा	१००,०००
४	चट्यान	घरको नजीक रहेको बिजुलीको पोलमा अर्थिक व्यवस्थापन गर्ने	बडीकेदार ५ डोटी	५,००,०००
५	महामारी	जनचेतना जगाउने सरोकारवालले ध्यान दिने र दिलागने	बडीकेदार ५ डोटीका विद्यालयहरुमा	३,००,०००

खण्ड -५ : स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको समायोजन, कार्यान्वयन तथा अनूगमन ।

५.१ योजना प्रक्रियामा स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्ययोजनाको समायोजन

स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनालाई स्थानिय सरकारका विकास र विषयगत योजनाका साथै स्थानिय सेवा प्रदान गर्ने नीजि तथा गैर सरकारी संस्थाहरुको योजना प्रक्रियामा समायोजन गर्नका लागि वडा स्तरमा वडाका प्रतिनिधिहरु संग, गाँउपालिकामा रहेका बहु सरोकार वालाहरु सँग र गाँउपालिका सँग छलफल गरियो । हरेक वडामा गठन भएका वडास्तरिय बिपद् व्यवस्थापन समिति र गाउँपालिकास्तरमा बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति, सामाजिक संस्थाहरु, सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहहरु संग विस्तृत छलफलद्वारा तयार यस योजनालाई गाँउसभामा अनुमोदन एवं पारित गरिनेछ ।

स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कम प्राथमिकताहरुलाई वडास्तर बाटै स्थानिय विकास योजनामा समायोजन गरी गाँउसभामा निर्णय गरी कार्यान्वयन हुनेछन् । यसरी नै गाँउपालिका भित्र काम गर्ने विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरुमा यस गाँउपालिकाका समुह र वडाबाट विषयगत कार्यालयहरुको योजनामा पहिचान भएका स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाका कार्यलाई समावेश गरि गाँउसभामा पेश गरि कार्यान्वयन गरिनेछ । यसरी नै यस गाँउपालिकामा तयार हुदैं गएको आवधिक योजनामा यस स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनालाई उच्च प्राथमिकताका साथमा समायोजना गरिनेछ । केन्द्रिय स्तरमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र वन तथा वातावरण मन्त्रालय मार्फत राष्ट्रिय योजना आयोगबाट तयार गरिने रातो किताब मार्फत राष्ट्रिय विकास योजनामा समायोजन गरिनेछ ।

५.२ स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको कार्यान्वयन

योजनाको कार्यान्वयनको नेतृत्वमा गाँउपालिका रहनेछ । यस योजनाको सफल कार्यान्वयन र समन्वयात्मक भुमिकाका लागि गाँउपालिका स्तरमा स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति गठन गरी क्रियाशिल रहनेछ । स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिको कार्यविधि तयार गरि गाँउसभाले कार्यन्वयनका नीतिगत निर्णय गरि कार्यान्वयन गरिनेछ । स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना अन्तरर्गतका कार्यहरुलाई समुदायमा स्थापित भई क्रियाशिल रहेका विद्यमान समुह, संस्था, क्लब तथा उपभोक्ता समितिहरु मार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ । भौतिक पूर्वाधारका सम्वन्धि कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा आवश्यकता अनुरुप गाँउपालिका कार्यालयका प्राविधिकहरुबाट बिस्तृत लागत अनुमान गर्न सहयोग लिईनेछ । स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनका लागि स्थानिय सहजकर्ताहरुको परिचालन गरिनेछ । यी सहजकर्ताहरुले सामाजिक परिचालनका कार्यहरु र कार्यन्वयनका लागि आवश्यक सहजीकरणका कार्यहरु गर्नेछ । यस्ता सहजकर्ता परिचालन गर्ने संस्थाहरुको क्षमता विकास सहित आवश्यक नियमित र थप सहयोग जलवायु परिवर्तन सम्वन्धि विशिष्ट अनुभव भएका राष्ट्रिय संस्थाहरुबाट हुनेछ । आवश्यकता अनुसार उर्जा तथा वातावरण शाखाबाट नियमित थप सहयोग तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध हुनेछ । यस योजनामा अन्य सरोकारवाला निकायहरुको सहयोग पनि आवश्यक पर्ने हुनाले सो कार्यकमहरुका लागि सरोकारवाला निकायको वार्षिक योजनामा समावेश गर्नकालागि गाँउपालिकाले पहल गर्नेछ । बिस्तृत कार्यान्वयन योजना अनुसार सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था निकायहरुसँगको समन्वय र सहकार्यमा स्रोत तथा सेवा जुटाई कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

कार्यक्रम कार्यन्वयन हुनु पुर्व कार्यान्वयनका लागि आवश्यक विस्तृत बजेट तयारी उपभोक्ता समिति, समुह र क्लवहरुसँग सहमति एवं सम्झौता गरि कार्यन्वयन हुनेछ । उक्त कार्यन्वयन गर्ने समितिहरुले कार्यक्रम कार्यान्वयन पूर्व सम्बन्धित लाभाम्वित वर्ग समक्ष विस्तृत योजना तथा बजेट विवरण प्रस्तुत गरिने छ । कार्यक्रम संचालनको क्रममा आय व्ययको विवरण तथा सम्बन्धित

अभिलेखहरु पारदर्शिरुपमा राखिनेछ । कार्यक्रम संचालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्य मुलक बनाउन सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग तथा सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थाहरुको सुझावलाई सम्बोधन गरिने छ । साथै गाँउपालिका, सम्बन्धित समूहले स्वअनुगमन मुल्यांकन गरिनुका साथै सहयोगी निकायहरुसंग संयुक्तरुपमा समेत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन मुल्याङ्कन गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्बन्धित क्रियाकलापको सार्वजनिक लेखा परीक्षण गरिनेछ ।

५.३ स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको प्रगति र मुल्याङ्कन

बडीकेदार गाँउपालिका तहमा योजना कार्यान्वयनका प्रगति र परिणाम सम्बन्धि प्राप्त सूचना तथा प्रमाणहरुको संकलन र मुल्याङ्कन गर्न बडीकेदार गाँउपालिकामा रहेका वहु सरोकारवाला अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समितिलाई नै परिचालन गरीनेछ । यसरी नै अनुकुलन कार्यक्रमहरुको कार्यन्वयनमा भएको प्रगतिहरुको समिक्षा नियमित रुपमा गरिनेछ । यसकालागि वार्षिक योजना तर्जुमा गोष्ठी र समिक्षा गोष्ठी सबै सरोकारवालाहरुको सहभागितामा संचालन गरिनेछ । यसरी नै समितिबाट कार्यक्रमको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न स्थलगत अनुगमन समेत गरिनेछ । समिक्षा गोष्ठी एवं स्थलगत अनुगमनबाट स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनमा प्राप्त भएका प्रतिफल मुल्याङ्कन गरि सिकाईहरुको आदान प्रदान हुनेछ । यसरी नै समय समयमा जिल्लास्तरमा रहेका संयन्त्रहरुबाट पनि संयुक्त अनुगमन भई प्राविधिक स्तरको पृष्ठपोषण बडीकेदार गाँउपालिकालाई प्राप्त हुनेछ । यसका अतिरिक्त अनुकुलन योजना कार्यान्वयन र अनुगमनबाट आएका नतिजा, प्रगति र उपलब्धी जिल्ला र बडीकेदार गाँउपालिकामा हुने विभिन्न फोरमहरुमा प्रस्तुत गरि पृष्ठपोषण लिई यस स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न सहयोग पुग्नेछ । समुदाय तहमा सहभागितात्मक स्वअनुगमन पद्दतीलाई प्राथमिकता दिईनेछ । यसका लागि उपभोक्ता समूह तथा समितिहरुले कार्यक्रमको शुरुवातमा र सपन्न भए पश्चात सार्वजनिक लेखा परीक्षण गरिनेछ । यसरी नै स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तयारीको क्रममा तयार गरिएका विभिन्न विधिहरुबाट विश्लेषण गरि तुलनात्मक रुपमा विश्लेषण गरिनेछ । यसरी सहभागितामूलक विपद् तथा जलवायु संम्वेदनशिल सम्मन्नता स्तरीकरण विधिबाट पुन वडास्तरमा घरधुरीहरुको लेखाजोखा गरि तुलानात्मक अध्ययन गरिनेछ । यसबाट समुदाय स्वंयले संकटासन्नताको अवस्था विश्लेषण गर्न सक्नेछन् । यस कार्य स्थानिय सहजकर्ताको सहयोग र सहजीकरणमा हुनेछ ।

तालिका ५० :

अनुगमनका तह	किन ?	कसले ?	कहिले ?	कसरी ?
समुदाय र वडा (क्रियाकलाप तहमा)	स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाका कार्यहरुको प्रभावकारी रुपले कार्यान्वयन गर्न तथा पारदर्शिता र अपनत्व कायम गर्न ।	अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समिति, समन्वय समिति ।	हरेक कार्यक्रम संचालन पूर्व, संचालनको क्रममा र सम्पन्न भएको १ महिना भित्र	सार्वजनिक सुनुवाई, स्वअनुगमन तथा मुल्याङ्कन, सार्वजनिक ठाँउमा सुचना टाँस गरेर सार्वजनिक लेखा परीक्षण,
गाँउपालिकाको (प्रक्रिया र प्रगति तहमा)	कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्न, योजना र प्रगतीका लेखाजोखा गर्न, कार्यक्रमको प्रभावकारीता बृद्धि गर्दै	गाँउपालिका स्तरीय अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समिति, विपद् ब्यवस्थापन समिति ।	अर्धवार्षिक	समिक्षा तथा योजना तर्जुमा बैठक तथा गोष्ठी ।
			नियमित	फोटो तथा घटनाहरुको अध्ययन, फिल्ड अनुगमन ।

	समयमै कार्य सम्पन्न गर्न ।		वार्षिक	वार्षिक प्रगती प्रतिवेदन ।
जिल्ला (नतिजा तथा उपलब्धीहरु तहमा)	स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाका उपलब्धीहरु र नतिजाहरु सुनिश्चित गर्न, राम्रा अभ्यासहरुको अनुशरण, थप बिस्तार तथा मूलप्रवाहीकरण गर्न ।	जिल्ला समन्वय समिति तथा सहयोगी संस्थाहरु, जिल्ला स्तरीय अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समिति र सरोकारवालाहरु ।	अर्धवार्षिक	समिक्षा तथा सेयरिङ्ग गोष्ठी तथा बैठक, अनुगमन ।
			वार्षिक	प्रगति प्रतिवेदन, समिक्षा, सहभागिता मूलक सङ्कटासन्नता विश्लेषण, प्रकाशन ।

खण्ड -६ :वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना

६.१ पृष्ठभूमि

आर्थिक विकास र वातावरण संरक्षण बीचको अन्योन्याश्रित सम्वन्ध बाटै दिगो विकास हुने कुरालाई ध्यानमा राख्दै वातावरणीय ह्रासबाट मानव जाति, जीवजन्तु, वनस्पति, प्रकृति तथा भौतिक वस्तु माथि हुन सक्ने प्रतिकूल प्रभावलाई यथाशक्य कम गरी स्वच्छ तथा स्वस्थ वातावरण कायम गर्न र प्राकृतिक स्रोतको समुचित उपयोग र व्यवस्थापनबाट वातावरण संरक्षण गर्ने सम्वन्धमा कानूनि व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले, “वातावरण” भन्नाले प्राकृतिक, सांस्कृतिक र सामाजिक प्रणालीहरु, आर्थिक तथा मानविय क्रियाकलापहरु र यिनका अवयवहरु तथा ती अवयवहरुको बीचको अन्तरक्रिया तथा अन्तर सम्वन्ध सम्झनु पर्छ । नेपालमा बि.स. २०५२ सालमा जनसंख्या तथा वातावरण मन्त्रालयको स्थापना तथा वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४ जारी भएपछि वातावरणमा उल्लेखनीय प्रभाव पार्ने खालका विकास आयोजना कार्यान्वयन गर्नु अगाडी वातावरणीय प्रभाव मूल्याकंन गर्ने व्यवस्था भएको हो । सोही बमोजिम विकास निर्माण तथा सानासाना योजना जसले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष वातावरणमा नकारात्मक असर गर्दछ भने त्यसका लागि समयमा नै व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले यस विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनमा यसको प्रावधान राखी कार्यान्वयनमा ल्याईएको हो । “प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण” भन्नाले कुनै प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा सो प्रस्तावले वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल प्रभाव पार्ने वा नपार्ने, त्यस्तो प्रभावलाई कुनै उपायद्वारा हटाउन वा कम गर्न सकिने वा नसकिने सम्वन्धमा यकीन गर्न तयार गरिने विश्लेषणात्मक अध्ययन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी प्रतिवेदन सम्झनु पर्छ । “वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन” भन्नाले कुनै प्रस्तावको कार्यान्वयन गर्दा सो प्रस्तावले वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल प्रभाव पार्ने वा नपार्ने, त्यस्तो प्रभावलाई कुनै उपायद्वारा हटाउन वा कम गर्न सकिने वा नसकिने सम्वन्धमा यकीन गर्न तयार गरिने विस्तृत अध्ययन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी प्रतिवेदन सम्झनु पर्छ ।

६.२ उद्देश्य

विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनमा समावेश गरिएका क्रियाकलापहरुलाई वातावरणमैत्री बनाउने उद्देश्यले प्रावधान राखिएको हो । साथै तपसिल बमोजिमका अन्य उद्देश्यहरु रहेका छन:

वातावरण तथा यसको महत्व बारे सचेतना अभिबृद्धि गर्ने ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनबाट भौतिक, जैविक, समाजिक, आर्थिक र साँस्कतिक वातावरणमा पर्ने सकारात्मक र नकारात्मक प्रभावको पहिचान गरी त्यस्ता प्रभावहरुको निराकरण तथा न्यूनीकरण योजना तयार गर्ने ।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन क्रियाकलाप कार्यान्वयन तथा कार्यान्वयनको क्रममा अनुगमन परीक्षण गर्ने । वातावरणमैत्री विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना कार्यान्वयनमा मद्दत पुर्‍याउने ।

६.३ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन

समुदाय स्तरीय स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तयारी तथा कार्यन्वयन गर्दा वातावरणीय प्रभावमा पर्न सक्ने नकारात्मक असरहरुलाई आत्मसाथ गरि न्यूनीकरणका उपायहरुको योजना तर्जुमा तथा कार्यन्वयन गरिनेछ । उल्लेखनीय प्रतिकुल प्रभाव पार्ने वा नपार्ने, त्यस्तो प्रभावलाई कुनै उपायद्वारा हटाउन वा कम गर्न सकिने वा नसकिने सम्वन्धमा यकीन गर्न क्रियाकलापहरु कार्यान्वयन गर्नु अगावै विस्तृत अध्ययन गरिनेछ । स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनमा समावेश भएका कुनै पनि क्रियाकलाप कार्यान्वयन गर्नु पूर्ब नै यसले पार्ने भौतिक, जैविक, समाजिक, आर्थिक र साँस्कतिक लगायतका समग्र वातावरणीय प्रभावको अध्ययन गर्ने र योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनको अवस्थामा सकारात्मक वातावरणीय प्रभाव अभिबृद्धि गर्ने

र नकारात्मक वातावरणीय न्यूनीकरण तथा निराकरण गर्ने, कार्यान्वयन गर्ने, यसको अनुगमन र वातावरणीय परीक्षण समेतको सुनिश्चितता गर्ने गरिनेछ ।

६.४ फिल्ड अवलोकन तथा वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना

स्थानिय बिपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनामा भएका क्रियाकलापहरु कार्यान्वयन गर्नु अगावै फिल्ड अवलोकन तथा समुदायसगंको छलफलबाट आएका विषय बस्तुहरुलाई समेटि विस्तृत वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना तयार गरि कार्यान्वयन गरिनेछ । त्यसकाल लागि फिल्ड अवलोकन - वातावरणीय विश्लेषण अनुसूची फारमहरु प्रयोग गरिनेछ ।

खण्ड ७ :अनुसूचीहरू

अनुसुची १ :विपद् तथा जलवायू उत्थानशील समितिका सदस्यहरुको नामावली

तालिका ५१ :

क्र स	नाम थर	पद	फोन नं
१	भैरब बहादुर साउँद	अध्यक्ष बडीकेदार	९८६८७६८८३१
२	डम्मरी बिष्ट कलेल	उपाध्यक्ष बडीकेदार	९८६६६४४६३७
३	शेर बहादुर बुढा	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत सदस्य	९८५८४२८०००
४	डबल बहादुर बोहरा	सदस्य वडा अध्यक्ष	९८५८४२१००७
५	प्रेम बहादुर घर्तीमगर	सदस्य वडा अध्यक्ष	९८४८५९२३२३
६	राम बाहदुर गुरुङ	सदस्य वडा अध्यक्ष	९८४८४५००४३
७	कर्ण बहादुर जेठारा	सदस्य वडा अध्यक्ष	९८६८५८१६६५
८	पदम सीं बोहरा	सदस्य वडा अध्यक्ष	९८४८६६२०३०
९	विवेक देउवा	सदस्य समाजिक शाखा प्रमुख	९८६८५७२००५
१०	दिपक बम	सदस्य भौतिक पुर्बाधार शाख प्रमुख	९८४९४९२४९६
११	बिक्रम डगौरा	सदस्य प्रहरी चौकी खड्यौली प्रमुख	
१२	करुणाकर जोशी	सदस्य नेपाली काङ्ग्रेस सभापती बडीकेदार	९८६५५७५५८८
१३	खगेन्द्र बम	सदस्य ने.क.पा एमाले अध्यक्ष बडीकेदार	९८४८५३१८७०
१४	कर्ण मन्नी	सदस्य ने.क.पा माउबादी अध्यक्ष बडीकेदार	
१५	बिसाल ताडी	सदस्य राष्टिय स्वतन्त्र पार्टी सभापती बडीकेदार	९८४६९८५००८
१६	हिक्मत बहादुर मल्ल	सदस्य गै.स.स स्थानिय प्रतिनिधी	९८६५९०५७४३
१७	एकेन्द्र चन्द	सदस्य नेपाल पत्रकार माहासंघ	९८६४३०९९३३
१८	चक्र बहादुर कलेल	सद्स्य सचिब बिपद फोकल प्रसन	९८४८६२७९५४

गाँउपालिका विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र सोको काम, कर्तव्य र अधिकारहरु

तालिका ५२ :

विपद् पूर्व	विपद्को समय	विपद् पश्चात्
पालिका विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने, वडा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति र कार्यदलहरुलाई सहयोग पुर्‍याउने, समुदायमा आधारित विपद् तथा जलवायु उत्थानशील सम्बन्धी प्रशिक्षण लिने वा दिने व्यवस्था मिलाउने, विपद् व्यवस्थापनका लागि गाउँस्तरीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील कोषको स्थापना र सञ्चालनको व्यवस्था मिलाउने, विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनको लागि वार्षिक	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा उद्धार, राहत तथा प्रतिकार्यको सहयोग गर्ने, कार्यदललाई आवश्यक सहयोग गर्ने स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति सँग आवश्यक	आपत्कालीन कार्ययोजना, पुन:स्थापना तथा पुनर्निर्माण योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने, विपद तथा जलवायु परिवर्तनको प्रभावबाट विस्थापित समुदायलाई पुन:स्थापन गर्न स्थानीय विपद् तथा जलवायु

बजेट छुट्याउन पहल गर्ने, सबै सरोकारवालाको सहभागितामा विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयनमा गर्ने समुदाय स्तरको प्रकोप तथा जलवायु जन्य जोखिम नक्सा बनाउने, विकास निर्माणका योजनामा विपद् व्यवस्थापन,जलवायु परिवर्तन अनुकुलन र जोखिम न्यूनीकरणका अवधारणालाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने, गराउने तथा त्यससँग सम्बद्ध कार्य गर्ने विपद तथा जलवायु उत्थानशीलता सम्बन्धी जनचेतन तथा क्षमता अभिवृद्धिका कार्य गर्ने, गराउने ।	समन्वय गर्ने तथ्यांक संकलनमा सहयोग गर्ने	उत्थानशील समितिलाई सघाउनु,

अनुसुची २ :योजना तर्जुमा समन्वय समितिका सदस्यहरुको नामावली

तालिका ५३ :

क्र स	नाम थर	पद	फोन नं	कैफियत
१	डम्मरी बिष्ट कलेल	उपाध्यक्ष		गाउँपालिका उपाध्यक्ष
२	शेर बहादुर बुढा	सदस्य		प्रमुख प्रसासकिय अधिकृत
३	दिपक बम	सदस्य		इन्जिनियर
४	दिपक राज जैसी	सदस्य		योजना शाखा प्रमुख
५	चक्र बहादुर कलेल	सदस्य सचिब		बिपद फोकल ब्याग्ती

योजना तर्जुमा तथा समन्वय समितिको काम, कर्तव्य तथा अधिकार

विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समितिमा पेश गर्ने । स्थानीय तहको आवधिक बार्षिक, तथा अन्य योजना तर्जुमा गर्दा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनाले निर्धारण गरेका क्रियाकलापहरु लाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने । विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलका लागि मूल समितिसँग नियमित, सम्पर्क, समन्वय, छलफल गर्ने । योजना तर्जुमा प्रक्रियमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, जिल्ला समन्वय समिति र विषयगत विभाग/शाखा, गाउँपालिका, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, विद्यालय विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानीय स्तरमा विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता सम्बन्धी ज्ञान भएका व्यक्तिहरु सहित अन्य सरोकारवाला निकायसँग नियमित समन्वय गरी सुझाव लिने । गाउँपालिका तथा वडास्तरमा सञ्चालन गरिने सहभागितामूलक सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणका लागि तथ्याङ्क तथा सूचना सङ्कलन गरी विश्लेषण गर्ने । योजना तर्जुमा प्रक्रियाको हरेक चरणमा आर्थिक रूपमा पछाडि परेका, विपद्को जोखिममा रहेका तथा अति प्रभावित समूह, विपन्न वर्गका महिला एवं बालबालिका तथा आर्थिक र सामाजिक रूपमा पिछडिएका सबै जातजातिका विपन्न वर्गहरू, ज्येष्ठ नागरिक, दलित, आदिवासी, जनजाति, अल्पसंख्यक, लोपुन्मुख अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, एकल महिला, नेपाल सरकारले लक्षित समूह भनी तोकेका वर्ग एवं समुदायको सहभागितालाई सुनिश्चित गर्ने ।योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दा अन्य समितिहरुसँग समन्वय गर्ने ।

अनुसुची ३ : लैंगिक तथा सामाजिक कार्यदलका सदस्यहरुको नामावली.

तालिका ५४ :

क.स	नाम	ठेगाना	प्द	फोन नं.	कैफियत
१					
२					
३					
४					
५					

नोट. विवरण उपल्वध भएमा राखीने छ ।

अनुसुची ४ :खोज तथाा उद्धार कार्यदलका सदस्यहरुको नामावली

तालिका ५५ :

क.स	नाम	ठेगाना	प्द	फोन नं.	कैफियत
१					
२					
३					
४					
५					

अनुसुची ५ :प्राथमिक उपचार कार्यदल सदस्यहरुको नामावली

तालिका ५६ :

क.स	नाम	ठेगाना	पद	फोन नं.	कैफियत
१					
२					
३					
४					
५					

नोट. विवरण उपल्वध भएमा राखीने छ ।

अनुसुची ६ :पुर्व चेतावनी प्रणालि कार्यदलका सदस्यहरुको नामावली

तालिका ५७ :

क.स	नम	ठेगाना	प्द	फोन नं.	कैफियत
१					
२					
३					
४					
५					

नोट. विवरण उपल्वध भएमा राखीने छ ।

कार्यदलको स्वरुप र सदस्यहरुको नामावली

स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापनको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि निम्नअनुसार कार्यदल गठन गरिएको छ । यस कार्यदलको पदेन सदस्य बाहेक अन्य को कार्यकाल स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना तर्जुमा निर्देशिका २०७४ ले तोके अनुसार २ वर्षको हुनेछ । स्थानीय अवश्यकतालाई दृष्टिगत गरी कार्यदलको सङ्ख्याहरु थपघट गर्न सकिनेछ ।

अनुसूची ७ : मुख्य सरोकारवालाहरुको नामावली

तालिका ५८ :

क्र स	कार्यलय संघसस्था	विषय क्षेत्र	कार्य क्षेत्र	सम्पर्क व्यक्तिको नाम र पद	सम्पर्क विवरण	कैफियत
१						
२						
३						
४						
५						
६						
७						
८						
९						
१०						
११						
१२						
१३						
१४						
१५						
१६						
१७						
१८						
१९						
२०						
२१						
२२						
२३						
२४						
२५						

क्र स	कार्यलय सँघसस्था	विषय क्षेत्र	कार्य क्षेत्र	सम्पर्क व्यक्तिको नाम र पद	सम्पर्क विवरण	कैफियत
२६						
२७						

नोट. विवरण उपल्वध भएमा राखीने छ ।

अनुसूची ८ : विपद् प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम

प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाको (क्ष्च्ब) मुख्य उद्धेश्य प्रभावित समुदायको जीवन रक्षा र तत्कालीन क्षति तथा आवश्यकताको पहिचान गरि प्रतिकार्यका लागि आवश्यक तथ्याङ्क संकलन एवं विश्लेषण गर्नु हो । यस फाराम अनुसार संकलित सूचनाले विपद्को प्रारम्भिक चरणमा उपयुक्त निर्णय लिने कार्यका लागि आधार तय गर्नुका साथै विस्तृत रुपमा अतिरिक्त लेखाजोखा गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई पहिल्याउने छ । यस लेखाजोखा फारमको प्रयोग नेपाल प्रहरी, गाउँपालीका प्रतिनिधि तथा स्थानीय रेडक्रस प्रतिनिधिको संलग्नतामा गरिने छ । आवश्यकता तथा उपलब्धताको आधारमा सर्वेक्षणका लागि मोवाईल एप्लीकेसनको प्रयोग गर्न सकिने छ । यस फाराममा उल्लेख गरिएका केही सूचनाहरु प्रभावित क्षेत्रको विपद् पूर्वका घटनासँग सम्वन्धित् छन् । आपत्कालिन अवस्थामा आवश्यक पर्ने महत्वपूर्ण जानकारी प्राप्त गर्न सकिनेछ । सहजै प्राप्त गर्न सकिने सूचनाहरुका लागि विपद् प्रभावित क्षेत्रका उच्च पदस्थानका पदाधिकारीहरु लाई प्रश्न सोध्ने क्रममा धैरै समय न लिनु नै उपयूक्त हुन्छ ।

१. एउटा वडाको लागि एउटा फारम भरिने छ ।

२. लेखाजोखा टोलीबाट विभिन्न सुचना दाताहरुसंगको अन्तरवार्ता तथा प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन नगरी फाराम भरिने छ ।

३ यदि विवादास्पद सुचनाहरु प्राप्तभएको खण्डमा लेखाजोखा टोलीले उपयुक्त विचारका आधारमा फाराम भर्ने छ ।

४. प्रभावित मानिसहरुको संख्याको अनुमान गर्नुहोस् । यी संख्याहरु उक्त क्षेत्रमा आवश्यकताको मात्रा पहिचान गर्न पहिलो सुचकहुनुका साथै निर्णय गर्न महत्वपुर्ण हुने छन् तर यी संख्या पूर्णरुपले वास्तविकन हुन सक्छन् ।

५. तल दिइएका विकल्पहरु नभएमा अन्य भन्ने कलमको अगाडी उल्लेख गर्नुहोला ।

प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment, IRA)

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम (Initial Rapid Assessment, IRA)

तालिका ५९ :

१. घटना स्थलको जानकारी

प्रदेशको नाम :	जिल्लाको नाम :	गाउँ/पालिकाको नाम :
वडा नम्बर :	सूचना संकलन मिति (गते/महिना/साल) :	

२. घटना स्थलको वस्तुस्थिति

विपद्को प्रकार	घटना घटेको मिति	घटना घटेको समय

मृतक	बेपत्ता	घाइते	विस्थापित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :	प्रभावित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :
महिला संख्या :	महिला संख्या :	महिला संख्या :		
पुरुष संख्या :	पुरुष संख्या :	पुरुष संख्या :		
वालवालिका संख्या :	वालवालिका संख्या :	वालवालिका संख्या :		
अन्य संख्या :	अन्य संख्या :	अन्य संख्या :		
जम्मा :	जम्मा :	जम्मा :		

विस्थापितहरु हाल बसिरहेको ठाँउ/संरचना	☐ विद्यालयः संख्या .... ☐ सार्वजनिक भवन संख्या .... ☐ सडक छेउ संख्या .... ☐ वनक्षेत्रः संख्या .... ☐ अन्य (उल्लेख गर्ने) संख्या	

अहिले प्रभावित स्थान सम्म आवत-जावतको अवस्था	☐ ठिक छ ☐ कठिन छ ☐ वन्द छ	सवारी साधन/यातायात सेवा	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको

संचारको अवस्था	☐ अवरुद्धभएको ☐ अवरुद्ध नभएको
विधुत	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको

संचितखाद्य सामग्री	☐ क्षतिभएको (घरधुरी संख्या ....) ☐ क्षतिनभएको (घरधुरी संख्या ....)
स्वास्थ्य सेवा	☐ सञ्चालनमाभएको (संख्या ....) ☐ सञ्चालनमानभएको (संख्या......) तत्काल उपचारका लागि स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भएमा, संख्याः .....
संचालनमा भएमा स्वास्थ्य सेवामा अत्यावश्यक प्राथमिक उपचारको लागि आवश्यक औषधी	☐ उपलव्ध छ ☐ उपलव्ध छैन
बिद्यालय	☐ सञ्चालनमा भएको (संख्या) ☐ सञ्चालनमा नभएको (संख्या) प्रभावित विद्यार्थीहरुको संख्या ....
खानेपानीको आपूर्ती	☐ सुचारु (अवरुद्ध नभएको) (संख्याः ...) ☐ अवरुद्ध भएको (संख्याः ...) प्रभावित धरधुरी संख्याः ...)
भौतिक संरचना	
निजी घर	☐ पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐ आशिंक क्षति (संख्या ....)
सरकारी कार्यालय / भवन	☐ पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐ आशिंक क्षति (संख्या ....)
कृषिबालीको क्षति	☐ क्षति (अनुमानित क्षेत्रफल .... (विघा / रोपनी)
पशु क्षति	☐ (अनुमानित संख्या...........)
अन्यक्षति	☐ पूर्ण क्षति (संख्या ....) ☐ आशिंकक्षति (संख्या ....)

फोहोर मैला व्यवस्थापनको अवस्था कस्तो छ ?	☐ सामान्य छ ☐ महामारीको संभावना छ
शौचालयको व्यवस्था छ ?	☐ सामान्य ☐ थप व्यवस्था गर्नुपर्छ (घरधुरी संख्या ......)

विशेष आवश्यकता ९क्उभअष्बा च्भत्रगचभ्रुभलत० भएका प्रभावितहरुको अनुमानित संख्या	
गभर्वती तथा सुत्केरी महिलाहरुको लागि आवश्यक सामग्रीहरु (डिगनिटीकिट आवश्यक)	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या..............
५ वर्ष सम्मका बालबालिकाको लागि आवश्यक पौष्टिक आहारा तथा सामग्रीहरु	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यकभएअनुमानित संख्या...................
५ वर्ष भन्दा माथिका बालबालिकाको लागिआवश्यक सामग्रीहरु - (जस्तै शैक्षिकतथा वालमैत्री स्थल (ऋजषमि ाचष्भलमथि कउबअभ)	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या...................
ज्येष्ठ नागरिकहरु का लागि आवश्यक सहयोग	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या...................

अपांग भएकाहरु का लागि आवश्यक सहयोग	☐आवश्यक भएको ☐आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या………………
असहाय/विरामीको संख्या	
मौसमको वर्तमान अवस्था कस्तो छ ?	☐सामान्य☐प्रतिकुल

३. हाल सम्म भएको राहत वितरणको अवस्था

राहत वितरण गर्नेतह/संघ-संस्था/निकायको नाम :	
राहत वितरण गरिएका सामग्रीहरुको नाम र परिमाण (पाल, त्रिपाल, चामल, कपडा, भाडाकुडा आदि)	
नगद/राहत वितरण गर्नेतह/संघ-संस्था/निकायको नाम :	
राहत (नगद/राहत सामग्री) पाउने परिवार संख्या :	
राहत (नगद/राहत सामग्री) नपाएका प्रभावित परिवार संख्या :	

४. तत्काल गर्नुपर्ने

स्थानान्तरण गर्न	☐आवश्यक पर्ने संख्या ………. ☐आवश्यक नपर्ने	
आवश्यक पर्ने खाद्यान्न तथा गैर खाद्यान्न सामाग्री	☐टेन्ट संख्या…… ☐त्रिपाल संख्या….. ☐म्याट्रिक्स संख्या…….. ☐कम्वल संख्या…… ☐कपडा संख्या……… ☐भाडाकुँडा संख्या…… ☐तयारी खाना (दालमोठ, चिउरा, भुजा, चाउचाउ, विस्कुट कतिजना)	☐खाद्यान्न (दाल, चामल, नून, तेल) परिमाण…………कति जना ☐पिउने पानी………… ☐अन्य…………..
प्रभावित क्षेत्रमा कुनै अवाञ्छित गतिविधि (लैङ्गिक हंसा, यौन हिंसा, चोरी, लुटपाट)	☐भएको ☐नभएको ☐भए प्रभावित व्यक्तिको अनुमानित संख्या	
राहतका लागि नगद सहयोग गर्न सकिने अवस्था छ छैन	☐छ ☐छैन	

५.घटनाको सूचना संकलन कार्यमा खटिएकाको विवरण

क.सं.	नाम, थर :	पद /संस्था :	सम्पर्क नम्बर :	टोलि नेताको नाम:	सूचना संकलन गरेको समयावधि (मिति र समय)	हस्ताक्षर
१.						
२.						
३.						

फारम भर्दा ध्यानदिनुपर्ने कुराहरु

एउटा घटना/वडाको लागि एउटा लेखाजोखा फारमको प्रयोग गरिने छ । विपद् भएको २४ घण्टा भित्र गाउँपालिका, नेपालप्रहरी तथा स्थानीय रेडक्रसका प्रतिनिधि रहेको (लेखाजोखा) टोलीले फारम भर्नुपर्ने छ । टोलीले प्रभावित क्षेत्रको अवलोकन गरी सकेसम्म प्राथमिक सूचना संकलन गर्नुपर्ने छ । द्धितिय सूचनाका लागि घटनाका जानकारसंग अन्तरवार्ता लिइ सूचना संकलन गर्नुपर्ने छ । प्राप्त

सूचनामा द्विविधा भएमा टोलीले छलफल गरी अवस्थाका आधारमा अनुमानितविवरण फारममा भर्नुपर्ने छ। माथि उल्लिखित विकल्प बाहेक अन्य कुरा भर्नुपर्ने भए टोलीले भर्न सक्ने छ।

अनुसुची ९: फिल्ड अवलोकन - वातावरणीय विश्लेषण रुजुसूची

क्रियाकलाप :

क्रियाकलाप : कार्यान्वयन स्थलः .... (वडा, पालिका, जिल्ला)

मिति : ....

तयार पर्ने व्यक्ति : ....(नाम, साझेदार संस्थाको नाम)

तालिका ६० :

क. सं.	वातावरणीय तथा सामाजिक प्रभाव क्षेत्र	सम्भावित प्रभाव	समय अवधि (अल्प, मध्य वा दिर्घकालीन) (अल्पकालीन ५ वर्ष, मध्यम १५ वर्ष, दीर्घकालीन २० वर्ष)	परिमाण (सिमित वा विस्तारित)	प्रभावको संभाव्यता (न्यून, मध्ययम वा उच्च)	न्युनीकरण (सम्भव छ, आवश्यक छैन, गर्नु पर्ने)
१.	मनविय					
२.	जैविक विविधता					
३.	हावा र पानी					
४.	पानी/सिमसार					
५.	पारिस्थितिकीय प्रणाली/क्रियाशीलता					
६.	भौतिक पूर्वाधार					
७.	लैङ्गिक तथा सामाजिक पक्षहरु, आदीवासीको अधिकार					
८.	अन्य अप्रत्यक्ष/कारक प्रभाव (Indirect /Secondary Impacts)					

अनुसुची १०: वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुगमन योजना

तालिका ६१ :

क.सं.	सम्भावित वातावरणीय तथा सामाजिक प्रभाव क्षेत्र	न्यूनीकरणका लागि गरिने ठोस कार्यहरु	न्यूनीकरण कार्यान्वयनका लागि जिम्मेवार व्यक्ति, भूमिका र समय	प्रभावकारी न्यूनीकरण भएको प्रमाणित गर्ने माध्यम	न्यूनीकरण कार्यान्वयन अनुगमनका लागि जिम्मेवार व्यक्ति, भूमिका र समय	कैफियत

सहयोगी साझेदार संस्थाहरु

स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानसिल समिति

बडीकेदार गाँउपालिकाको, डोटी